

**Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo**

Diana Marijanović

Sodelovanje socialne delavke z rejniško in matično družino in podpora v procesu rejništva

Diplomsko delo

Kočevje, 2020

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Diana Marijanović

**Sodelovanje socialne delavke z rejniško in matično družino in podpora v
procesu rejništva**

Diplomsko delo

Študijski program: Socialno delo

Mentorica: Doc. dr. Nina Mešl

Kočevje, 2020

ZAHVALA

Za svoj uspeh bi se rada zahvalila svoji družini, najbližjim prijateljem in tebi, saj ste mi bili v podporo ter mi vsakodnevno vlivali moč za nadaljevanje.

Zahvalila bi se tudi svoji mentorici, ki me je vodila skozi celoten proces pisanja ter socialnim delavkam, ki so sodelovale pri raziskavi. Hvala vsem!

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Ime in priimek: Diana Marijanović

Naslov: Sodelovanje socialne delavke z rejniško in matično družino in podpora v procesu rejništva

Mentorica: Doc. dr. Nina Mešl

Kraj: Kočevje

Leto: 2020

Število strani: 83

Število preglednic: 3

Številko prilog: 3

Število slik: 0

POVZETEK DIPLOMSKEGA DELA

Diplomsko delo obravnava sodelovanje socialne delavke z matično družino, prav tako zajema tudi kakšne vrste pomoči so matični družini ponujene v času rejništva, da se lahko otrok vrne nazaj v svojo družino. Vključuje tudi sodelovanje in pomoč centra za socialno delo rejniški družini in medsebojno sodelovanje matične in rejniške družine. V teoretičnem delu diplomske naloge so zajete različne teme, in sicer opredelitev rejništva ter ostalih terminov, ki so povezani z rejništvom, zakonska ureditev na področju rejništva ter sodelovanje in podpora centra za socialno delo, ki zajema še ostale podteme. V empiričnem delu je bila opravljena kvalitativna raziskava. Bila je izvedena tako, da se je socialne delavke intervjuvalo s pomočjo vnaprej pripravljenih smernic. Vzorec raziskave vključuje šest socialnih delavk iz različnih centrov za socialno delo, ki so zaposlene na področju rejništva. V empiričnem delu so predstavljeni tudi rezultati, s pomočjo katerih odgovorjam na naslednja raziskovanja vprašanja: Na kakšen način socialna delavka sodeluje z matično družino v času rejništva, kakšne vrste pomoči socialna delavka nudi matični družini, da se bo lahko otrok vrnil v družino, na kakšen način socialna delavka sodeluje z rejniško družino, ko je otrok v rejništvu in na kakšen način socialna delavka spodbuja medsebojno sodelovanje matične in rejniške družine.

Ključne besede: rejništvo, center za socialno delo, sodelovanje, matična družina, rejniška družina, otrok v rejništvu, pomoč in podpora

Graduation thesis: Cooperation of social worker with foster and birth family and support in foster care

GRADUATION THESIS ABSTRACT

Bachelor's thesis deals with the cooperation of the social worker with the birth family and with the types of assistance offered to the birth family during foster care so that the child can return to his family. It also discusses the cooperation and assistance of the center for social work to the foster family and the mutual cooperation between the birth and the foster family. The theoretical part of the thesis discusses various topics, namely the definition of foster care and other terms related to foster care, foster care legislation and the cooperation and support of the center for social work, which also includes other sub-themes. A qualitative study was carried out in the empirical part. It was conducted by interviewing social workers using pre-established guidelines. The survey sample includes six social workers from different centers for social work employed in foster care. In the empirical part are also presented the results that answer the following research questions: how does the social worker interact with the mother during a foster care, what kind of help does the social worker provide to the birth family so that the child can return to it, in what way does the social worker interacts with the foster family when the child is in foster care and in how does the social worker encourages the interaction between birth and foster family.

Keywords: foster care, center for social work, cooperation, birth family, foster family, child in foster care, assistance and support

PREDGOVOR

Včasih je treba posredovati, da bi zaščitili družino, ker jo ogroža član ali pa je potrebno obvarovati člana, ki ga ogroža družina (Čačinovič Vogrinčič, 2006). Center za socialno delo, z odločbo sodišča, otroka, ki nima ustreznih okoliščin, v katerih bi lahko odraščal in se razvijal, namesti v drugo družino, ki poskrbi za nadaljnji razvoj in zaščito otroka. Ta proces se imenuje rejništvo. Temeljna naloga centrov za socialno delo in socialnih delavk je to, da vzpostavljajo in razvijajo rejniški sistem, ki pa je oblikovan za vsakega otroka posebej in zato se tudi vsak sistem razlikuje. Pomembno je, da sodelovanje poteka z vsakim udeleženi enakovredno in da delo poteka aktivno z obema družinama. V praksi pa je vse skupaj malo drugače. Delo je pretežno usmerjeno na delo z rejniškimi družinami oziroma bolj natančno na same rejnice. Premalo pozornosti se posveča samim otrokom in matični družini, ki pa pomoč socialnih delavk še najbolj potrebuje. Na kakšen način centri za socialno delo sodelujejo z matično in rejniško družino in kakšne vrste pomoči so namenjene vsem udeleženi v času rejništva, sem raziskala s pomočjo intervjujev.

V teoretičnem delu sem naredila pregled problematike, ki je zajemal različne teme, in sicer opredelitev rejništva ter vseh ostalih terminov, ki so neposredno povezani z rejništvom. Osredotočila sem se tudi na zakonodajo, ki ureja področje rejništva. Na zadnje pa sem se poglobila v sodelovanje in podporo centra za socialno delo z matično in rejniško družino.

V metodološkem delu sem predstavila rezultate, ki sem jih pridobila s pomočjo intervjujev. Te sem opravila s šestimi socialnimi delavkami, zaposlenimi na področju rejništva, iz različnih centrov za socialno delo. Z intervjuji sem hotela pridobiti vpogled v potek sodelovanja in pomoči centra za socialno delo z rejniško in matično družino.

KAZALO

1	TEORETIČNI UVOD.....	1
1.1	OPREDELITEV REJNIŠTVA	1
1.1.1	REJNIŠTVO.....	1
1.1.2	MATIČNA DRUŽINA	2
1.1.3	REJNIŠKA DRUŽINA	3
1.1.4	OTROK Z DVEMA DRUŽINAMA.....	4
1.1.5	RAZLOGI ZA ODVZEM OTROKA	6
1.2	ZAKONSKA UREDITEV NA PODROČJU REJNIŠTVA.....	7
1.2.1	IZVAJANJE REJNIŠKE DEJAVNOSTI IN USPOSABLJANJE REJNIKOV	8
1.2.2	NALOGE CENTRA ZA SOCIALNO DELO	10
1.3	SODELOVANJE IN PODPORA CENTRA ZA SOCIALNO DELO Z MATIČNO IN REJNIŠKO DRUŽINO.....	11
1.3.1	SOCIALNO DELO Z DRUŽINO.....	11
1.3.2	KONCEPT INKLUZIVNEGA IN EKSKLUZIVNEGA REJNIŠTVA	13
1.3.3	SODELOVANJE CSD IN MATIČNE DRUŽINE.....	14
1.3.4	SODELOVANJE CSD IN REJNIŠKE DRUŽINE	14
1.3.5	SODELOVANJE MATIČNE IN REJNIŠKE DRUŽINE	15
1.3.6	INDIVIDUALNA PROJEKTNJA SKUPINA	16
2	FORMULACIJA PROBLEMA	18
3	METODOLOGIJA	19
3.1	VRSTA RAZISKAVE.....	19
3.2	MERSKI INSTRUMENT IN VIRI PODATKOV	19
3.3	POPULACIJA IN VZOREC	19
3.4	ZBIRANJE PODATKOV.....	20
3.5	OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	20
4	REZULTATI	22
4.1	SODELOVANJE	22
4.2	ZAČETEK REJNIŠTVA	25
4.3	ZAKLJUČEK REJNIŠTVA	27
4.4	OTROK V PROCESU REJNIŠTVA	29
4.5	POMOČ DRUŽINI.....	31
4.6	INDIVIDUALNA PROJEKTA SKUPINA.....	33
5	RAZPRAVA.....	34
6	SKLEPI.....	40
7	PREDLOGI	42
8	UPORABLJENA LITERATURA.....	43
9	PRILOGE	45
9.1	SMERNICE ZA INTERVJU S SOCIALNO DELAVKO	45
9.2	ODPRTO KODIRANJE	45
9.3	OSNO KODIRANJE	71

KAZALO TABEL

Tabela 3.1: Demografski podatki.....	19
Tabela 3.2: Primer odprto kodiranje	20
Tabela 9.1: Odpro kodiranje	45

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 OPREDELITEV REJNIŠTVA

1.1.1 REJNIŠTVO

Rejništvo je posebna oblika varstva in vzgoje otrok, nameščenih v rejniško družino na podlagi zakona, ki ureja družinska razmerja ali drugega zakona in je namenjeno otrokom, ki začasno ne morejo prebivati v matični družini (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, (ZIDR), Ur. l. RS, št. 110/02, 56/06, 114/06, 96/12, 109/12, 22/19).

Odločitev o tem, kakšna je tista pomoč, ki bi bila najbolj ustrezna za otroka je odvisna od različnih dejavnikov. Pri namestitvah gre lahko za nadomeščanje ene ali več družinskih nalog oz. za prevzem vseh nalog v družini pri skrbi za otroka, lahko za krajši ali pa za daljši čas (Rakar idr., 2010). Namestitev v rejniški družini pa je le ena od možnih oblik varnosti in pomoči, ki jo CSD nudi otrok in njegovi družini (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 135). Otroku je treba zagotoviti varno in ljubeče okolje v katerem bo del pozornosti tudi na njem, kjer se mu bo prisluhnilo in verjelo vanj ter v njegove sposobnosti. Pomembno je tudi, da se otroka sprejme takega kot je in da ima enakovredno obravnavo kot ostali člani v rejniški družini. Tega se morajo zavedati tudi ostali člani, ki so del rejniške družine (Repotočnik, 2013, str. 48-49).

Rejništvo je zapleten proces, ki vključuje dve družini, ki sta obvezani k medsebojnemu sodelovanju za dobro otroka. Služi otrokom, ki v svoji matični družini trenutno ne morejo bivati. Proces je oblikovan kot začasen ukrep, kar pomeni, da imajo otroci možnost vrnitve v matično družino takoj ko je to mogoče. Medtem pa živijo pri skrbno izbrani rejniški družini, ki ustreza njihovim potrebam in skrbi za njihov razvoj. Pri nekaterih otrocih ni končni cilj, da se vrnejo nazaj v svojo matično družino, ampak ostanejo v tako imenovanem dolgotrajnem rejništvu, ki traja do njihovega 18. leta. Ko dopolnijo 18. let imajo nekaj možnosti na voljo, in sicer, da ostanejo pri rejniku, postanejo povsem samostojni ali pa se vrnejo nazaj v svojo matično družino (Barbel in Freundlich, 2006, str. 5).

Danes socialno delo opredeljuje rejništvo kot skrbno načrtovan sistem, kjer vsi udeleženi sodelujejo enakovredno, kjer nihče od udeleženi ne dela sam in kjer je vsakemu udeležnemu ponujena pomoč in podpora. (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 138)

Nekateri pomembni pojmi, ki so neposredno povezani z rejništvom:

ZAKON O IZVAJANJU REJNIŠKE DEJAVNOSTI – ZIRD : Je zakon, ki ureja pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi izvajati rejništvo dejavnost, postopek pridobitve dovoljenja za

izvajanje te dejavnosti, način izvajanja rejniške dejavnosti, spremljanje izvajanja te dejavnosti in njeno financiranje ter druga vprašanja, povezana z izvajanjem rejniške dejavnosti.

REJNINA: Denarni prejemek, ki ga dobi oseba, ki izvaja rejništvo. V rejnino spadajo stroški kot so; povračilo stroškov, ki nastanejo pri skrbi za rejenca in tudi plačilo za opravljeno delo.

REJNIK/REJNICA: Oseba, ki izvaja rejniško dejavnost. To je oseba, ki ima opravljena posebna usposabljanja, izpolnjuje pogoje, ki jih določa ZIRD ter zakon o urejanju družinskih razmerij.

REJNIŠKA POGODBA: Skleneta jo rejnik in CSD. Gre za pogodbo in odplačno razmerje med državo in izvajalci. (ZIRD, 2019).

INDIVIDUALNA PROJEKTNA SKUPINA: Center otroka mora po namestitvi otroka v rejniško družino sestaviti individualno projektno skupino, v kateri sodeluje strokovna delavka centra otroka, strokovna delavka centra rejnika, rejnik, starši in pogojno tudi otrok. (35. člen ZIRD)

MATIČNA DRUŽINA: Družina v kateri se je otrok rodil, pa ne more v njej živeti, saj ne dobi tistega, kar potrebuje za rast in razvoj. Matične družine so po navadi družine z izzivi, ki potrebujejo pomoč in podporo. (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 107)

1.1.2 MATIČNA DRUŽINA

Ackermannova hipoteza govori o opredelitvi družine, in sicer, da mora družina uresničevati biološke potenciale odnosa med člani družine predvsem pa med odnosom starš–otrok; zagotoviti mora zaščito pred nevarnostmi in materialni obstoj družine. Družina mora pripadati skupnosti in biti vanjo integrirana. Prav tako mora biti enotna, sposobna, da se sama stabilizira in da raste samostojno, ter ohraniti sposobnost, da se prilagodi spremembam. Družina mora imeti tako cilje kot tudi vrednote. V primeru konflikta mora biti sposobna, da skupaj najde rešitev, ki ustreza vsem udeleženiim. Vzgoja staršev pa mora upoštevati telesne, duševne potrebe otroka in preprečiti kakršno koli tekmovanje med potrebami staršev in potrebami otroka. (Čačinovič Vogrinčič 1998, str. 45)

Ko starši niso sposobni zadovoljevati potreb otroka, je nujno skupaj raziskati, kakšne spremembe potrebuje družina, da bi lahko rešila svoje težave. Ko te težave postanejo nepremostljive je pomembno, da se otroka namesti v rejniško družino, kar pa hkrati pomeni tudi pomoč staršem, da lahko delajo na teh nepremostljivih težavah, zato, da se lahko otrok kasneje vrne v svojo matično družino (Čačinovič Vogrinčič, 1998, str. 46). V 26. členu Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti piše, da z namestitvijo otroka v rejništvo ostanejo staršem

oziroma skrbnikom tiste pravice in obveznosti, določene z zakonom, ki ureja družinska razmerja, ki so združljive z namenom rejništva, razen, če te zaradi varovanja koristi otroka staršem oziroma skrbnikom niso odvzete ali omejene.

S tem, ko se otroka namesti v drugo družino, doživi njegova izvorna družina vdor inštitucij in drugih ljudi v področje, ki je prej veljala za zasebno. V tistem trenutku se družina zave svojega nedelovanja in taka je tudi vidna drugim. Taki družini je dejansko pogosto odvzeta ta možnost, da lahko samostojno odločajo o sebi in o otroku (Šilc, 1995, str. 161).

Matična družina se je najverjetneje s problemi srečevala že pred ukrepom. Z rejništvom pa nastanejo še nove težave. V večini primerov se starši počutijo krive in menijo, da so razočarali svoje otroke. Socialno okolje v katerem matična družina živi pa po navadi te občutke le še okrepi. V novi vlogi, v katero so pahnjeni starši se pogosto ne znajdejo, v praksi pa se pojavljajo tudi primeri, ko se starši popolnoma odmaknejo od otroka in prekinijo z njim vse stike. Tudi otroci se pogosto čutijo razpeti med dvema družinama, saj vidijo, da je staršem težko, to pa onemogoča otroku, da bi se ustalil v svoji novi družini. Ker želijo ustreči svojim staršem, se ne morejo sprostiti in prilagoditi novi vlogi v novi družini. Prav zaradi teh razlogov je potrebno, da socialni delavci delajo z matično družino in ji poskušajo pomagati, da se uskladi z novim življenjskim slogom (Križnik Novšak, 2008, str. 20).

1.1.3 REJNIŠKA DRUŽINA

Rejniška družina je opredeljena kot družina, v kateri se izvaja rejniška dejavnost. Sestavljajo jo rejnik in vse osebe, ki živijo z rejnikom (ZIRD, 2019). Je nadomestna družina, ki otroku na poti njegovega odraščanja zagotavlja pomoč in podporo (Kelly in Gillian, 2000).

Rakar idr. (2010) v svojem poročilu predlagajo naslednjo definicijo rejniške družine, in sicer, naj bi bila rejniška družina nadomestna družina, torej družina, v kateri živijo otroci, ki ne morejo živeti pri svoji matični družini. Nalogi rejniških družin pa sta, da je družina otroka v smislu fizične in čustvene bližine ljudi, v kateri odrasli v ekonomskem, socialnem in čustvenem smislu skrbijo za otroka ter mu nudijo čustveno in socialno oporo, spoštovanje in tudi skupino, ki kompenzira otrokove izkušnje izgub in poškodovanosti. V ta namen mora biti rejniška družina bolj usposobljena od ostalih družin, saj na ta način opravlja delo, ki ga sicer opravljajo zavodi in druge državne institucije.

Rejniška družina prispeva k temu, da otrok pridobi zaupanje, izkusi pomen ljubezni, nadomesti pomanjkanje ter spoštovanje. Nima pravnih pravic do otroka in je obvezana prevzeti odgovornost za vzgojo in izobraževanje. Rejniške družine morajo sodelovati z različnimi

strokovnimi sodelavci, da lahko otroku pomagajo pri njegovi osebni rasti in razvoju. (Rakar idr., 2010). Čačinovič Vogrinčič (2006) opredeli rejnike kot strokovne sodelavce centrov za socialno delo. Imajo posebno vlogo, saj jim je otrok zaupan v vzgojo in varstvo, imeti morajo tudi primerno znanje, da lahko otroka socialno okrepijo, ga znajo sprejeti ter mu dati izkušnjo spoštovanja. Kadar sami ne znajo pomagati poiščejo pomoč.

Rejniška družina mora biti usposobljena za opravljanje te dejavnosti, saj otrok, ki mora zapustiti svojo matično družino in oditi v rejniško, potrebuje stabilnost in varnost, prav tako pa mora postati enakovreden član kot vsi ostali v rejniški družini. Pomembno je, da mu v tem času, ko je odmaknjen od svoje družine, nudi rejniška družina tudi stike z matičnimi starši (Izvajanje rejniške dejavnosti, 2012). Mali (2008) pravi, da rejniško družino označujemo kot zelo posebno in specifično družino, saj ima za razliko od izvirne družine drugačne, posebne in zahtevne naloge in se od nje pričakuje več kot od ostalih družin. Prav tako velja za družino, ki naj bi imela tako sposobnost, da zna ustrezno oceniti svoje delovanje in se temu delovanju primerno tudi odzvati.

Najpogostejše težave, s katerimi se rejniki srečujejo, ko je nov član nastanjen v njihovo družino, so pomanjkanje znanja na področju otrok s problematičnim vedenjem, preobremenjenost ali izgorelost in pa premalo podpore s strani centra za socialno delo in strokovnih delavcev. Čeprav imajo nekateri otroci težave z vedenjem, ki bi zahtevalo znanje strokovnjakov, so po navadi vseeno nastanjeni v rejniško družino, ki pa tega predznanja nima. Razlog, da pride do tega je, da stanje otroka ni bilo neposredno omenjeno ali pa da zanj v bolj ustrezni instituciji ni bilo prostora. To privede do popolnoma drugačne družinske dinamike, rejniki pa se morajo spopadati s težavami, ki jih ne zmorejo rešiti. Rejniki se lahko soočajo tudi z izgorelostjo, v skrajnih primerih pa so zaradi tega primorani za nekaj časa opustiti rejniško dejavnost (Ellis, Dulmus in Wodarski, 2003, str. 21).

1.1.4 OTROK Z DVEMA DRUŽINAMA

Rejniški sistem je ustvarjen za otroka, da mu lahko zagotovi dobro življenje in pogoje za osebno rast in razvoj, ko mu jih matična družina ne more. V ospredje strokovni delavci postavljajo otroka, k temu pa jih obvezujejo tudi temeljne pravice otroka iz Konvencije o otrokovih pravicah, ki jo je leta 1989 sprejela Generalna skupščina Združenih narodov. Sodelovanje z otrokom se začne takrat, ko je v hudi stiski in doživlja krizo. Tak otrok po navadi odrasča v okolju, kjer je prisotno trpljenje, bolečina ali nemoč, teh čustev pa sam ne zmore ubesediti. Prav tako je tudi zaveza strokovnjaka, da spodbudi in podpre učenje odraslih v življenju z otrokom. Otroku se mora nuditi varen prostor in podpora, kjer lahko spregovori in

sodeluje. Potrebuje izkušnje, da lahko razvije samostojnost, avtonomijo in skrb za druge, torej izkušnje povezanosti, bližine, ljubezni in prijateljstva. Naučiti se mora soočati s konflikti in kako jih reševati (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 104).

Vsaka družina ima svojo dinamiko, in vloge v vsaki družini so drugače razporejene. Zato otrok potrebuje veliko raziskovalnih pogovorov s svojo rejniško družino, da bi se lahko prilagodil novemu življenju in se znašel v njem. Otroku je treba omogočiti toliko časa za raziskovanje kolikor ga potrebuje, pri tem pa potrebuje podporo in dobre sogovornike. Tudi pri vzpostavljanju ponovnega odnosa z matično družino potrebuje podporo in pomoč. Z njim se je treba pogovoriti o izgubi in žalovanju za svojo pravo družino. Otrok v rejništvu živi med dvema družinam, v tako imenovanem vmesnem prostoru. Tudi on sam potrebuje prostor za premislek in prehode med eno in drugo družino (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 106).

Mali (1998) pravi, da imajo rejniški otroci tri družine:

- Matično družino – to je družina iz katere izhajajo in jo vedno nosijo s seboj, čeprav v njej ne živijo.
- Rejniško družino – družina, kateri trenutno pripadajo in v kateri trenutno živijo.
- Svojo fantazijsko družino – ta je sestavljena iz obeh družin, tako matične kot tudi rejniške in iz doživljanja obeh družin s strani otroka ter njegove fantazije o tem, kako je videti njegova popolna družina.

Položaj v katerem se znajde otrok v rejniškem sistemu je izredno kompleksen. V drugo družino vstopajo s svojimi izkušnjami iz preteklosti, prinesejo svoje navade iz matične družine in svoj način razumevanja dinamike družine. Svojim prvim izkušnjam z družino zdaj dodajajo še druge izkušnje, ki so jih pridobili v rejniški, novi družini. Otroku je pri tem treba pomagati na ta način, da strokovna delavka vzpostavi sodelovanje med matično in rejniško družino, ki se osredotočata na dobro otroka. To pomaga otroku, da se počuti razbremenjenega, in da nove izkušnje, ki jih pridobi, lahko ponotranji. Otrok, ki živi med dvema družinama potrebuje jasne okvire in meje. Družini med katerimi prehaja se po navadi močno razlikujeta, zato je naloga rejniške družine, da mu nov svet jasno predstavi, da se določijo meje ter predstavi način delovanja družine. (Čopar, 2016) Otroka v rejniški družini se varuje na tak način, da se ohranjajo stiki z matično družino, saj na ta način otrok ni ujet med dvema družinama, ampak je del obeh družin, ki medsebojno sodelujeta. (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 135). Treba je razumeti, da ima otrok, ki je trenutno nastanjen v rejniški družini še eno družino, ki je del njegove identitete

ter da otrok ni prišel za zmeraj in da bo odšel, takrat ko bodo njegovi starši znova sposobni skrbeti zanj (Repotočnik, 2013, str. 48–49).

1.1.5 RAZLOGI ZA ODVZEM OTROKA

V 174. členu Družinskega zakonika, v nadaljevanju DZ (Uradni list RS, št. 22/19, 2019) je navedeno, da sodišče staršem odvzame otroka in ga namesti k drugi osebi, v rejništvo ali v zavod, če je otrok ogrožen in je mogoče le z odvzemom v zadostni meri zavarovati njegove koristi, in če okoliščine primera kažejo, da bodo starši po določenem času ponovno lahko prevzeli skrb za njegovo vzgojo in varstvo. V tem primeru sodišče drugo osebo, rejnika ali zavod tudi imenuje. O tem ali je otrok ogrožen ali ne, presodi strokovna delavka oziroma socialna delavka, saj je v socialnem varstvu ustvarjeno določeno merilo na podlagi katerega se odloča ali je otrok v nevarnosti ali ne. Izpostaviti je potrebno to, da ta merila niso najbolj objektivna in imajo lahko za vsakega - strokovno delavko drugačen pomen, kar pomeni, da se mogoče v enaki situaciji dva strokovna delavca odločita popolnoma drugače. Na ta merila ima vpliv tudi družbena miselnost in standardi kakovosti. Tako je npr. v družbi kjer je vrednota že samo preživetje povsem drugače, kakor v družbi, ki se nagiba h kakovosti življenja in odraščanja (Crnkovič, 2008, str. 21).

Največkrat so otroci oddani v rejništvo zaradi zanemarjanja ali pa zlorabe. Miller (2000) pravi, da so lahko otroci, ki so bili zanemarjeni, prizadeti na več različnih področjih. Posledice so vidne pri vedenju otroka, pri tem, kako otrok doživlja čustva ter tudi pri duševnih motnjah.

Razlogi, zakaj se odločijo, ali starši ali strokovni delavci za ukrep rejništva, so različni, v večini pa so med seboj tudi povezani:

- Zloraba - psihična, fizična, spolna. Med zlorabo vključujemo tudi zlorabo substanc s strani staršev npr. alkohol, droge.
- Zanemarjenje - čustveno zanemarjanje je simptom psihične oziroma čustvene zlorabe, zanemarjanje otroka na ta način, da mu starši ne nudijo osnovnih sredstev za preživetje in zdravstveno zanemarjanje, kar pomeni, da starši ne poiščejo zdravniške pomoči za otroka, ko je ta potrebuje.
- Odsotnost staršev, kar zajema okoliščine, ko starš oziroma skrbnik ne more skrbeti za otroka, ker mora odslužiti zaporno kazen.
- Ko starš zapusti otroka in noče več skrbeti za njega.
- Fizična ali psihična bolezen starša oziroma skrbnika, ki ima tak vpliv nanj, da ne more skrbeti za otroka.

- Smrt staršev oziroma skrbnikov.
- Otrokove težave z vedenjem, ki zajema tudi mladoletno prestopništvo. Starši niso več zmožni vzgajati otroka zaradi njegovih težav v vedenju, zato se sami odločijo, da ga bodo za nekaj časa nastanili v rejništvo. (Capstone Foster Care, b.d.)

Skupnost CSD Slovenije navaja, da prihajajo otroci v rejništvo v Sloveniji iz različnih razlogov, vsem pa je skupno neznanje ali nezmožnost staršev. Starši niso sposobni skrbeti za otrokove osnovne potrebe, ki mu omogočajo razvoj in osebnostno rast. Pogosto je tudi odvisno od alkohola in drugih prepovedanih substanc, ki starše ovirajo pri omogočanju primerne življenjskega stila otroku in pri izvrševanju starševskih dolžnosti. (Tomec in Hudobivnik, 2012, str. 100)

1.2 ZAKONSKA UREDITEV NA PODROČJU REJNIŠTVA

Področje rejništva urejata dva zakona. DZ oziroma Družinski zakonik in njegove določbe, podrobnejše pa ZIRD ali Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti. Rejništvo se opredeljuje kot posebna oblika družinskega varstva otroka, ki se izvaja z vzgojo, oskrbo in nego pri osebah, ki niso starši otroka ali otrokovi skrbniki. Osebe, ki lahko otroka sprejmejo v rejništvo so lahko tudi otrokovi sorodniki (Novak, 2014). Rejništvo je drugače imenovano tudi socialno varstveni ukrep pomoči otroku in njegovi družini. (Bevc, 2008, str. 33).

Namen rejništva je, da se otroke nastani začasno v drugo družino, ker ne morejo bivati v svoji matični družini. Pojem začasnosti, je različno opredeljen pri vsakemu otroku posebej, in sicer se pri opredeljevanju tega pojma upošteva otrokova korist. Trajanje začasnosti je lahko nekaj mesecev pri drugem otroku pa lahko traja več let. Raziskave pa kažejo, da se v praksi pojem začasnost izkaže za dolgotrajnega, saj otroci ostanejo po navadi pri rejniški družini do svojega 18. leta in se ne vrnejo k svojim staršem (Novak, 2014).

ZIRD določa, da mora CSD organizirati, takoj po tem, ko se otroka namesti v rejniško družino, sestavo IPS ali tako imenovano individualno projektno skupino. IPS načrtuje ustrezno in strokovno obravnavo otroka, ki je nameščen v rejniško družino, prav tako spremlja tudi njegov razvoj v novi družini (35. in 36. člen ZIRD).

K temu, da strokovne službe poskrbijo za otroka v stiski, državo zavezuje tudi dokument Smernice za izvajanje rejništva in posvojitvev na državni in meddržavni ravni. Dokument je bil sprejet na Konferenci o rejništvu in posvojitvah v Hong Kongu julija 1996. Smernice za izvajanje rejništva in posvojitvev so tudi temeljni dokument, ki je pripomogel k osnovanju ZIRD. Tam je jasno zapisano, kdaj se kaže, da se mora otroka namestiti v rejniško družino in to za

daljše obdobje njegovega življenja. Načela sprejeta na konferenci v Hong Kongu, kot navaja Bevc (2008, str. 35):

- 1. načelo: *»Rejništvo kot praksa blaginje pride v poštev samo, če otrok potrebuje začasno alternativno oskrbo. Priložnosti za nadaljevanje stika z matično družino morajo biti načrtovane z možnostjo, da bo otrok morda vrnjen v matično družino.«*
- 2. načelo, ki nastopi, če se ne more izvesti prvega: *»Rejništvo lahko iz začasnega preraste v naravno in se nadaljuje do polnoletnosti, če je to potrebno. To naj temelji na občasnih pregledih namestitve in iskanju kakšne druge možnosti trajne rešitve.«*
- 3. načelo pa nalaga strokovnim službam iskanje trajnejših in bolj stabilnih rešitev za otroka, ki je nameščen v rejniško družino: *»Stanovitnost in stalnost odnosov zagotavlja otrokovo odraščanje in njegov razvoj. Obdobje otroštva in mladostništva je skrajno pomembno za razvoj otrokove osebnosti, zato morajo biti procesi končani in odločitve sprejete brez nepotrebnega odlašanja, ker otrok potrebuje možnost za vzpostavitev in izgraditev življenjsko-trajajočih odnosov z modelom skrbnega odraslega.«*

1.2.1 IZVAJANJE REJNIŠKE DEJAVNOSTI IN USPOSABLJANJE REJNIKOV

Rejnik se dojema za strokovne delavce, kar pomeni, da so zanje potrebna tudi določena izobraževanja. V stroki se priznava njihov delež, zato je pomembno, da rejniki dosežejo znanje za delo z otroki v družini in tudi znanje za sodelovanje v socialnem delu in za prispevek v individualni projektni skupini (Rakar idr., 2010). Oseba, ki želi postati rejnik/rejnica mora podati vlogo na centru za socialno delo, kjer ima stalno prebivališče in s tem sproži postopek za pridobivanje dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti. CSD pripravi oceno primernosti kandidata/ke in njegove družine in jo pošlje komisiji pri Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Ko ga komisija oceni kot primerne kandidata, je napoten na usposabljanje, ki pa ga izvaja Skupnost centrov za socialno delo Slovenije (Izobraževanje za rejnike, b. d.).

Usposabljanje rejnic in rejnikov se izvaja na podlagi Zakona o rejniški dejavnosti. To usposabljanje je aktualno od leta 2006 naprej, predpisano pa ima vsebino in tudi število ur. Rejnikom in rejnicam so v sklopu usposabljanja predstavljeni zakoni, ki urejajo rejniško dejavnost, predstavljeno jim je razmerje med rejnikom in otrokom, ki je nastanjen v rejniško družino ter koncept IPS skupine (Izobraževanje za rejnike, b. d.).

V 5. členu ZIRD so zapisani pogoji, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi izvajati rejniško dejavnost.

Oseba, ki želi izvajati rejniško dejavnost mora:

- Imeti stalno prebivališče RS,
- imeti zaključeno vsaj poklicno oziroma strokovno izobrazbo,
- biti polnoletna.

V izjemnih primerih, če se ugotovi, da je to v otrokovo korist, pa lahko rejništvo izvaja tudi oseba, ki ima nižjo izobrazbo od zahtevane. (ZIRD, 2019)

V 25. členu ZIRD pa so zapisane tudi dolžnosti rejnika:

- pripraviti mora sebe in družino na prihod novega otroka;
- truditi se za čim hitrejšo in boljše prilagoditev otroka na novo okolje, ter poskrbeti, da ostali člani z otrokom ustrezno ravnaajo;
- nuditi pomoč otroku, medtem ko se prilagaja na novo okolje;
- otroka mora primerno negovati, vzgajati in mu nuditi vse potrebno kar potrebuje za zdrav razvoj;
- nuditi otroku primerne igrače, osnovne športne pripomočke idr.;
- skrbeti mora za krepitev in ohranjanje zdravja otroka, ter mu, če je to potrebno, poiskati ustrezno zdravstveno pomoč;
- pridobivati informacije in sprejemati odločitve, ki so povezave z otrokovim vsakdanjim življenjem;
- skrbeti mora za otrokovo izobrazbo ter ga vključiti v poklicno usposabljanje ali ustrezno zaposlitev;
- skrbeti mora za razvijanje in izoblikovanje pozitivne samopodobe otroka;
- pripraviti otroka na odhod iz rejniške družine.

(ZIRD, 2019).

Rejniška dejavnost se lahko izjava tudi kot poklic, če rejnik izpolnjuje pogoje, ki jih določa zakon. V tem primeru mora rejnik, ki želi izvajati rejniško dejavnost kot poklic, vložiti vlogo za izvajanje rejniške dejavnosti kot poklic pri centru rejnika. Prav tako mora imeti dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti in ne sme biti v delovnem razmerju za polni delovni čas. (18. člen ZIRD, 2019)

1.2.2 NALOGE CENTRA ZA SOCIALNO DELO

Naloge centra za socialno delo se po ZIRD deli na dva dela, in sicer na naloge pri izboru kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti (29.–31. člen ZIRD) in na naloge pri izvajanju rejništva (31. – 43. člen ZIRD).

Naloge v okviru izbora kandidatov so, da je CSD aktiven pri pridobivanju novih rejniških družin. Vsem, ki se zanimajo za tovrstno dejavnost mora predstaviti, kaj je namen rejništva, pogoje, zakone, postopke ter pravice in dolžnosti, ki jih mora rejnik opravljati. Vsem, ki želijo izvajati rejniško dejavnost mora izročiti obrazec za vlogo in jih seznanimi s postopkom za pridobitev dovoljenja. Pripraviti mora tudi ocene rejnikov, preveriti motive zaradi katerih so se kandidati odločili, da bodo izvajali rejniško dejavnost, pri tem pa mora upoštevati vse dejavnike, ki bi lahko imeli kakršen koli vpliv na otroka. Pri oddaji svoje ocene mora center upoštevati mnenja in potrdila drugih institucij o kandidatih (ZIRD, 2019).

Naloge pri izvajanju rejništva pa imajo malo večji obseg. Po tem, ko se odločijo z namestitvijo otroka v rejniško družino, mora center med vsemi družinami poiskati primerno družino, ki bo ustrezala specifičnosti otroka ter zadovoljila njegove potrebe. Za namestitev otroka v rejniško družino mora center na to pripraviti otroka, matično družno in tudi rejniško družino, prav tako pa mora spremljati razvoj otroka pri rejniški družini. Dolžnost centra je tudi, da po tem, ko je otrok že nameščen v rejniški družini, sestavi individualno projektno skupino. Ta obsega sodelovanje s socialno delavko, rejnika, starša in otroka. V IPS se lahko povabi tudi drugega strokovnega delavca, če je to potrebno. Poleg izvajanja IPS pa mora CSD spremljati otrokov napredek tudi na domu, obiskati mora različne institucije s katerimi je otrok povezan in sodelovati tudi z njimi. Individualna projektna skupina je oblikovana glede na korist otroka in je prilagojena glede na starost oziroma stopnjo razvoja otroka, glede na njegove potrebe, in je sestavljena tako, da zagotavlja celotno obravnavo otroka ter spremljanje. Načrt mora biti v pisni obliki, v njem pa morajo biti oblikovani jasni cilji. (ZIRD, 2019).

Če center ugotovi, da rejniki ne ravnaajo z otrokom tako kot je bilo to rečeno in ne ravnaajo v njegovo korist, mora ministrstvu podati pisni predlog za odvzem dovoljenja z ustrezno obrazložitvijo (43. člen ZIRD).

Zakon o zakonskih zvezah in družinskih razmerjih je določal, da je odločbo o namestitvi otroka v rejništvo izdal center za socialno delo. Zdaj pa DZ v 160. členu opredeljuje sodišče kot organ, ki izda pravnomočno sodno odločbo o namestitvi otroka v rejništvo. Ta ukrep lahko izreče na podlagi predloga ali pa po uradni dolžnosti. Sodišče odloči tudi o prenehanju ukrepa, če so

prenehali razlogi zanj, izreče lahko tudi drug ukrep v varstvo in korist otroka, če se med izvajanjem ukrepa izkaže da slabo vpliva na otrokovo zdravje ali razvoj. Odloči tudi o podaljšanju ukrepa ali pa ukrep ponovno izreče. Pravnomočno sodno odločbo o ukrepu za varstvo koristi otroka pošlje pristojnemu centru za socialno delo, ki spremlja izvajanje ukrepa.

Če se izkaže, da je ogroženost otroka tako huda, da je mogoče njegove koristi zavarovati le s takojšnjim odvzemom otroka staršem, center za socialno delo odvzame otroka in ga namesti k drugi osebi, v krizni center, v rejništvo ali pa zavod. To traja, dokler sodišče ne odloči o predlogu za izdajo začasne odredbe. Centru za socialno delo pri tem dejanju lahko pomaga policija v skladu s predpisi. (167. člen DZ)

1.3 SODELOVANJE IN PODPORA CENTRA ZA SOCIALNO DELO Z MATIČNO IN REJNIŠKO DRUŽINO

1.3.1 SOCIALNO DELO Z DRUŽINO

Socialno delo z družino pomeni z drugimi besedami soustvarjanje v kompleksnosti. Najpomembnejša naloga tega področja socialnega dela je, da se soustvari rešitev za kompleksne psihosocialne probleme družin. Fokus dela je, da se osredotočimo k rešitvi. V delovnem odnosu to pomeni, da se pridružimo družini tam, kjer nima rešitve. Razvil se je nov koncept imenovan podpora in pomoč družini, na takšen način, da se vzpostavi delovni odnos, v delovnem odnosu pa se soustvarjajo rešitve. Razvil se je celoten in kompleksen način, kako do rešitve priti skupaj z družino, ki pa zajema tako psihosocialne težave kot težave posameznika v družino in problem družine v skupnosti. Socialno delo z družino v delovnem odnosu temelji na znanju za ravnanje. Delovni odnos pa ustvarja razmere za spremembe, ki jih družina potrebuje. (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 43)

Pomembno je, na kakšen način socialna delavka pristopi k družini in na kakšen način se pogovarja z vsemi udeleženi v procesu. Pri tem ji pomaga jezik socialnega dela, ki pa ni vsakdanji, ampak strokovni in socialno-delovni. Usmerjen je v perspektivo moči in omogoči, da lahko prav vsakdo sodeluje in raziskuje svojo notranjost. Jezik socialnega dela je spoštljiv, pozitiven, kar pomeni, da ne ocenjuje niti ne stigmatizira. Varuje človeka in mu da vedeti, da je v delovnem odnosu sogovornik. Omogoči, da so slišani vsi glasovi, da je prav vsak glas enako pomemben in kompetenten ter da vsi lahko prispevajo k skupni rešitvi. (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 39)

Socialno delo z družino ima velikokrat terapevtski učinek, ki pomaga ljudem, da se njihova stiska zmanjša in jim prinaša novo upanje in zagon za nov začetek ter napredovanje, vendar socialno delo z družino ni družinska terapija. Z družinsko terapijo sicer imata skupne elemente

kot sta npr. iskanje virov in moči, a je koncept socialnega dela širši in obsega procese pomoči in podpore pri reševanju vsakdanjih težav, ki družino bremenijo. (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 33)

Predstavljen je bil zgolj okvir socialnega dela z družino, ki je v praksi razdeljen na več področij. V nadaljevanju se bom usmerila na socialno delo z družino v rejništvu. Menim, da je to eno bolj kompleksnih področij socialnega dela, kjer je treba biti še posebno previden in do potankosti poznati koncepte in doktrine dela. Ko se sodišče odloči, da je potrebno otroka namestiti v rejniško družino, bi morala biti odločitev že pospremljena z načrtom sodelovanja socialne delavke in matične družine, ki vsebuje delovni projekt podpore in pomoči za želene spremembe. Pomembno je, da se ohrani stik z matično družino, če je to v korist otroka, saj je ta stik za otroka bistvene vrednosti, kar ga varuje in krepi. To pomeni, da je v sistemu tega področja matična družina, otrok in pa rejniška družina ter strokovni delavci, ki so odgovorni za varovanje otroka. (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 135)

Možen želeni izid rejništva je vrnitev v matično družino. V praksi se pokaže, da velikokrat ni nujno edini dober želen izid. Dober in želen izid je tudi kakovostno sodelovanje med matično in rejniško družino, premagovanje oziroma obvladovanje ovir v matični družini ter vzpostavljanje delovnega odnosa z matično družino. V tem procesu se krepi moč otroka in mu pomaga pri uspešnosti na različnih področjih. Čeprav je rejništvo opredeljeno kot kratkotrajen ukrep, se včasih izkaže, da je prav dolgotrajno rejništvo dobra rešitev, če je soustvarjena. (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 136)

Delo v rejništvu je težavna in kompleksna naloga za socialno delavko. Proces rejništva potrebuje čas, da se ustvarijo institucionalni in strokovni pogoji za delo. Sam proces rejništva zahteva tudi, da se vzpostavi sodelovanje med vsemi udeleženi na način delovnega odnosa, kjer bi vsi prispevali enakovreden delež. V Sloveniji se je prav zaradi tega izoblikoval koncept individualne projektne skupine. Razprave pred izoblikovanim konceptom so pokazale, kako centri za socialno delo zanemarjajo delo z matično družino. Takrat se je o matični družini govorilo kot o »problematični« družini in delo z matično družino ni temeljilo na izboljšanju razmer. Socialni delavci in tudi rejniška družina so se izogibali kakršnim koli stikom in povezavam z matično družino otroka. Centri za socialno delo niso prevzeli naloge, da vzpostavijo sodelovanje med matično in rejniško družino, zato je to ostalo prepuščeno družinam samim, kar pa jih je zapletlo v konflikte in nesporazume ter otežilo življenje obeh družin. (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 137-138).

Zaradi uvedbe novega koncepta in spremembe zakonodaje, so socialne delavke obvezane k temu, da ustvarjajo IPS in ustvarjajo delovni odnos tako z rejniško družino kot tudi z matično, vendar pa je v praksi vse skupaj še vedno malo drugače. Delo je pretežno usmerjeno na delo z rejniškimi družinami oziroma bolj natančno na same rejnice. Premalo pozornosti se posveča samim otrokom in matični družini, ki pa pomoč socialnih delavk še najbolj potrebuje. (Repotočnik, 2001, str. 9).

1.3.2 KONCEPT INKLUZIVNEGA IN EKSKLUZIVNEGA REJNIŠTVA

Holman (1980, str. 75-78) v svojem delu opredeli dva koncepta rejništva, in sicer ekskluzivno (izključevalno) in inkluzivno (vključujoče) rejništvo. V današnjem času je poudarek na sodelovanju med matično in rejniško družino, čeprav je v praksi tega še vedno zelo malo, saj se stiki pogosto odvijajo na centrih za socialno delo, socialni delavci pa ne morejo kaj dosti vplivati na zadržke rejniške družine, da bi bili stiki bolj pogosti.

- Ekskluzivno (izključevalno) rejništvo – pomeni, da rejniška družina ne dopušča stikov z matičnimi starši, prav tako poskušajo izločiti starše iz otrokovega življenja, njihov odnos do matične družine je negativen, do njih čutijo odpor. O tem, kakšno življenje je imel otrok pred rejništvom ne govorijo, prav tako se imajo za edine starše in poskušajo izključiti starše z namenom, da zaščitijo otroka.
- Inkluzivno (vključevalno rejništvo) – pomeni, da ima rejniška družina pozitiven odnos do staršev, prav tako otroku omogočajo stike z matično družino. Spoznavajo se s preteklimi izkušnjami otroka, pomagajo mu, da se integrira v novo okolje, prav ta koncept pa omogoča uspeh IPS in sodelovanje med matično družino, strokovno delavko in rejniško družino.

Ali vključiti matično družino v proces rejništva ali ne, je bilo kar nekaj časa nerazrešljivo vprašanje na področju rejništva. Znanstveniki so s pomočjo teorije navezanosti in različnih raziskav ovrednotili, da je pomembno za otrokov razvoj, da je matična družina prisotna v njegovem življenju tudi po tem, ko je otrok nastanjen v rejniško družino. Vsekakor je pomembno, da so pri rejništvu prisotni starši, saj je rejništvo opredeljeno kot začasni ukrep, kar pomeni da so stiki z matično družino ključnega pomena, če je to v korist otroka. Po mnenju avtorjev knjige, je eden izmed pogojev za uspešno rejništvo ohranjanje stikov med otrokom in njegovo družino (Kelly in Gilligan, 2000, str. 42). Gilligan pravi, da lahko vzamemo otroka iz družine, ampak ne moremo vzeti družine iz otroka. V knjigi je opisana izkušnja otroka, ki odrasča v rejniški družini in pravi, da ne glede na okoliščine in razloge zaradi katerih je v

rejništvu, njegove matične družine ne more nadomestiti nobena rejniška družina in si neizmerno želi obdržati stike s svojimi matičnimi starši (Kelly in Gilligan, 2000, str. 43).

1.3.3 SODELOVANJE CSD IN MATIČNE DRUŽINE

Na vseh področjih, kjer strokovna delavka sodeluje z matično družino, je v korist otroka, prvi korak na poti do cilja pa je rejniška družina, ki velja za zelo učinkovito obliko pomoči. (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 101). Otrok, ki je v rejniški družini prinaša svoji matični družini nove navade, drugače se izoblikuje, ima neke povsem nove ideje in vizije, pri tem pa mora socialna delavka soustvarjati pomoč za matično družino, medtem ko je njihov otrok nastanjen v rejniški družini. (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 108-109). Med samim procesom je v matični družini prisotna stiska, odpor ter težave, ki jih družina sama ne zmore rešiti. Prav zaradi tega je pri vzpostavljanju delovnega odnosa potrebna potrpežljivost. Pri ustvarjanju instrumentale definicije problema je potrebno, da se socialna delavka družini pridruži in na ta način razume njen pogled, razlago, obup in ne moč. Pomembno pa je, da se v tem trenutku začne sistem podpore in pomoči ter sprememb v matični družini. (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 108)

Matični starši pogosto doživljajo socialne delavke kot tekmece, zato je potrebno delo na tem, da se ta odpor odpravi in vzpostavi deloven odnos, ki bo prinesel uspehe. Pogosto jim je odvzeta tudi možnost odločanja o sebi in svoji družini. Družinska energija, se namesto za to, da bi se delalo na rešitvi, porablja za obrambo in napad. (Šilc, 1995, str. 162).

Leta 2010 so Rakar idr. spisali končno poročilo o postopkih, organizacijah in standardih na področju rejništva. Poročali so o pomanjkljivostih o delu z matično družino. Socialne delavke, ki so sodelovale pri pisanju poročila, so poročale o tem, da se na centrih bistveno več dela nameni rejniški družini kot matični, razlogi pa so preobremenjenost socialnih delavk. Navajajo tudi pomanjkanje strokovnih programov, ki so namenjeni intenzivnemu delu z matičnimi družinami. Izpostavljeno je bilo tudi nestrokovno delo in pa pomanjkljivosti na področju zakona, saj zakonsko ni urejeno delo s starši, zato obstajajo tudi razlike med CSD in praksa ni enakovredna. Njihova skupna ugotovitev je bila, da je treba izboljšati sistem in metode dela ter da se zahteva, da CSD dejansko dela z matično družino. (Rakar idr., 2010)

1.3.4 SODELOVANJE CSD IN REJNIŠKE DRUŽINE

Ko otrok pride v rejniško družino, se vloge v družini prerazporedijo in na novo opredelijo. Rejniki morajo biti sposobni, da se spoprimejo s tovrstnimi spremembami in vzpostavijo nov sistem. Pri tem procesu jim pomoč in podporo nudijo socialne delavke. Z rejniško družino je potrebno delati, ker ima strah pred globoko navezanostjo na otroka. To dejstvo lahko zelo vpliva

na družinsko dinamiko. Treba je poudariti, da je rejništvo začasen ukrep, a vendar to ni razlog, da bi rejniki ravnali z otrokom, kot da ni njihov, saj to otrok čuti in se odziva primerno temu. Krize pri rejniški družini so prav zaradi te dinamike pogoste. Uspešne pa so tiste, ki prebrodijo krize in se iz tega naučijo nekaj novega. Tako za otroka kot tudi za rejniško družino je lahko to proces, kjer se resnično spoznajo in zblížajo. (Šilc, 1995, str. 164).

Rejniki so dragoceni strokovni delavci centrov za socialno delo. Imajo posebno vlogo, saj so soustvarjalci opore otroka, ta otrok, pa jim je bil zaupan v vzgojo in varstvo. Tako kot tudi drugi strokovni delavci morajo tudi rejniki imeti posebno znanje, ki je zahtevano in predpisano z zakonom. So sodelavci v projektni skupini in pri sodelovanju z matično družino. (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 110).

Skoraj vsi centri za socialno delo so organizirali skupine za samopomoč, ki so namenjene rejniškim družinam. Te skupine pomagajo rejnikom pri njihovi težki in zahtevni nalogi, ponekod pa so te skupine pripomogle k temu, da so združile matične in rejniške družine. Rejniška družina potrebuje sogovornike za podporo in pomoč otroku, prav tako ima s tem priložnost za pridobivanje novega znanja in za reševanje problemov življenja z otrokom v taki družini ter učinkovit okvir za sodelovanje z matično družino v korist otroka. Od centrov za socialno delo rejniki potrebujejo redno izobraževanje, podporo in pomoč pri problemih, s katerimi se srečujejo ter zagotovilo, da obstajajo strokovnjaki, ki bodo pomagali, ko otroku ali matični družini sami ne bodo zmogli oziroma znali pomagati. (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 112).

Rakar idr. (2010) v svojem poročilu poročajo o mnenju rejnic, o njihovem odnosu s socialno delavko. Nekatere rejnice so izrazile nezadovoljstvo nad nedostopnostjo socialne delavke. Stiske pri rejnicah so včasih trenutne in bi potrebovale pogovor s socialno delavko tisti trenutek, pogosto pa se zgodi, da socialna delavka ne utegne ali pa se stiska dogaja po preteku delovnega časa socialne službe. Prav zaradi tega, bi bilo potrebno zagotoviti stalno dostopnost socialne službe ali krizne službe.

1.3.5 SODELOVANJE MATIČNE IN REJNIŠKE DRUŽINE

Pri procesu rejništva je že znano, da je vzpostaviti razmerje med matično in rejniško družino izredno težko in da je za rejnike skorajda nemogoče delati z matično družino. Rejniki zamerijo staršem, da so imeli tak odnos do svojega otroka in da niso bili zmožni poskrbeti zanj, matični starši pa v rejnikih vidijo tekmece in ne morejo sprejeti dejstva, da so prevzeli njihovo roditeljsko vlogo. Pri matični družini je prisoten tudi občutek manjvrednosti, saj se v njihovem

primeru rejniška družina izkaže za boljšo. Menijo, da bodo otroka izgubili in da bo otrok imel raje svoje rejnike. Prav zaradi tekmovanja za otrokovo naklonjenost in ljubezen, nastane trenje in konflikten odnos. Socialna delavka mora v ta odnos vložiti veliko truda in strpnosti, da se lahko ta odnos obnese (Repotočnik, 2001, str. 8-9). Tudi Čačinovič Vogrinčič (2006) izpostavlja težavo, ki nastane med povezovanjem rejniške in matične družine. Starši rejnike dojemajo kot tekmece, tudi socialne delavce vidijo kot negativen dejavnik, kot neke nasprotnike, vendar tako rejniki kot tudi socialni delavci so opredeljeni kot strokovni delavci, kar pa jih zavezuje k temu, da vztrajajo pri raziskovanju in razvijanju možnosti za sodelovanje.

Z vzpostavitvijo odnosa med rejniško in matično družino, lahko rejniška družina postane zgled in model za učenje biološki družini, pri tem je pomembno, da se ne oblikuje tekmovalen odnos v skrbi za otroka. Rejniška družina naj bi staršem znala predstaviti svojo vlogo v otrokovem življenju ter konkretno in jasno oblikovati meje pristojnosti v odnosu do matične družine. Pomembno je, da rejniška družina dopusti staršem tisti del skrbi, ki so ga sposobni opravljati in da znajo staršem predstaviti učinke svojega dela, in da jasno povedo, da si otroka ne želijo prisvojiti, ampak je pri njih le začasno (Mali, 2008, str. 123- 124).

1.3.6 INDIVIDUALNA PROJEKTNA SKUPINA

V procesu rejništva se vzpostavi sistem, ki vzpostavlja in vzdržuje sodelovanje med matično družino, rejniško družino, stroko v centru za socialno delo in otrokom v rejništvu. Ta sistem se imenuje individualna projektna skupina, ki je tudi zakonsko določena v ZIRD (35.-38. člen).

Naloga projektne skupine je, da omogoči sodelovanje in varuje korist vseh udeležениh. Do novega koncepta je prišlo prav zaradi različnih kritik ob koncu osemdesetih let, da socialni delavci ne sodelujejo z matičnimi družinami, temveč se samo osredotočajo na rejniške družine in delajo skupaj z njimi. Matične družine so bile označene kot »problematične družine«, ob oddaji otroka v rejniško družino pa ni sledilo nobeno delo z namenom krepitve matične družine. Matične družine so še vedno družine s številnimi problemi, a prav zato potrebujejo pomoč in podporo s strani strokovnih delavcev. Ker centri niso hoteli delati z matičnimi družinami, je bilo to prepuščeno rejniški družinam, konflikti in trenja med njima pa so prišli do take mere, da so oteževali in močno zapletali življenje otroka v reji, prav zato je socialno delo razvilo jasno doktrino, ki je tudi zakonsko urejena. (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 101-102).

Projektna skupina je sistem in je oblikovan za vsakega otroka posebej. Določeno je, da morata v tem sistemu sodelovati tako matična kot tudi rejniška družina. Vsi udeleženi potrebujejo to skupino, da bi se skupaj naučili soustvarjati in sodelovati v delovnem odnosu. Delovni odnos

mora vzpostaviti socialna delavka. Pojasniti mora koncept soustvarjanja, predstavi in zagotovi instrumentalno definicijo problema, ki pa na svoj način že oblikuje vlogo vsakega posameznika v skupini. Socialna delavka dela iz perspektive moči, kar pomeni, da vedno znova išče vire, znanje in tudi pripravljenost vsakega posameznika, ki je udeležen v tej projektni skupini za otrokovo dobro. IPS načrtuje in zagotovi pripravo otroka in obeh družin na prehod iz matične v rejniško družino. Družini se morata zato spoznati, naloga matične družine pa je, da v tem koraku otroka predstavi in pove dobre in pomembne stvari o njem. Rejniška družina mora predstaviti svojo družino, tako da lahko matična družina zbere čim več informacij o družini, ki bo vzgajala njihovega otroka (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 102). Ko obravnavamo obe družini na IPS je pomembno, da je obravnava enakovredna. Občutek enakovrednosti in upoštevanja pri pogajanjih in dogovarjanjih glede načina otrokove vzgoje daje občutek moči, kar pa jim pomaga pri pridobivanju nazaj svoje že skorajda izgubljene starševske vloge (Repotočnik, 2001).

Na IPS se izdelata tudi individualni načrt, in če je otrok le dovolj star in razume, kaj predstavlja ta skupina, ga vključimo in skupaj z njim ustvarjamo dogovore. Pri načrtu morajo biti zagotovljeni naslednji pogoji:

- Sprejemanje in spoštovanje otroka kot posameznika.
- Udeleženi morajo biti prepričani, da je otrok sposoben napredovati in se razvijati na različnih področjih.
- Prepoznavati interese in posebnosti otroka.
- Usmerjati v spodbujanje, razvijanje in učenje.

V načrtu socialna delavka zajame tudi otrokovo zdravje, izobraževanje, zaposlitev, njegov razvoj, tako vedenjski kot čustveni, kakšne odnose ima do družine, vrstnikov, do samega sebe, otrokovo identiteto in njegovo mesto v družbi (Bole Finžgar, 2008). Vzpostavlja se dialog in sodelovanje med matično in rejniško družino, ki sta za otrokov napredek enako pomembni. (Repotočnik, 2001).

2 FORMULACIJA PROBLEMA

Na Inštitutu Republike Slovenije za socialno varstvo so izvedli raziskavo leta 2010, v kateri so se poglobili v sistem rejništva v republiki Sloveniji. Rezultati poročila govorijo o tem, kaj se dogaja na področju rejništva in kje bi bile potrebne spremembe. Predlagali so, da se že v odločbi o ukrepu rejništva poda tudi načrt dela z matično družino, kjer bi se zapisale konkretne naloge, ki bi omogočale spremembe matične družine in s tem tudi vrnitev otroka v matično družino. Povod za to pa je bil, da je večina sogovornikov, ki je sodelovalo pri osnovanju tega poročila, izpostavilo težavo, da se centri za socialno delo premalo osredotočajo na sodelovanje z matično družino in odpravljanje težav v njej. (Rakar idr., 2010)

Leta 2012 so izdelali še revizijsko poročilo, kjer so v odstavku priporočil ponovno navedli, da morajo centri za socialno delo delati predvsem na izboljšanju odnosa z matično družino.

Matična družina je družina z izzivi, in družina, ki v procesu rejništva potrebuje največ podpore in specifično pomoč. V socialnem delu je treba sprejeti izzive, ki jih v delovni odnos prinese sodelovanje z matično družino ter se spoprijeti z njimi. V praksi temu dostikrat ni tako, saj so matične družine v procesu rejništva pogosto potisnjene na stran, center za socialno delo pa se osredotoča na delo z rejniki in z otrokom. V nekaterih centrih je celo tako, da matična družina nima svoje socialne delavke, ki bi varovala njihove koristi in jih usmerjala v procesu rejništva. Vse te negativne izkušnje z različnimi institucijami ne pripomorejo k temu, da bi matična družina dosegla spremembe. Raziskati želim na kakšen način so matične družine podprte s strani centra za socialno delo in katere vrste pomoči so jim omogočene v procesu rejništva. Zanima me tudi, kako center za socialno delo sodeluje z rejniško družino ter kako spodbuja sodelovanje med družinama.

Raziskovalna vprašanja, na katera želim odgovoriti so:

- Na kakšen način socialna delavka sodeluje z matično družino v času rejništva?
- Kakšne vrste pomoči socialna delavka nudi matični družini, da se bo lahko otrok vrnil v družino?
- Na kakšen način socialna delavka sodeluje z rejniško družino, ko je otrok v rejništvu?
- Na kakšen način socialna delavka spodbuja medsebojno sodelovanje matične in rejniške družine?

3 METODOLOGIJA

3.1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava je kvalitativna, saj je osnovno izkustveno gradivo, zbrano v raziskovalnem procesu, sestavljeno iz besednih opisov oziroma pripovedi. Gradivo pa je obdelano in analizirano na beseden način brez uporabe merskih postopkov oziroma števil in brez operacij na številih (Mesec, 1998). Prav tako je raziskava empirična, saj sem s pomočjo intervjujev zbrala izkustveno gradivo socialnih delavk, zaposlenih na področju rejništva.

3.2 MERSKI INSTRUMENT IN VIRI PODATKOV

Kot merski instrument sem uporabila vnaprej pripravljene smernice za pogovor, ki je bil zaradi boljše preglednosti razdeljen na tri teme, in sicer matična družina, rejniška družina ter sodelovanje matične in rejniške družine. Znotraj vsake teme je bilo od štiri do devet vprašanj, vsega skupaj pa je bilo 18 vprašanj. Vprašanja so bila vodilo oziroma smernice za pogovor, če je bilo to potrebno sem postavila podvprašanje. Ker sem podatke pridobila iz šestih različnih centrov za socialno delo, bo raziskava pripomogla k temu, da bo možen vpogled v način sodelovanja različnih centrov za socialno delo z matično in rejniško družino. Centri za socialno delo bodo na ta način tudi videli, kje prihaja do odstopanj pri njihovem delu in kje bi bile potrebne izboljšave ali spremembe.

3.3 POPULACIJA IN VZOREC

Populacijo sestavljajo socialne delavke, ki so zaposlene na centru za socialno delo, in sicer na področju rejništva v Sloveniji. Vzorec je neslučajnosti priložnosti, saj sem intervjuvala socialne delavke, ki so bile pripravljene sodelovati pri raziskavi. S Socialnimi delavkami sem stopila v stik na ta način, da sem na spletu našla telefonsko številko jih poklicala ter jim predstavila raziskovalno nalogo. S tistimi, ki so privolile na sodelovanje, sem določila datum ter uro srečanja. Moj vzorec je zajemal šest socialnih delavk, ki delajo na področju rejništva:

Tabela 3.1: Demografski podatki

OSEBA	SPOL	DELOVNE IZKUŠNJE	LOKACIJA CENTRA
A	ženski	3 leta	Večje mesto
B	ženski	Brez podatka	Manjše mesto
C	ženski	2 meseca	Večje mesto
D	ženski	10 let	Večje mesto
E	ženski	4 leta	Manjše mesto
F	ženski	2 leti	Manjše mesto

3.4 ZBIRANJE PODATKOV

Metoda zbiranja podatkov je bil intervju. Z vsako socialno delavko sem se poskusila dogovoriti za osebno srečanje, a z dvema zaradi oddaljenosti to ni bilo mogoče, zato smo se dogovorili za pogovor po telefonu. Z ostalimi socialnimi delavkami sem določila datum srečanja ter uro, se z njimi srečala ter opravila intervju na centru za socialno delo, kjer je vsaka posamezna zaposlena. Socialne delavke so imele časovno stisko zaradi prevelikega obsega dela, zato so bili intervjuji časovno omejeni. Vsak intervju je trajal približno 40 minut. Intervjuji so bili izvedeni v letu 2020, v mesecu januarju.

3.5 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Podatke sem obdelala na kvalitativen način, po naslednjem postopku:

- Pogovore, ki sem jih opravila na centrih za socialno delo, sem z dovoljenjem socialne delavke posnela, ter jih nato dobesedno prepisala. Intervjuja, ki sem ju opravila s telefonskim klicem, pa sem si sproti zapisovala, da sem lahko nato vse skupaj zapisala v Wordov dokument. Vsak intervju sem označila s črko od A-F. Transkripti intervjujev so v osebni arhivu avtorice.
- Odgovore socialnih delavk sem označila s poševno pisavo ter s črko intervjuja. Vprašanja, ki sem jih zastavljala jaz, sem označila s črko J. Tiste izjave socialne delavke, ki so po mojem mnenju najbolj pomembne za raziskavo, sem dodatno odebelila ter označila s črko intervjuja ter zaporedno številko. To predstavlja enote kodiranja. Primer:
J: Torej, kako bi opisali svoje sodelovanje z matično družino?
B: *Sodelovanje z matično družino je različno, (B1) začne se običajno z vabilom na CSD, (B2) z obiskom strokovnega delavca / (B3) na domu matične družine, z udeležbami na IPS. (B4) Sodelovanje z matičnimi družinami je različno in se tudi skozi čas spreminja, (B5) kjer je že v samem začetku sodelovanje običajno ni večjih težav, (B6) kjer pa matična družina ne more sprejeti, da je bila namestitev otroka nujno potrebna, takrat je sodelovanje oteženo / (B7) oz. ga v skrajnem primeru ni. (B8)*
- Ko sem vsem šestim intervjujem določila enote kodiranja, sem izdelala tabelo, v tabelo zapisala vse enote kodiranja, vsaki enoti kodiranja pa sem pripisala pojem, ki se mi je zdel primeren. Nato sem pripisala še kategorijo in še temo. S pomočjo tega sem potem izvedla tudi osno kodiranje. Primer:

Tabela 3.2: Primer odprto kodiranje

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	<i>Sodelovanje z matično družino poteka čisto odvisno</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovaje z matično družino	Sodelovanje

A2	<i>Je v nekaterih primerih dobro</i>	Dober odnos	Kvaliteta odnosa z matično družino	Sodelovanje
A3	<i>Spet v drugih slabše</i>	Slabši odnos	Kvaliteta odnosa z matično družino	Sodelovanje
A4	<i>Odvisno od tega, kako nas starši vidijo</i>	Pogled staršev na SD	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
A5	<i>Od tega, kako močno si želijo, da bi se otrok vrnil nazaj v družino</i>	Odvisno sodelovanje	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
A6	<i>Nočejo sodelovati z nami</i>	Zavračanje sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
A7	<i>je največkrat zaradi prisotnosti alkoholizma</i>	Alkoholizem	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva

- S pomočjo odprtega kodiranja sem nato izvedla osno kodiranje. Najprej sem izpisala temo, pod temo sem napisala kategorijo in znotraj kategorije zajela vse pojme, ki so bili v tabeli zapisani pod to kategorijo. Vsakemu pojmu pa sem zraven pripisala še številko izjave. Primer:

ZAKLJUČEK REJNIŠTVA

Delo z rejniško družino

- Priprava na odhod otroka (A70)
- Seznanjenost z vrnitvijo (A71)
- Težave pri sprejemanju (A75)
- S pomočjo IPS (E57)
- Pogovor (E58)
- Timski sestanek (E61)

Delo z matično družino

- Sprejetje situacije (A18, A19)
- Upoštevanje dogovorov (A48)
- Spodbujanje (A49)
- Priprava na vrnitev (A50)
- SD še ni imela take izkušnje (C64)
- Ohranjanje stikov (F25)
- Spremljanje napredka družine (F26)
- Dodatna pomoč (F27)

4 REZULTATI

Rezultate, ki sem jih pridobila s pomočjo intervjujev, bom v nadaljevanju predstavila po temah, in sicer sodelovanje centra za socialno delo z matično in rejniško družino, začetek rejništva, zaključek rejništva, otrok v procesu rejništva, pomoč matični družini in pa individualna projektna skupina. Znotraj teme bom predstavila tudi posamezne kategorije. Teme sem razvijala med analizo, ki se imenuje odprto kodiranje. Rezultate, interpretirane v tem poglavju, bom tudi podkrepila z izjavami intervjuvank. Te bom zapisala v ležeči pisavi, zraven pa še pripisala številko izjave.

4.1 SODELOVANJE

Sodelovanje in kakovost sodelovanja z matično družino

Skoraj vse intervjuvanke so iz izkušenj poročale, da se sodelovanje z matično družino razlikuje od družine do družine. Kako poteka sodelovanje in kakšna je kakovost odnosa, je povsem odvisno od družine, s katero sodelujejo (... »*sodelovanje z matično družino poteka čisto odvisno.*« - A1 ; »*Sodelovanje z matično družino je različno.*« -B1; »*Lahko bi rekla, da je v nekaterih primerih dobro*« - A2). Matične družine, po mnenju intervjuvank, v večini odklanjajo sodelovanje (»*Nekateri sploh nočejo sodelovati z nami*« – A6 ; »*večina staršev ne želi sodelovanja z nami*« - C14). Intervjuvanke iz svoje prakse poročajo, da so imele tudi takšne izkušnje, da so matične družine bile pripravljene sodelovati zgolj zaradi koristi, in sicer, da bi lahko center prepričale, da se lahko otrok vrne nazaj v njihovo družino (»... *odvisno od tega, kako močno si želijo, da bi se otrok vrnil nazaj v družino.*« - A5 ; »*Če pa sodelujejo je to samo zato, ker mislijo, da bodo potem lahko dobili svojega otroka nazaj.*« – D31). Nekaj intervjuvank je izpostavilo, da se matične družine na pozive k sodelovanju sploh ne odzivajo in imajo negativen pristop do socialnih delavk, saj starši gledajo na socialne delavke kot na neke nasprotnike in ne kot na nekoga, ki jim je pripravljen nuditi pomoč v procesu rejništva (... »*in se na vabila ne odzivajo.*« - C15 ; »*Na socialne delavce ne gledajo kot na nekoga, ki jim želi pomagati*« - D5 ; ... »*ampak kot na neke nasprotnike*« - D6). Kot pravijo intervjuvanke, je velikokrat tako, da socialne delavke ne glede na trud in delo, ki ga vložijo v odnos z matično družino, ne morejo ohraniti sodelovanja, saj na odnos vpliva tudi to, koliko si starši zares želijo sodelovati s centrom za socialno delo. (»*Sodelovanje z matičnimi družinami je odvisno od pripravljenosti te družine za sodelovanje.*« - E1). Samo ena izmed vseh intervjuvank ima izkušnjo dobrega sodelovanja z matično družino. Pove, da se matične družine na vabila vedno

odzivajo in so, kadar je treba, pripravljene sodelovati s centrom za socialno delo. Pove tudi, da se lahko z matičnimi družinami vedno vse dogovorijo, kot težavo iz svoje prakse izpostavlja samo to, da matične družine niso pripravljene delati na spremembah. (*»... saj so vedno pripravljene sodelovati s centrom ..«* - F3 ; *»... edini problem je, da pač niso zainteresirani za spremembe.«* - F18)

Sodelovanje in kakovost sodelovanja z rejniško družino

Tudi z rejniškimi družinami imajo intervjuvanke različne izkušnje sodelovanja (*»Sodelovanje z rejniškimi družinami je različno.«* - B51; *»Tudi rejniške družine so zelo različne«* - C37). Ena izmed intervjuvank je izpostavila, da se nekatere rejniške družine od centra za socialno delo distancirajo. Take družine po navadi ne pustijo, da jim center za socialno delo svetuje in pomaga, ampak želijo celoten proces izvesti na svoj način. Tak odnos, kot pravi socialna delavka ni kakovosten in velikokrat zaradi tega naletijo na nesoglasja in ovire (*»... rejniške družine, ki nočejo imeti pretiranega stika z nami«* - D52). V večini pa intervjuvanke govorijo o tem, da so v stiku z rejniškimi družinami takrat, ko je to potrebno in da sodelovanje vzdržujejo tudi po večletnem rejništvu. (*»Vedno se obračajo na nas, ko nas potrebujejo.«* - A61; *»Sodelovanje z rejniško družino je skorajda na vsakodnevni ravni.«* - E42). Za socialne delavke so rejniki strokovni sodelavci, zato je zelo pomembno, da se vzpostavi kakovosten odnos, ki bo temeljil na medsebojnem sodelovanju in podajanju informacij o otroku (*»... informacije o otroku nam redno posredujejo.«* - A63). Ena izmed intervjuvank pa ni imela izkušnje sodelovanja z rejniško družino, saj na centru za socialno delo na katerem je zaposlena, delajo samo z matičnimi družinami (*»Na našem centru za socialno delo nimamo nobene rejniške družine,«* - F30 ; *»... rejniške družine prihajajo iz drugih centrov.«* - F31).

Sodelovanje med matično in rejniško družino

Sodelovanje med matično in rejniško družino se začne na uvodnem srečanju, ki temelji na medsebojnem spoznavanju družin (*»... da se lahko že takrat malo spoznajo«* - A65 ; *»Uvodno srečanje med matično družino in rejniško družino je nujno ...«* - A86). Namen sodelovanja med matično in rejniško družino pa je delo v korist otroka. (*»Prednost sodelovanja med matično in rejniško družino je definitivno korist otroka.«* - A89 ; in *»... ko matična ter rejniška družina sodelujejo dobro, pomeni to dobro tudi za otroka, napredek.«* - D76).

Med nekaterimi matičnimi in rejniškimi družinami poteka sodelovanje zgolj na IPS (*»Pomembno je, da se poleg rejniške družine IPS udeležujejo tudi starši.«* - A88 ; *»... steče sodelovanje predvsem ob stikih z otrokom na IPS.«* - B84). Tudi kot najbolj uspešen način

sodelovanja med matično in rejniško družino večina intervjuvank navaja IPS, saj so takrat vmes med družinama strokovne delavke, ki lahko konfliktno situacijo pomirijo in poskušajo vse skupaj usmeriti v tekoče sodelovanje, ki temelji na delu v korist otroka in ne konfliktih. (*»Najboljši načini sodelovanja so tisti, ki so določeni ...«* - D72 ; *»... torej IPS.«* - D73 ; *»Sama bi rekla, da verjetno IPS.«* - F43 ; *»... Tam so pod nekakim nadzorom socialne delavke, zato tudi sodelovanje poteka bolj tekoče.«* - F44). Nekaterne intervjuvanke v sodelovanje med matično in rejniško družino ne posegajo in prepuščajo družinam, da se same dogovorijo na kakšen način bodo sodelovale. (*»Matične in rejniške družine glede sodelovanja urejajo same.«* - D66) Nedvomno pa je sodelovanje med matično in rejniško družino oteženo, ker imajo lahko rejniške družine, čeprav so kot strokovni delavci zavezani h razumevanju, predsodke pred matično družino, matične družine pa celo odklanjajo vsakršno sodelovanje z rejniško družino, četudi le to koristi otroku. Starši velikokrat rejniške družine vidijo kot tekmece in težko sprejmejo njihovo vlogo v otrokovem življenju. (*»Tudi rejniške družine gledajo na matične starše z grozo ...«* - D70 ; *»... nočejo sodelovati z njimi.«* - D69)

Načini sodelovanja

Sodelovanje z matično družino se praviloma začne z vabilom centra za socialno delo, kasneje pa strokovna delavka obišče matično družino tudi na domu (*»... začne se običajno z vabilom na CSD.«* - B2 ; *»... z obiskom strokovnega delavca.«* - B3). Kot najbolj pogost način sodelovanja z matično družino intervjuvanke navedejo IPS (*».. preko IPS skupine ...«* - E5 ; *»V večini pa je tako, da z njimi sodelujemo na IPS.«* - D4)

Sodelovanje z rejniško družino poteka po telefonskih pogovor ali pa IPS. (*»... običajno je po telefonskih pogovorih ...«* - B54 ; *»... sodelovanje na IPS ...«* - B56) Največkrat pa so intervjuvanke navedle, da stopijo v stik z rejniško družino tako, da jih obiščejo na domu (*»... z obiski v rejniški družini.«* - B55 ; *»Stiki z rejniškimi družinami potekajo na domu.«* - C42).

Ovire pri sodelovanju z matično družino

Ovire pri sodelovanju centra za socialno delo z matično družino so neizbežne. V procesu rejništva je matična družina ranljiva. Center za socialno delo vidi kot nasprotnika in ne kot ustanovo, ki ji je pripravljena nuditi pomoč v katerem koli trenutku. (*»... in obtožujejo CSD ...«* - C20 ; *»... ter valijo krivdo na našo ustanovo zaradi nastale situacije.«* - C21). Intervjuvanke kot najpogostejšo oviro navajajo nesodelovanje matične družine oziroma odtujenost matične družine. (*»Težavo vidim v nesodelovanju matične družine s CSD.«* - B47 ; *»Drugače pa bi lahko izpostavila nesodelovanje.«* - E24). Matične družine ne morejo sprejeti

situacije, zato se odzovejo na pomoč centra zelo negativno in vsakršno pomoč zavračajo (*»Njihov odziv je negativen ...«* - C18 ; *»... vidijo nas kot sovražnike ...«* - D25 ; *»... zaradi tega je sodelovanje zelo oteženo.«* - D26). Ostale ovire, ki jih navajajo socialne delavke pa so nezaupanje staršev, težave v duševnem zdravju, razpad matične družine ali pa odselitev matične družine. Dve intervjuvanki sta navedli, da se matične družine do njih tudi nasilno vedejo in jim grozijo (*»... grožnjami strokovnim delavcem ...«* -B23 ; *»... nekateri se tudi zelo nasilno vedejo do nas ...«* - E28 ; *»... in nam grozijo.«* -E29)

4.2 ZAČETEK REJNIŠTVA

Oprelitev rejništva

Intervjuvanka je proces rejništva opredelila kot skrajni ukrep, ki ga v teoriji navajajo kot kratkotrajen ukrep. (*»... To je zares skrajni ukrep.«* - A17 ; *»Rejništvo je itak opredeljen kot kratkotrajni ukrep ...«* - A74). Namen rejništva je, da se otroka začasno namesti v drugo družino, dokler mu njegova matična družina ni zmožna zagotavljati pogojev za dobro življenje.

Razlogi za odvzem

V intervjujih so socialne delavke povedale, da so razlogi za odvzem otroka pogosto povezani med seboj oziroma je teh več. Pri redko kateri družini je samo en razlog, ki pripelje do odvzema otroka. Intervjuvanke so največkrat izpostavile nasilje različnih oblik kot razlog za odvzem (*»... psihično nasilje ...«* - A10 ; *»... fizično nasilje ...«* - A11 ; *»... in nasilje ...«* - C6) in pa zanemarjanje otroka (*»... zanemarjanje otroka ...«* -A9 ; *»Na kratko rečeno so to verjetno največkrat zanemarjanje otrok ...«* - C5). Druga najpogostejša razloga pa sta zasvojenost staršev in prisotnost alkoholizma v družini. (*»Težko reči kateri so glavni, lahko bi rekla, da je največkrat zaradi prisotnosti alkoholizma ...«* -A7 ; *»... odvisnost staršev od prepovedanih drog.«* - A8). Kot razloge za odvzem navajajo tudi težave v duševnem zdravju, neprimerno vzgojo in neprimeren način življenja, kar pomeni, da starši otroku ne morejo nuditi zadostnih pogojev za rast in razvoj. Povod za rejništvo pa je lahko tudi smrt starša ali pa zapustitev otroka. (*»... smrt staršev ...«* - D10 ; *»... pa tudi zapustitev otroka ...«* -E11)

Priprava matične družine

Ko sodišče izda ukrep rejništva, starši potrebujejo kar nekaj časa, da sprejmejo situacijo v kateri so se znašli. (*»... situacije se predhodno ne zavedajo ...«* -A14). Družina zelo težko sprejme dejstvo, da njihov otrok odhaja iz družine, zato je treba matično družino v tem obdobju še posebej podpreti in ji nuditi pomoč. (*»Staršem je zelo težko sprejeti dejstvo, da mora otrok*

zapustiti družino ...» - A13). Intervjuvanke navajajo, da preden pride do izdanega ukrepa, seznanijo starše z odločitvijo in se z njimi pogovorijo. (»Na začetku jim pač poskušamo predstaviti celotno situacijo in tudi rejniško družino ...» - A20 ; »Običajna praksa je bila, da se matično družino pripravlja predvsem s pogovori.« - B13). Intervjuvanka pove, da že na začetku procesa rejništva družino seznani s pričakovanji oziroma s spremembami, ki jih mora družina urediti, da se lahko rejništvo prekine. (»... pogovorimo z njimi o ustreznih korakih, ki bi jih pripeljali do sprememb.« - C32 ; »... prav tako morajo biti seznanjeni s tem, kar se od njih pričakuje v tem procesu. -F8). Ena izmed intervjuvank navaja, da poskuša starše nagovoriti na ta način, da jim predstavi uspešne primere rejništva, da lahko starši vidijo pozitivno stran rejništva in koliko dobrega proces rejništva prinese za vse udeležene. (»... jim predstaviti pozitivne primere »uspešnega rejništva« - B16). Podajo jim tudi informacije o rejniški družini ter omogočijo obisk rejniške družine, da se bolje spoznajo (»... omogočimo jim tudi obisk rejniške družine -E16 ; »... in posredujemo vse potrebne informacije.« -E17). Intervjuvanke povedo, da starši takrat stremijo k spremembah in k temu, da si bodo življenje spremenili v dobro otroka, zato potrebujejo pomoč tudi pri urejanju papirjev kot so, npr. različne vloge za uveljavljanje pravic, pisanje prošenj delodajalcem in pa pomoč pri osebnem urejanju (»... Takrat jim pomagamo pri osebnem urejanju ...» - C29 ; »... pri pisanju predlogov ...» - C30 ; pri vlaganju vlog.« - C31).

Priprava rejniške družine

Intervjuvanke povedo, da so z rejniškimi družinami ves čas v stikih in vsako posamezno družino dobro poznajo, zato ni težko prepoznati katera družina najbolj ustreza določenemu otroku in njegovim potrebam. (»Z rejniki se mesečno srečujemo in vemo kdo želi novo namestitev otroka.« - C44). Ko si družina otroka izbere, se pogovorijo z rejniki in jim predstavijo situacijo matične družine, katere otrok bo prišel v njihovo družino (».. in pogovor s člani rejniške družine – B63 ; »S pomočjo pogovora jih seznanim s celotno zadevo.« -E46). Če izbrana rejniška družina prihaja iz drugega centra za socialno delo, potem naprej stopijo v stik s socialno delavko rejniške družine. (»Vedno opravimo pred prihodom otroka pogovor s strokovnim delavcem centra rejniške družine.« - B61). Priprave pri nekaterih intervjuvankah potekajo tudi tako, da se obišče rejniško družino na domu (»... nato opravimo obisk ...» - B62 ; »Rejniško družino takrat tudi obiščemo na domu ...» - E47). Polovica intervjuvank pravi, da za matično in rejniško družino organizirajo srečanje, da se lahko osebno tudi spoznajo. (»Potem, če je mogoče, organiziramo vsaj eno ali več srečanj z matično družino..» - A64 ; »... da se lahko že takrat malo spoznajo.« - A65). Če je otrok nastanjen v kriznem centru, potem organizirajo srečanje

otroka in rejnice v kriznem centru, da se lahko predhodno spoznata (*»... organiziramo obisk rejnice v kriznem centru -E48*). Z rejniki se skozi celoten proces rejništva izvaja poglobljeno delo, in sicer se v pogovor s strokovno delavko vključuje vse člane družine, motivira se rejnice in rejnike za vsakršna usposabljanja ter sodelovanja v skupinah za samopomoč. Prav tako se ohranjajo stiki ter se jih redno spremlja (*»Ko pa pride do informacije o dnevu namestitve, se začne bolj poglobljeno delati z njimi ...« - C45 ; »... in delamo z njimi skorajda vsak dan ...« - C48*). Ena izmed intervjuvank navaja, da z rejniško družino nimajo posebne priprave, saj rejniki in rejnice to zmorejo sami. (*»Rejniške družine so že same pripravljene na to.« - D56 ; »Nekako delajo sami na tem, da se pripravijo prav tako tudi svoje otroke.« - D59*).

Spremembe v matični družini

Spremembe v matični družini so bistvenega pomena, saj omogočajo matični družini, da se lahko otrok vrne nazaj in se rejništvo zaključi. Intervjuvanke povedo, da napredek matične družine spremljajo skozi celoten proces. (*»... z njimi spremljamo njihov napredek ...« - A46 ; »... ter sproti spremljamo napredek družine ...« - F23*). Po izkušnjah pravijo, da imajo matične družine na začetku rejništva zagon in se držijo načrta sprememb, kasneje pa začnejo opuščati dogovore in se vračajo na stare poti. (*»Pri nekaterih je res tako, da so zagnani na začetku ...« - A44 ; »... ampak potem opustijo tisto kar smo se dogovorili.« -A45*). Na začetku imajo skorajda vse matične družine željo po uspehu in spremembah, a so na koncu skorajda vedno neuspešne (*»... pa stremijo k spremembam.« -B29 ; »... vendar le redka kljub različnim podporam uspe doseči potrebne spremembe.« - B42*). Po navedbah intervjuvank, so le redke imele izkušnjo, da bi se rejništvo prekinilo in bi se otrok vrnil nazaj v svojo matično družino. (*»Otroci so se do sedaj le v posameznih primerih vrnili domov...« - B43 ; »Do sedaj takega primera še nismo imeli.« - D39*)

4.3 ZAKLJUČEK REJNIŠTVA

Delo z rejniško družino

Če matična družina doseže zelene spremembe in ponovno vzpostavi primerne pogoje za zdrav razvoj otroka, se začne rejništvo zaključevati. O tem se mora seznaniti rejniško družino in jo pripraviti na odhod otroka. (*»Rejniško družino na odhod otroka iz družine pripravljamo že takoj ...- A70 ; »Rejniška družina mora biti s tem seznanjena ...« - A71*). Intervjuvanke pripravijo rejniško družino preko IPS ali pa timskega sestanka. (*»Če se to zgodi se to naredi s pomočjo IPS.« - E57 ; »Vse to lahko uredimo tudi na timskem sestanku.« - E61*). Rejniške družine imajo,

čeprav se zavedajo, da je rejništvo kratkotrajen ukrep, težave pri sprejemanju dejstva, da se otrok vrača matični družini. (*»... še vedno težko sprejmejo to dejstvo.«* - A75).

Delo z matično družino

Matična družina in socialna delavka izdelata načrt sprememb, katerega morajo starši upoštevati in delati na spremembah, če želijo priti do zelenih ciljev. (*»... mora upoštevati dogovore, ki so zapisani na načrtu potrebnih sprememb.«* - A48). Pri tem jih, kot navaja intervjuvanka, spodbuja socialna delavka. (*»... ves čas spodbujamo k izboljšanju pogojev.«* -A49). Med samim procesom rejništva se vedno spremlja napredek družine in socialna delavka preverja ali družina še kje potrebuje pomoč, da lahko doseže željene cilje in spremembe. (*»... sprti se preverja kako je napredovala matična družina -F26 ; »Z njimi se tudi pogovarjamo o tem, da preverimo, kje še potrebujejo pomoč ...«* - F27). Poskušajo tudi tako, da ohranjajo ter spodbujajo stike med otrokom in matično družino. (*»... stiki potekajo skozi celoten proces rejništva ...«* - A25). Ena izmed intervjuvank pa navaja, da še ni imela takega primera, da bi lahko začela s pripravo matične družine na vrnitev otroka. (*»... s takim primerom se še nisem srečala.«* – C64)

Načrtovanje vrnitve

Intervjuvanke povedo, da ko vidijo napredek matične družine in možnosti za vrnitev, začnejo organiziranje bolj pogostih stikov med otrokom in matično družino. (*»... če je vse okej, širimo stike med njimi in otrokom.«* - A47 ; *»... bi povečali stike z otrokom ...«* - D41). Intervjuvanka pove, da bi sodelovanje med CSD in matično družino temeljilo na bolj pogostih srečanjih, saj starši potrebujejo pomoč pri pripravi na vrnitev otroka. (*»... pogosteje bi bili tudi sami v stiku z matično družino.«* -D42). Na dom matične družine bi prišel tudi izvedenec, ki bi ocenil ali so se pogoji za razvoj otroka izboljšali. (*»Na dom matične družine bi prišel izvedenec ...«* - D42). Organizira se tudi IPS, kjer se naredi načrt vrnitve skupaj z rejniško in matično družino ter strokovnimi delavci, ki so bili prisotni med procesom rejništva. (*»... bi sklicali IPS ...«* - D43 ; *»... se za načrtovanja odhodov otrok dogovarjamo ...«* - B76). Ena izmed intervjuvank izpostavi, da v praksi takega primera še ni imela, kjer bi lahko načrtovala vrnitev otroka. (*»Do sedaj takega primera še nismo imeli.«* -D39)

Odnos otroka z rejniško družino po odhodu

Intervjuvanke povedo, da se z rejniško in matično družino dogovorijo za prehodno obdobje, kar pomeni, da otrok ne odide v matično družino takoj, ampak se to naredi postopoma, in sicer tako, da postanejo stiki bolj pogosti. (*»... se je potrebno dogovoriti tudi za prehodno obdobje ...«* -

A51). To je bistveno tudi za otroka, saj je zanj lahko težak prehod nazaj v matično družino. (*»... in je lahko zanj tudi težek prehod nazaj v matično družino.«* - A53). Rejniške družine si tudi po odhodu želijo ostati z otroki v stikih. (*»... morebiti ohraniti stike z rejniško družino ...«* - A52). Intervjuvanke si tudi prizadevajo za to, da bi otrok in rejniška družina ostala v dobrih odnosih. (*»... si prizadevamo, da bi ostala otrok in rejniška družina v dobrih odnosih.«* - B78). Povedo, da je v praksi tako, da so rejniške družine zelo vesele, če jih otroci po odhodu še vedno obiskujejo in jih vključujejo v njim pomembne dogodke. (*»... jih po odhodu obiskujejo ...«* - B80 ; *»... vključujejo v njihove pomembne dogodke.«* - B82)

4.4 OTROK V PROCESU REJNIŠTVA

Odnos med otrokom in matično družino

Intervjuvanka pove, da skozi celoten proces rejništva spodbuja matično družino k ohranjanju stikov z otrokom, če je le to v njegovo korist. Za ohranjanje stikov poskušajo spodbujati tako otroka kot tudi matično družino, saj so stiki s starši lahko bistvenega pomena in lahko pripomorejo k temu, da rejništvo tudi v praksi traja krajši čas. (*»Matično družino se ves čas spodbuja k sodelovanju ... z otrokom - preko stikov ...«* - B31). Iz izkušnje poročajo, da se matična družina dostikrat oddalji od otroka zaradi nastale situacije, nekatere celo prekinejo stike s svojim otrokom in ga prenehajo obiskovati. (*»Potem tudi odklanjajo otroke ...«* - A35 ; *»... nočejo stikov z otroki ...«* - A36).

Varovanje koristi otroka

Intervjuvanke povedo, da skozi celoten proces rejništva zasledujejo interes otroka in poskušajo upoštevati njegove želje. (*»... in vse kar počnemo, počnemo v njegovo korist.«* - D84 ; *»... poskušamo upoštevati želje otroka ...«* - C86). Ravno zaradi njega in njegove zaščite se proces tudi oblikuje. (*»Proces rejništva se oblikuje ravno zaradi otroka ...«* - A100 ; *»Pomembno je, da se zavarujejo koristi otroka.«* - C84) Glede na otrokove potrebe tudi poiščejo primerno družino, takšno, ki mu lahko omogoča razvoj in primerne življenjske pogoje. (*»Poskušamo si prizadevati najti otroku primerno družino ...«* - B59 ; *»... vezano na njegove potrebe.«* - B60). Med rejniško in matično družino potem socialna delavka poskuša vzpostaviti odnos in sodelovanje. Intervjuvanke vidijo sodelovanje med obema družinama kot korist za otroka in njegovo počutje. (*»... prilagodijo se temu, da morajo sodelovati, ker je to dobro za otroka in njegov razvoj ...«* - A91 ; *»... Prednost sodelovanja vidim v razvoju otroka.«* - F45).

Vloga otroka

Vloga otroka v samem procesu je pogojena glede na starost. (*»Vloga se z odraščanjem otroka povečuje.«* - B106 ; *»Otroka se vključuje v sam proces glede na njegovo starost ...«* - C85). Kot pravijo intervjuvanke, če menijo, da je otrok dovolj star in da dovolj razume, ga vključijo v sam proces rejništva, prav tako tudi v skupino IPS in mu dajo možnost sodelovanja. (*»... starejši otrok se vključi tudi na IPS.«* - A103). Otroka poskušajo vključevati v proces na ta način, da se z njim pogovorijo in poskušajo izvedeti njegovo mnenje, npr. o stikih s starši. (*»... je treba pridobiti njegovo mnenje o stikih s starši ...«* - A102). Nekatere intervjuvanke menijo, da rejniška družina ne upošteva otroka in da je otrok v rejniški družini v podrejeni vlogi, kar pomeni, da ga ne obravnavajo enakovredno svojim biološkim otrokom. (*»... otroci se ne počutijo enako pripadni rejniški družini kot ostali člani ...«* -B113 ; *»... in zagotovo so v odvisni vlogi.«* -B115). Prav tako imajo tudi izkušnje, da dejanja rejnikov vplivajo na mnenje otroka, ki ga potem otrok pove socialni delavki. (*»... saj so tukaj tako vplivi rejniške družine ...«* - B109). Vse intervjuvanke pa menijo, da je iz njihovega pogleda otrokova vloga v celotnem procesu najpomembnejša. (*»Kot sem že omenila je otrok v tem procesu najpomembnejši ...«* - D83 ; *»Otrok je v procesu rejništva najpomembnejša oseba ...«* - F60)

Počutje otroka

Intervjuvanke poročajo o tem, da ima otrok v procesu rejništva velikokrat občutek manjvrednosti, zaradi neenakega obravnavanja v rejniški družini. Nekateri rejniki, kot pravijo intervjuvanke, ustvarjajo razlike med svojimi biološkimi otroci in rejniškim otrokom, čeprav se z vstopanjem v proces rejništva obvežejo k enakovredni obravnavi. (*»Ob obiskih v rejniških družinah imamo občutek, da je otrokova vloga enakovrednega člana rejniške družine ...«* -B111 ; *»... pa se kasneje ne izkaže vedno tako ...«* -B112). Intervjuvanke tudi povedo, če otrok vidi, da rejniški in matični starši razumejo in dobro sodelujejo, je njegovo počutje boljše. Ne čuti se ujetega med dvema družinama, zaradi tega pa se lahko potem osredotoča na druge stvari, ki so za njega bolj pomembne, npr. učenje ali pa vzdrževanje socialne mreže z vrstniki. (*»Otrok je pomirjen, če vidi, da starši in rejniška družina med sabo dobro sodelujejo ...«* - A90 ; *»Tudi otroku je lažje videti, da se obe družini dobro razumeta ...«* -E74 ; *»... saj se potem počuti majn obremenjenega ...«* - E75 ; *»... in ujetega v sredini.«* - E76)

Delo z otrokom

Delo z otrokom v procesu rejništva poteka tako, da se z njim najprej spregovori o novih okoliščinah in o novi družini, pri tem pa je potrebno, kot pravijo intervjuvanke, upoštevati

starost otroka in njegovo razumevanje. (*»Potrebno je paziti, na kak način otroku predstavimo celotno situacijo.«* - A104). Intervjuvanke pravijo, da otroke poskušajo tudi vključevati v različne pogovore ali pa IPS. (*»Poskusimo ga tudi vključevati v razne pogovore ...«* - D85 ; *»... Otroka z določeno starostjo oziroma ko vidimo, da lahko neke stvari že razume vključimo v IPS..«* -E88). Nekatere pa z njimi vodijo tudi pogovore, kjer je prisoten samo otrok, v pričakovanju, da se bo otrok morda bolj zaupal socialni delavki, kot bi se sicer (*»... z njim pa potekajo tudi neformalni pogovori.«*-E89). Intervjuvanka pravi, da je pomembno, da otroku omogočimo sodelovanje in mu damo vedeti, da je njegova vloga in njegov del, ki ga prispeva k rejništvu enako pomemben kot od ostalih. (*»... ji dati prostor za sodelovanje ...«* -F65 ; *»... potrebna je vključitev otroka v načrt pomoči.«* -F66)

4.5 POMOČ DRUŽINI

Pomoč matični družini

Matični družini se pomoč v samem procesu rejništva prilagodi glede na potrebe. (*»Vse je odvisno od tega kaj starši potrebujejo ...«* -A31 ; *»... Odvisno od potreb staršev ...«* -B34). Intervjuvanke povedo, da imajo na centrih za socialno delo organizirane socialnovarstvene storitve za družine kot so osebna pomoč in pomoč družini za dom. (*»... gre predvsem za storitve osebne pomoči ...«* - B18 ; *»Lahko kot pomoč družini za dom ...«* - C10). Če je matična družina pripravljena na sodelovanje, potem skupaj s socialno delavko oblikujejo načrt sprememb. (*»Z družino se mora narediti načrt potrebnih sprememb ...«* - A24 ; *»... skupaj z njimi naredimo načrt po korakih ...«* -E33).Takrat njihovo delo temelji na pogovoru, usmerjanju ter podpori matične družine v procesu rejništva. (*»Družinam smo vedno na voljo za pogovore ...«* - D18 ; *»... nudimo jim vodenje ...«* - D20 ; *»... pri tem pa jim nudimo podporo ...«* - E35). Če matične družine potrebujejo specifično pomoč, ki je center ne nudi, se matično družino napoti na drugo institucijo kot so, npr. Društvo za nenasilno komunikacijo, Društvo za zdravljenje alkoholikov. (*»Pri tem matične družine napotujemo tudi na druge institucije ...«* -A25 ; *»... predlagamo pa jim tudi vključitve v svetovalne procese v druge ustanove.«* - B19 ; *»... center za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog ...«* - A28). Intervjuvanke izpostavijo to, da so matične družine na začetku zagnane in se udeležujejo srečanj, kasneje pa začnejo pomoč odklanjati in si ne želijo sodelovanja s centrom za socialno delo. (*»... in odklanjajo vse pomoči ...«* - A34 ; *»Težko je delati z nekom, ki si pomoči ne želi.«* - D38). Pravijo tudi, da se sicer sodelovanje matične družine med procesom obnovi, a v večini le zaradi uveljavljanja socialne pomoči ali pa, ker potrebujejo pomoč pri urejanju administrativnih zadev. (*»... in tudi prvo socialno pomoč.«* - A43 ; *»... pomoč pri pisanju prošenj za zaposlitev ...«* -B35).

Večina intervjuvank ocenjuje delo s strani centra za socialno delo kot pomanjkljivo in pravijo, da bi se moralo na področju dela z matično družino veliko spremeniti in še bolj poglobljeno delati. (*»Na določenih centrih premalo delajo z matičnimi družinami.«* - A54 ; *»... menim, da bi matične družine lahko dobile s strani CSD več ...«* - B48). Nekatere pa vseeno menijo, da je center za socialno delo matični družini vedno na voljo in da si prizadevajo za boljše delo (*»Družinam smo vedno na voljo ...«* - E39 ; *»... si prizadevamo, da delamo na tem področju ...«* - A55)

Pomoč rejniški družini

Kot pravijo intervjuvanke pomoč rejniški družini nudijo skozi pogovor. (*»... predvsem pa so pogovori ...«* - B66 ; *»... ter se o njih pogovoriti ...«* - D63). Pomoč rejnikom in rejnicam se prilagaja glede na potrebe, nekateri potrebujejo pomoč zgolj pri urejanju papirjev za otroka, finančni pomoči ali pa le organizaciji. (*»Pomoči rejniški družini so različne ...«* - B65 ; *»... pomoč pri izpolnjevanju obrazcev ...«* B68 ; *»... pomoč pri organiziranju letovanj ...«* - B69 ; *»... finančne pomoči ...«* - B70). Rejniškim družinam center za socialno delo pošlje informacije o matični družini, prav tako pa jim pomaga pri vzpostavljanju stikov z matično družino. (*»... obveščamo jih o vsem potrebnem v zvezi z matično družino ...«* - E51 ; *»... sodelovanje pri stikih med starši in otroki ...«* -B72 ; *»... Vprašanja povezana z matično družino ...«* - C58 *»... stiki ...«* -C59)

Za rejnike in rejnice, so na nekaterih centrih organizirane skupine za pomoč, na katerih se lahko pogovorijo med seboj, podelijo svoje težave in skupaj ustvarjajo konstruktivne rešitve. (*»Pri nas je organizirana skupina za rejnike in rejnice ...«* - A67 ; *»Na skupinah rejniki/rejnice podelijo svoje izkušnje ...«* - A68 ; *»Skupaj potem poskušamo najti kakšne konstruktivne rešitve.«* - A69). Na enem izmed centrov na željo rejnikov in rejnic organizirajo intervizijo. (*»... včasih si želijo zgolj intervizijo na kateri se zaupajo med seboj ...«* - C63). Dve intervjuvanki povesta, da na njihovem centru za socialno delo nimajo organizirane nobene skupine za pomoč rejnikom in rejnicam, vendar jih potem napotijo na drugo institucijo oziroma večji CSD, kjer je organizirana skupina. (*»Na našem CSD ni organizirane skupine za pomoč rejnicam. - B74 ; »... je pa umerjena na skupino rejnic na večjem CSD. «* -B75). Ena izmed intervjuvank pove, da z rejniško družino ne dela, ker na centru, kjer je zaposlena, delajo samo z matičnimi družinami. (*»... ne delamo z rejniškimi družinami.«* - F41).

4.6 INDIVIDUALNA PROJEKTA SKUPINA

Individualna projektna skupina je določena z zakonom. (*»IPS je zakonsko določen ...«* - D77 ; *»IPS poteka po zakonu.«* - E77). Poteka vsaj enkrat na leto, na začetku tudi bolj pogosto (*»... zakonsko predpisano najmanj enkrat letno ...«* - B103 ; *»... običajno je pogostejše ...«* - B104). Tudi program IPS je določen z zakonom. V zakonu piše, katere točke morajo socialne delavke obdelati na individualni projekti skupini. (*»IPS ima zakonsko določen obrazec ...«* - C81 ; *»... točke, ki jih je potrebno obdelati.«* - C82). IPS organizira in vodi socialna delavka otroka. (*»IPS sklicuje in vodi strokovni delavec centra otroka. «* - A92). Na IPS so vabljeni matični starši, rejniki, socialni delavec rejniške družine, stari starši, otroci, če so dovolj stari, sorojenci in ostali strokovni delavci ter udeleženci, ki so vpleteni v življenje otroka. (*»Vabljeni so starši ...«* - A93 ; *»... rejnik ...«* - B98 ; *»Otroka z določeno starostjo oziroma ko vidimo, da lahko neke stvari že razume vključimo v IPS ...«* - E88 ; *»... CSD rejnika ...«* - F57 ; *»... brat/sestra ...«* - F56 ; *»... zunanje organizacije, ki so vpletene bodisi v življenju otroka ...«* - C80). Kraj kjer poteka IPS ni nujno samo center za socialno delo. (*»... IPS so na CSD ...«* - B92). Lahko se organizira v šoli, rejniški družini ali pa na domu matične družine. (*»... v šolah ...«* - B93 ; *»... v rejniški ...«* - B94 ; *»... ali matični družini ...«* - B95). Namen IPS pa je oblikovanje načrta, kjer je opredeljeno šolanje otroka, stiki z matičnimi starši itn. (*»Na IPS se izdelava konkreten načrt ...«* - F59). Prav tako IPS, po mnenju intervjuvank, pripomore k sodelovanju matične in rejniške družine ter oblikovanju dogovorov za nadaljnji potek rejništva. (*»... in je namenjen sodelovanju ...«* - F48 ; *»Na koncu se sprejmejo dogovori za naprej ...«* - A99).

5 RAZPRAVA

Na kakšen način socialna delavka sodeluje z matično družino v času rejništva?

Rejništvo, ki vključuje matično družino se imenuje inkluzivno rejništvo. To pomeni, da ima rejniška družina pozitiven odnos do matičnih staršev, prav tako pa tudi otroku omogočajo stike z matično družino. Tudi centri za socialno delo se ne izognejo delu z matično družino, ampak vzpostavijo z njimi delovni odnos, ki temelji na strokovnosti. (Kufeldt, 1990, str. 113). Socialna delavka poziva matične družine k sodelovanju na tak način, da jim pošlje vabilo, a po izkušnjah socialnih delavk to ni uspešna metoda, saj se matične družine vabilom ne odzivajo. Če je le mogoče, matično družino obiščejo tudi na domu. Center za socialno delo torej poskuša vzpostavljati odnos z matično družino, a ga te v večini odklanjajo. Nekatere kot pravijo intervjuvanke, so pripravljene sodelovati zgolj zaradi koristi, in sicer, da bi lahko socialno delavko prepričale, da se otrok vrne nazaj v družino. Čeprav je to morda za socialno delavko sporno, je to priložnost, da izkoristi zanimanje matične družine za sodelovanje in s pomočjo tega ustvari temelj za nadaljnji odnos. Njena naloga je, da gradi delovni odnos in spodbuja matično družino še k bolj pogostem sodelovanju. Iz tega se lahko kasneje razvije dober delovni odnos, ki temelji na uresničevanju sprememb matične družine in jim lahko omogoči vrnitev otroka.

Ko se začne proces rejništva je v matični družini prisotna stiska, odpor ter problemi, ki jih družina sama ne zmore rešiti. Prav zaradi tega je pri vzpostavljanju delovnega odnosa potrebna potrpežljivost (Čacinovič Vogrinčič, 2006). Intervjuvanke pravijo, da so ovire nekaj neizbežnega pri sodelovanju z matično družino in najpogosteje naletijo na odpor. Matične družine center za socialno delo vidijo kot nasprotnika in ne kot ustanovo, ki jim je pripravljena nuditi pomoč. Že v samem začetku, socialne delavke zaradi ovir ne vzpostavijo z matično družino dobrega delovnega odnosa, s pomočjo katerega bi lahko izdelali konkreten načrt pomoči, ki bi pripomogel k temu, da bi matična družina sledila spremembam in dosegla zadovoljive pogoje za razvoj otroka, kar pa bi pomenilo, da bi se otrok lahko vrnil v svojo matično družino.

Kot najbolj uspešen način sodelovanja z matično družino intervjuvanke sicer navajajo individualno projektno skupino, ampak na nekaterih centrih za socialno delo individualna projektna skupina poteka zgolj enkrat na leto. Če želimo doseči zelene spremembe in ohraniti delovni odnos je potrebno kontinuirano delo, kar pa srečanje, ki poteka enkrat na leto ne omogoča. Individualna projektna skupina tudi ni namenjena samo reševanju izzivov, ki jih

prinese matična družina v odnos, ampak otroku in njegovemu razvoju. Ker je to za nekatere socialne delavke celo edini način sodelovanja z matično družino, to lahko pomeni za nekatere centre za socialno delo, da so v stikih z matično družino samo enkrat na leto. Koncept IPS je vpisan v Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, zapisan pa je tudi v Družinskem zakoniku. Socialna delavka je zakonsko obvezana, da po tem, ko se otroka namesti v rejniško družino, organizira sistem IPS, kjer sodeluje matična družina, rejniška družina, otrok ter ostali strokovni delavci, ki so vpleteni v otrokovo življenje (Rakar idr. 2010). Socialna delavka je torej primorana organizirati IPS vsaj enkrat na leto. Kot pravijo socialne delavke, se na začetku izvaja bolj pogosto, potem pa poteka le enkrat na leto oziroma ko menijo, da je to potrebno. S takim načinom dela matična družina ne more doseči zelenih sprememb in ostane brez podpore socialne delavke v času rejništva. Rejništvo v teoriji pa je opredeljeno čisto drugače, in sicer, kot skrbno načrtovan sistem sodelovanja, kjer nihče od udeležениh ne dela sam in kjer nihče od udeležениh ne ostane brez pomoči ali podpore (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019).

Kakšne vrste pomoči socialna delavka nudi matični družini, da se bo lahko otrok vrnil v družino?

Socialno delo z družino pomeni z drugimi besedami soustvarjanje v kompleksnosti. Najpomembnejša naloga tega področja socialnega dela je, da se soustvari rešitev za komplekse psihosocialne probleme družin. Fokus dela je, da se osredotočimo k rešitvi. V delovnem odnosu to pomeni, da se pridružimo družini tam, kjer nima rešitve. Razvil se je nov koncept, imenovan podpora in pomoč družini, na takšen način, da se vzpostavi delovni odnos, v delovnem odnosu pa se soustvarjajo rešitve (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019). Socialne delavke poskušajo prilagoditi pomoč družini glede na potrebe matične družine. Pomoč za vsako družino je specifična in se za vsako družino drugače oblikuje. Vsak center za socialno ima organizirane socialnovarstvene storitve, te so dostopne družini, posamezniku ali pa skupini pri odpravljanju osebnih stisk, nudenju oskrbe, varstva, vzgoje in usposabljanja. Bolj specifična pomoč za družine je osebna pomoč in pa pomoč družini za dom. Osebna pomoč je namenjena tistim, ki se zaradi različnih vzrokov znajdejo v stiski ali težavi. Za storitve se družine odločijo prostovoljno, socialna delavka pa glede na stisko oziroma težavo oceni v katero obliko pomoči bo družino vključila. To je lahko svetovanje, urejanje ali pa vodenje. (Skupnost centrov za socialno delo, b.d.). Druga vrsta pomoči, ki so jo deležne matične družine v procesu rejništva, je pomoč družini za dom. Ta obsega strokovno svetovanje in pomoč družini pri urejanju odnosa med družinskimi člani, pomoč pri skrbi za otroke ter usposabljanje družine za opravljanje njene vloge.

Kakšno vrsto pomoči bo socialna delavka nudila matični družini je povsem odvisna od težav in stiske, ki jo matična družina doživlja. Odvisna pa je tudi od razlogov, zaradi katerih je bil otrok nameščen v rejniško družino. Skupaj z matično družino se na začetku, ko se vzpostavi delovni odnos, ustvari načrt pomoči, v katerem so zapisane spremembe, ki jim mora matična družina slediti, da se lahko otrok vrne nazaj v svojo prvotno družino. Načrtu in potrebam družine se pomoč prilagaja, lahko se jih napoti tudi na drugo institucijo, če center za socialno delo programa, ki ga družina potrebuje, nima organiziranega. Socialna delavka skozi celoten proces nudi oporo matični družini, preverja njen napredek in jo spodbuja. Kot pravijo socialne delavke, so matične družine na začetku zelo zagnane in so pripravljene slediti načrtu sprememb, kasneje pa jim motiviranost upade in s centrom za socialno delo prekinejo sodelovanje. Prenehajo tudi obiskovati zunanje programe, nekateri začnejo zavračati stike z rejniško družino in tudi z otrokom. Takrat bi morala socialna delavka starše pozvati na srečanje, kjer bi se lahko skupaj pogovorili o tem, zakaj je do tega prišlo. Starši verjetno v tej točki, ko obupajo, potrebujejo še večjo motivacijo in podporo, zato bi morala skupaj z njimi iskati vire moči in krepiti njihove vire moči.

Če matična družina prekine individualno sodelovanje s socialno delavko, pomeni za nekatere centre za socialno delo, da so v stikih z matično družino samo takrat, ko je organizirana individualna projektna skupina. Sam projekt pomoči matični družini ne more temeljiti le na delu v individualni projektni skupini, saj se tam rešujejo vsakdanji problemi življenja, ki pa se ne nanašajo na matično družino, ampak na vse udeležene v procesu rejništva (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019).

Nekatere socialne delavke pravijo, da stopijo ponovno v stik z matičnimi družinami takrat, ko potrebujejo pomoč pri urejanju kakšnih vlog ali pa ko pridejo na center za uveljavljanje prve socialne pomoči. Vsak ponovni stik, ki ga matična družina vzpostavi s socialno delavko, je priložnost za obnovitev sodelovanja in nov poskus za vzpostavitev delovnega odnosa.

Na kakšen način socialna delavka sodeluje z rejniško družino, ko je otrok v rejništvu?

Rejniki so dragoceni strokovni delavci centrov za socialno delo. Imajo posebno vlogo, saj so soustvarjalci opore otrok, ta otrok, pa jim je bil zaupan v vzgojo in varstvo. Tako kot tudi drugi strokovni delavci morajo tudi rejniki imeti posebno znanje, ki je zahtevano in predpisano z zakonom (Čačinovič Vogrinčič, 2006). Socialne delavke spoštujejo rejnike in rejnice ter njihovo delo ter vzdržujejo stike z njimi na vsakodnevni ravni. Seveda se tako, kot pri matičnih družinah, se tudi pri rejniških družinah sodelovanje razlikuje od družine do družine. Po besedah socialnih delavk imajo z rejniško družino vzpostavljen kakovosten odnos sodelovanja in z

večino sodelujejo pogosto. Nekatere rejniške družine se vseeno distancirajo od centra za socialno delo in ga obiščejo takrat, ko menijo, da je to potrebno. Take rejniške družine, kot pravijo socialne delavke, velikokrat stvari delajo na svoj način in ne upoštevajo nasvetov, prav zaradi tega lahko pride do konfliktov v odnosu med socialno delavko in rejniško družino. Socialna delavka torej ni vedno na tekočem o tem, kako poteka rejništvo in s kakšnimi težavami se vsakodnevno srečuje rejniška družina, pri tem pa ji tudi ne more nuditi oporo in ji svetovati. Tak način sodelovanja onemogoča izpolnjevanje doktrine rejništva, saj so rejniške družine s podpisom rejniške pogodbe obvezane k sodelovanju s centrom za socialno delo.

Socialne delavke z rejnicami in rejniki sodelujejo po telefonskih pogovorih, IPS ali pa jih obiščejo na domu. V stiku so tudi s socialno delavko rejniške družine.

Temelj sodelovanja med matično in rejniško družino je pošiljanje informacij o otroku. Rejniške družine in socialne delavke si izmenjuje informacije o otroku, prav tako tudi o matični družini. Socialne delavke jih poskušajo usmerjati v procesu rejništva, jim nudijo pomoč pri financah, organiziranju počitnic za otroka, vzpostavljanju stikov z matično družino itn. Ena izmed socialnih delavk je izpostavila težavo, da dostikrat rejniške družine poskušajo prekriti težave, na katere naletijo v procesu rejništva in poskušajo rejništvo predstaviti v najboljši možni luči, tudi ko pridejo na obisk k rejniški družini, imajo socialne delavke sicer občutek, da rejniška družina skrbi za otroka in da v družini velja enakopravnost, a se na žalost dostikrat izkaže, da so vseeno rejniški otroci v podrejenem položaju. Novo rejniško družino je v Sloveniji izredno težko najti, prav tako tudi ni dobro za otroka, če ves čas menja okolje. V takih primerih, bi morale socialne delavke sklicati individualno projektno skupino ter povabiti vse člane rejniške družine, prav tako tudi otroka, kjer bi se lahko skupaj pogovorili o tem, kako se otrok počuti v rejniški družini. Rejništvo je oblikovano prav zaradi otroka in zaradi varovanja njegovih koristi in te se morajo zasledovati v času celotnega procesa. Ni dovolj, da se samo poišče rejniška družina, pomembno je to, da se bo otrok v tej rejniški družini počutil enakovredno ostalim članom in ljubljeno.

Rejnikom in rejnicam poskušajo socialne delavke olajšati delo na tak način, da so na večini centrov za socialno delo organizirane skupine za pomoč. V teh skupinah se lahko rejniki in rejnice med seboj pogovarjajo, podelijo svoje težave in skupaj ustvarjajo konstruktivne rešitve. Nekatere skupine so oblikovane tudi kot intervizije, po navadi se oblika in način izvajanja skupinskega dela prepusti željam rejnikov in rejnicam. Rejniška družina potrebuje sogovornike za podporo in pomoč otroku, prav tako ima s tem priložnost za pridobivanje novega znanja in za reševanje problemov življenja z otrokom v taki družini ter učinkovit okvir za sodelovanje z matično družino v korist otroka (Čačinovič Vogrinčič, 2006).

Na kakšen način socialna delavka spodbuja medsebojno sodelovanje matične in rejniške družine?

Otrok ima rad in potrebuje obe družini. Prav zaradi tega, če je to v otrokovo korist, je pomembno, da matična družina ostane del njegovega življenja, zato je ena izmed bolj pomembnih nalog socialne delavke, da vzpostavi sodelovanje znotraj obeh družin. Sodelovanje med matično in rejniško je na neki način tudi zakonsko določeno, saj mora socialna delavka ustvariti sistem IPS, kjer sodelujeta obe družini (Repotočnik, 2001, str. 8-9). Sodelovanje med matično in rejniško družino se začne na uvodnem srečanju, ta pa je namenjen spoznavanju družin. Medsebojno sodelovanje temelji na delu v korist otroka. Otrok se počuti manj razdvojenega, če vidi, da obe družini kakovostno sodelujeta. Vendar le redke družine dosežejo kakovostno medsebojno sodelovanje. Kot najbolj uspešen način sodelovanja med družinama navajajo socialne delavke individualno projektno skupino. Vidi jo kot nek nadzorovan in organiziran sistem, kjer se obe družini osredotočita na sodelovanje v korist otroka in na tak način dosežejo več dogovorov kot pa, ko sta družini prepuščeni sami sebi. Individualne projektne skupine, kot pravijo socialne delavke, potekajo na začetku pogostejše, kasneje pa tako kot narekuje zakon, in sicer enkrat na leto. Sodelovanje, ki poteka enkrat na leto, je težko označiti kot najbolj uspešno. Uspešno je tisto sodelovanje, ki poteka kontinuirano, saj je delovni odnos težko vzpostavi na srečanju, ki poteka zgolj enkrat na leto. Prav tako s takim načinom matični starši niso na tekočem, kaj se dogaja z njihovim otrokom, tudi težave, ki nastanejo v procesu rejništva se ne morejo reševati sproti.

Čačinovič Vogrinčič (2006) pravi, da imajo tako socialni delavci kot tudi rejniki in rejnice znanje, ki ga matična družina ne premore. Opremljeni so kot strokovni delavci, kar pa jih zavezuje k temu, da vztrajajo pri raziskovanju in razvijanju možnosti za sodelovanje. V praksi pa ni tako. Socialne delavke dajo vedeti tako matični kot tudi rejniški družini, da je sodelovanje med družinama koristno, a v samo sodelovanje dosti ne posegajo. Družinam prepustijo, da se same dogovorijo na kak način bodo sodelovale. Družini sta tako prepuščeni sami sebi in ovire med njima se samo kopičijo. Nekatere rejniške družine imajo negativen pogled in predsodke pred matično družino, matična družina pa rejniško družino vidi kot tekmece in težko sprejme, da je neka družina boljša za njihovega otroka kot pa ona sama.

Nekaj jih ima tudi take izkušnje, da drugače kot samo skozi IPS, matična in rejniška družina ne sodelujeta. Ena izmed socialnih delavk je omenila, da matična in rejniška družina lepo sodelujeta, takrat ko je prisoten strokovni sodelavec, bodisi v vrtcu, na centru za socialno delo ali pa v šoli. Kar se dogaja na zasebnem področju matične in rejniške družine izvedo samo skozi

informacije, ki jih družini zaupata centru za socialno delo. Velik del informacij izvedo predvsem s strani rejniške družine, saj je sodelovanje z matično družino oteženo, v nekaterih primerih pa ga sploh ni. Sama mislim, da socialne delavke vzpostavljajo odnosa med matično in rejniško družino ne namenijo dovolj pozornosti in na neki način to prepuščajo družinam samim.

6 SKLEPI

Sklepi zapisani v nadaljevanju, se nanašajo na ugotovitve in rezultate moje raziskave.

- Dinamika sodelovanja, ki ga vzpostavi socialna delavka z matično družino se razlikuje glede na družino, s katero poskuša vzpostaviti sodelovanje.
- Večina matičnih družin si na začetku prizadeva za sodelovanje s centrom za socialno delo, kasneje pa sodelovanje opustijo.
- Sodelovanje med matično družino in centrom za socialno delo je ovirano, in sicer največkrat zato, ker matična družina po mnenju večine intervjuvank ne želi sodelovati.
- Le redke intervjuvanke imajo izkušnjo dobrega in kakovostnega sodelovanja z matično družino.
- Dinamika sodelovanja, ki ga vzpostavi socialna delavka z rejniško družino, se razlikuje glede na družino, s katero poskuša vzpostaviti sodelovanje.
- Socialna delavka je z rejniško družino pogosto v stiku.
- Najbolj uspešen način sodelovanja med matično in rejniško družino je po mnenju intervjuvank individualna projektna skupina.
- Sodelovanje med matično in rejniško družino je bolj učinkovito, če je prisotna strokovna delavka, ki usmerja pogovor med družinama.
- Sodelovanje med rejniško in matično družino je ovirano, ker matične družine doživljajo rejniško družino kot nasprotnike, tekmece.
- Center za socialno delo največkrat sodeluje z matično družino preko IPS.
- Center za socialno delo je z rejniško družino bolj pogosto v stikih kot pa z matično družino.
- Najbolj pogosta razloga za odvzem otroka, s katerima se srečujejo intervjuvanke, sta izvajanje nasilja nad otrokom s strani staršev in zanemarjenost otroka.
- Matična družina težko sprejme dejstvo, da otrok odhaja v drugo družino, zato je v tem obdobju še posebej ranljiva.
- V večini matične družine ne uresničijo sprememb in ne omogočijo pogojev za razvoj otroka, zato se rejništvo razvije v dolgotrajen ukrep.
- Nekatere matične družine z otroki vzdržujejo stike, nekatere matične družine prekinajo stike z otrokom v času rejništva.
- V procesu rejništva strokovne delavke zasledujejo interes otroka.

- Proces pomoči matični družini je specifičen, kar pomeni, da je oblikovan za vsako družino drugače.
- Večina matičnih družin na začetku pomoč s strani centra za socialno delo sprejme, v času procesa pa jo opustijo in odklanjajo.
- Če na centru za socialno delo nimajo določenega programa, ki bi pomagal matični družini v procesu rejništva, se starše napoti na drugo institucijo, npr. na Društvo za zdravljenje odvisnosti od alkohola.
- Na centrih za socialno delo so organizirane skupine za pomoč rejnikom/rejnicam.
- Na centrih za socialno delo je IPS organizirana večinoma samo enkrat na leto.
- Na IPS so vabljeni rejniški starši, matični starši, otroci, sorojenci ter ostali strokovnjaki, ki so vpleteni v življenje otrok, kjer se oblikuje načrt za otrokov razvoj.

7 PREDLOGI

- Za nadaljnje raziskovanje predlagam, da se v raziskavo vključi večje število centrov za socialno delo in socialnih delavk, ki so zaposlene na področju rejništva, da bo raziskava še bolj obsežna in natančna.
- Zadnje poročilo s področja Rejništva je bilo leta 2010. Uveljavljanje novega zakona na področju rejništva leta 2017 je prineslo kar nekaj novosti, in sicer bolj podrobno je opredeljeno, kdo lahko pridobi dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti, bolj podrobno so opredeljene tudi naloge rejnika in pa tudi povečano število ur za usposabljanje rejnikov, kar bi pripomoglo k bolj kakovostnemu rejništvu. Na podlagi vseh novosti in novega zakona bi lahko izvedli novo raziskavo, ki bi pokazala, ali se je tudi v praksi sam proces rejništva izboljšal.
- Na centru za socialno delo bi morale biti organizirane tudi skupine za samopomoč matični družini, kjer bi se lahko matične družine pogovorile z nekom, ki ima podobne izkušnje kot oni.
- Socialne delavke bi morale bolj pogosto organizirati individualno projektno skupino. Ker je to za nekatere edini način sodelovanja z matično družino, bi posledično bile v stikih z matično družino večkrat, to pa bi lahko bila dobra osnova za oblikovanje odnosa. S tem, ko bi individualna projektna skupina potekala bolj pogosto, bi tudi matična in rejniška družina večkrat sodelovali.
- Socialne delavke, bi morale bolj sodelovati pri vzpostavljanju odnosa med matično in rejniško družino ter ga spodbujati in usmerjati, saj je v praksi velikokrat tako, da so družine prepuščene same sebi in nimajo socialne delavke, ki bi jim pomagala pri vzpostavitvi kakovostnega sodelovanja, ki bi delovalo v korist otroka.

8 UPORABLJENA LITERATURA

Barbell, K. & Freundlich, M. (2006). *Foster care today*. Pridobljeno 12. 12. 2019 s http://www.hunter.cuny.edu/socwork/nrcfcpp/downloads/policy-issues/foster_care_today.pdf

Bevc, V. (2008). Naše rejništvo – dolgotrajni socialno varstveni ukrep. V V. Berglez (ur.), *Otrokova varnost v sistemu skrbi za otroke, ki ne morejo živeti pri starših*. (str. 31–37). Hoče: Združenje Moč za zaščito otrok, ki ne morejo živeti pri starših.

Bole Finžgar, M. (2008). Individualna projektna skupina. V Kuzmanič Korva, D. (ur.), *Bilten Skupnosti CSD Slovenije KALJENJE, letnik V, št. 9*. (str. 132-136). Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Crnkovič, M. (2008). Psihologija motivacije: potreba po družinskem življenju in potreba po rejništvu. V Kuzmanič Korva, D. (ur.), *Bilten Skupnosti CSD Slovenije KALJENJE, letnik V, št. 9*. (str. 7-17). Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Capstone foster care. (b.d.). Pridobljeno 17. 12. 2019 s <https://www.capstonefostercare.co.uk/knowledge-centre/reasons-for-a-child-to-be-taken-into-care/>

Čačinovič Vogrinčič, G. (1998). *Psihologija družine*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2006). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čačinovič Vogrinčič, G., Mešl, N. (2019): *Socialno delo z družino: soustvarjanje zelenih izidov in družinske razvidnosti*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čopar, L. (2016). *Glas otroka v sistemu rejništva* (Magistrsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Družinski zakonik (DZ) (2019). Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19 in 67/19 – ZMatR-C.

Ellis Rodney, A., Dulmus Catherine N., & Wodarski John, S. (2003). *Essentials of child welfare*. Hoboken, N.J. : Wiley, cop.

Holman, R. (1980). Exclusive and Inclusive Concepts of Fostering. V: Triseliotis, J. (ur), *New Developments in Foster Care and Adoption*. (str. 69-84). London: Routledge and Kegan Paul.

Izvajanje rejniške dejavnosti. (Revizijsko poročilo, št. 320-1/2011/79, 2012). Pridobljeno 18. 10. 2019 s http://www.rs-rs.si/fileadmin/user_upload/revizija/499/RejDej_PSP09-10.pdf

Kelly, G. & Giligan, R. (2000). *Issues in Foster Care, Policy, Practice and Research. London and Philadelphia*. London: Jessica Kingsley Publishers.

Križnik Novšak, A. (2008). Doživljanje otrok in mladostnikov v rejništvu: pomembni odnosi, izgube in posebnosti rejenčevega položaja. V Kuzmanič Korva, D. (ur.), *Bilten Skupnosti CSD Slovenije KALJENJE*, letnik V, št. 9. (str. 18-35). Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Mali, M. (2008). Rejniška družina – družina s posebnimi sposobnostmi. V Kuzmanič Korva, D. (ur.), *Bilten Skupnosti CSD Slovenije KALJENJE*, letnik V, št. 9. (str. 115-131). Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Mali, M. (1998). Biološka in rejniška družina, kot družina v partnerskem odnosu. *Rejniški glasnik*, št. 36, 8 – 9.

Miller, K. (2000). *Otrok v stiski: priročnik za vzgojitelje, učitelje, strokovnjake in starše, ki se srečujejo z otroki, ki doživljajo stiske, krize in stres*. Ljubljana: Educy.

Novak, B. (2017). *Družinsko pravo*. Ljubljana: Uradni List republike Slovenije.

Rakar, T., Čacinovič Vogrinčič, G., Zaviršek, D., Boškić, R., Bojka, U., Smolej, S., Sobočan, A. M., Urh, Š., Dremelj, P., Kobal, B., Nagode M., Žiberna, V., & Kovač, N. *Postopki, organizacija in standardi na področju rejništva*. (Končno poročilo št. IRSSV 07/2010). Pridobljeno 2. 12. 2019 s <https://www.irssv.si/upload2/Microsoft%20Word%20-%20koncno%20porocilo%20-%20rejnistvo.pdf>

Repotočnik, B. (2001). Rejništvo kot projekt za vsakega izmed otrok v rejniški oskrbi. *Rejniški glasnik*, št. 39: 3-10.

Repotočnik, B. (2013). Bi lahko bil moj dom varno zatočišče otrok, ki zaradi različnih razlogov ne morejo ostati v svoji družini?. *Ravenski razgledi: glasilo občine Ravne na Koroškem*, 9: 48-49

Skupnost centrov za socialno delo Slovenije. (2020). *Izobraževanje za rejnike*. Pridobljeno 3. 1. 2020 s <https://www.scsd.si/izobrazevanja/za-rejnike/>

Šilc, S. (1995). Izkušvena družinska terapija – teorija in praksa v Sloveniji. V V. Velikonja, J. Grgurevič, & B. Žemra (ur.), *Rejništvo – ali ima Walter Kempler prav?* (str.161-168). Ljubljana: Cicero.

Tomec, M., Hudobivnik, T. (2012). Izbira rejniške družine in priprava otroka in rejniške družine na rejništvo: Priprava otroka in družine, ki izvaja rejniško dejavnost, na rejništvo. V Kuzmanič Korva, D. (ur.), *Bilten Skupnosti CSD Slovenije KALJENJE*, letnik VI, št. 11. (str. 99-18). Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD) (2019). Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 – odl. US, 114/06 – ZUTPG, 96/12 – ZPIZ-2, 109/12 in 22/19.

Zakšek, A. (2006). Kvaliteta življenja odraslih ljudi z osebno izkušnjo rejništva. *Rejniški glasnik*, št. 45: 3-19.

9 PRILOGE

9.1 SMERNICE ZA INTERVJU S SOCIALNO DELAVKO

MATIČNA DRUŽINA

1. Kako bi opisali vaše sodelovanje z matičnimi družinami?
2. Kaj so največkrat glavni razlogi za odhod otroka v rejništvo?
3. Kako pripravite matično družino na to, da bo njihov otrok živel v rejniški družini?
4. Kakšne vrste pomoči so organizirane na CSD-ju za pomoč matični družini?
5. Na kakšne ovire naletite pri sodelovanju z matično družino?
6. Kakšne vrste podpore in pomoči nudite matični družini v času rejništva?
7. Kako si matična družina prizadeva za spremembe in kako ji pomagata pri tem?
8. Kako pripravite matično družino na vrnitev otroka po končanem procesu rejništva?
9. Ali menite, da matične družine dobijo dovolj podpore in pomoči s strani institucij v procesu rejništva?

REJNIŠKA DRUŽINA

1. Kako bi opisali vaše sodelovanje z rejniškimi družinami?
2. Na kakšen način pripravite rejniško družino na sprejem novega otroka?
3. Kakšno podporo in pomoč nudite rejniški družini, ko je otrok že nastanjen v njej?
4. Ali so na centru organizirane kakšne skupine za pomoč in podporo rejniški družini? Če so, katere?
5. Na kakšen način pripravite rejniško družino na odhod otroka po končanem procesu rejništva?

SODELOVANJE MATIČNE IN REJNIŠKE DRUŽINE

1. Kako poteka sodelovanje med matičnimi in rejniškimi družinami?
2. Kateri načini sodelovanja matične in rejniške družine se kažejo kot najbolj uspešni?
3. Kje vidite prednosti sodelovanja med matično in rejniško družino?
4. Kako poteka IPS in kdo vse se ga udeleži?
5. Kako bi opisali vlogo otroka v celotnem procesu rejništva?

9.2 ODPRTO KODIRANJE

Tabela 9.1: Odpro kodiranje

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	<i>Sodelovanje z matično družino poteka čisto odvisno</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
A2	<i>Je v nekaterih primerih dobro</i>	Dober odnos	Kvaliteta odnosa z matično družino	Sodelovanje
A3	<i>Spet v drugih slabše</i>	Slabši odnos	Kvaliteta odnosa z matično družino	Sodelovanje
A4	<i>Odvisno od tega, kako nas starši vidijo</i>	Pogled staršev na SD	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
A5	<i>Od tega, kako močno si želijo, da bi se otrok vrnil nazaj v družino</i>	Sodelovanje zaradi otroka	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
A6	<i>Nočejo sodelovati z nami</i>	Zavračanje sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
A7	<i>je največkrat zaradi prisotnosti alkoholizma</i>	Alkoholizem	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
A8	<i>Odvisnost staršev od prepovedanih drog</i>	Zasvojenost	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
A9	<i>Zanemarjanje otroka</i>	Zanemarjanje	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
A10	<i>Psihično nasilje</i>	Nasilje	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
A11	<i>Fizično nasilje</i>	Nasilje	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
A12	<i>Neprimerni vzgojni pristopi</i>	Neprimerni vzgoji pristop	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva

A13	<i>Je zelo težko sprejeti dejstvo, da mora otrok zapustiti družino</i>	Zanikanje situacije	Priprava matične družine	Začetek rejništva
A14	<i>Situacije se predhodno ne zavedajo</i>	Zavedanje	Priprava matične družine	Začetek rejništva
A15	<i>Šele ko otrok začne živeti pri rejniški družini vidijo kakšna je situacija</i>		Priprava matične družine	Začetek rejništva
A16	<i>Moramo starše seznaniti s to odločitvijo</i>	Odhod v rejniško družino	Priprava matične družine	Začetek rejništva
A17	<i>Je zares skrajni ukrep</i>	Skrajni ukrep	Opredelitev rejništva	Začetek rejništva
A18	<i>Starši pač to morajo sprejeti</i>	Sprejetje situacije	Delo z matično družino	Začetek rejništva
A19	<i>Druge izbire nimajo</i>	Sprejetje situacije	Delo z matično družino	Začetek rejništva
A20	<i>Poskušamo predstaviti celotno situacijo in tudi rejniško družino</i>	Seznanitev staršev z odločitvijo	Priprava matične družine	Začetek rejništva
A21	<i>Mogoče tudi sami uvidijo, da bo otroku nekje boljše</i>	Spoznanje staršev	Priprava matične družine	Začetek rejništva
A22	<i>Upamo na to, da se bodo povezali z rejniki</i>	Sodelovanje z rejniki	Odnos matične in rejniško družine	Sodelovanje
A23	<i>In da bo lahko sodelovanje potekalo gladko</i>	Kvalitetno sodelovanje	Odnos matične in rejniške družine	Sodelovanje
A24	<i>Se mora narediti načrt potrebnih sprememb</i>	Načrt sprememb	Pomoč družini matični	Pomoč družini
A25	<i>Napotujemo tudi na druge institucije</i>	Napotitev na druge institucije	Pomoč družini matični	Pomoč družini
A26	<i>DNK</i>	Napotitev na druge institucije	Pomoč družini matični	Pomoč družini
A27	<i>Enote za zdravljenje alkoholizma</i>	Napotitev na druge institucije	Pomoč družini matični	Pomoč družini
A28	<i>Center za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog</i>	Napotitev na druge institucije	Pomoč družini matični	Pomoč družini
A29	<i>Psihološke obravnave</i>	Napotitev na druge institucije	Pomoč družini matični	Pomoč družini
A30	<i>Učenje starševskih veščin</i>	Napotitev na druge institucije	Pomoč družini matični	Pomoč družini
A31	<i>Je odvisno od tega kaj starši potrebujejo</i>	Prilagajanje pomoči glede na potrebe	Pomoč družini matični	Pomoč družini
A32	<i>Nas zavračajo</i>	Zavračanje CSD	Ovire sodelovanju pri z matično družino	Sodelovanje

A33	<i>Ne pustijo nas blizu</i>	Odtujenost staršev	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
A34	<i>Odklanjajo vse pomoči</i>	Odklanjanje pomoči	Pomoč matični družini	Pomoč družini
A35	<i>Odklanjajo otroke</i>	Prekinitev stikov z otrokom	Odnos med otrokom in matično družino	Otrok v procesu rejništva
A36	<i>Nočejo stikov z otroci</i>	Prekinitev stikov z otrokom	Odnos med otrokom in matično družino	Otrok v procesu rejništva
A37	<i>Prihaja do konfliktov</i>	Ovirano sodelovanje	Odnos med matično in rejniško družino	Sodelovanje
A38	<i>Nam ne zaupajo</i>	Ne zaupanje	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
A39	<i>Z rejniško družino ne steče sodelovanje kot bi moralo</i>	Ovirano sodelovanje	Odnos med matično in rejniško družino	Sodelovanje
A40	<i>Ne glede na trud sodelovanje ne steče</i>	Ovirano sodelovanje	Odnos z matično družino	Sodelovanje
A41	<i>Omogočeno imajo svetovalno delo na centru</i>	Svetovalno delo	Pomoč matični družini	Pomoč družini
A42	<i>Vključimo jih tudi v osebno pomoč</i>	Osebna pomoč	Pomoč matični družini	Pomoč družini
A43	<i>Prvo socialno pomoč</i>	Socialna pomoč	Pomoč matični družini	Pomoč družini
A44	<i>So zagnani na začetku</i>	Zagnanost	Spremembe v matični družini	Začetek rejništva
A45	<i>Potem opustijo tisto kar smo se dogovorili</i>	Opuščanje dogovora	Spremembe v matični družini	Začetek rejništva
A46	<i>Z njimi spremljamo njihov napredek</i>	Spremljanje napredka	Spremembe v matični družini	Pomoč družini
A47	<i>Širimo stike med njimi in otrokom</i>	Pogostejši stiki otroka z matično družino	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva
A48	<i>mora upoštevati dogovore, ki so zapisani na načrtu potrebnih sprememb</i>	Upoštevanje dogovorov	Delo z matično družino	Zaključek rejništva
A49	<i>Ves čas spodbujamo k izboljšanju pogojev</i>	Spodbujanje	Delo z matično družino	Zaključek rejništva
A50	<i>Na koncu jih pripravljamo na vrnitev otroka nazaj k njim</i>	Priprava na vrnitev	Delo z matično družino	Zaključek rejništva
A51	<i>Se je potrebno dogovoriti tudi za prehodno obdobje</i>	Prehodno obdobje	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva
A52	<i>Morebiti ohraniti stike z rejniško družino</i>	Ohranjanje stikov z rejniško družino	Odnos otroka z rejniško družino po odhodu	Otrok v procesu rejništva

A53	<i>Je lahko zanj tudi težak prehod nazaj v matično družino</i>	Težavnost prehoda	Vrnitev otroka	Otrok v procesu rejništva
A54	<i>Na določenih centrih premalo delajo z matičnimi družinami</i>	Pomanjkljivo delo s strani CSD	Pomoč matični družini	Pomoč družini
A55	<i>Si prizadevamo, da delamo na tem področju</i>	Prizadevanje za boljše delo	Pomoč matični družini	Pomoč družini
A56	<i>Tudi zdajšnja zakonodaja je bolj naklonjena temu</i>	Zakonodaja v korist matične družine	Pomoč matični družini	Pomoč družini
A57	<i>Težko je nameniti pomoč nekomu, ki se je otepa</i>	Odklanjanje pomoči	Pomoč matični družini	Pomoč družini
A58	<i>Z rejniškimi družinami poteka vse tekoče</i>	Tekoče sodelovanje	Kvaliteta odnosa z rejniško družino	Sodelovanje
A59	<i>Z njimi res dobro sodelujemo</i>	Dobro sodelovanje	Kvaliteta odnosa z rejniško družino	Sodelovanje
A60	<i>Našo pomoč vedno sprejmejo z odprtimi rokami</i>	Sprejetje pomoči	Sodelovaje z rejniško družino	Sodelovanje
A61	<i>Se obračajo na nas ko nas potrebujejo</i>	Kontaktiranje CSD ko je potrebno	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
A62	<i>Informacije o otroku nam redno posredujejo</i>	Posredovanje informacij o otroku	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
A63	<i>Jim posredujemo informacije o otroku, ki jih imamo</i>	Posredovanje informacij o otroku	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
A64	<i>Organiziramo vsaj eno ali več srečanj matično družino</i>	Srečanje z matično družino	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
A65	<i>Da se lahko že takrat malo spoznajo</i>	Spoznavanje družin	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
A66	<i>Da je uvajalno obdobje čim lažje</i>	Uvajalno obdobje	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
A67	<i>Je organizirana skupina za rejnike in rejnice</i>	skupina za rejnike/rejnice	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
A68	<i>Podelijo svoje izkušnje</i>	Pogovor	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
A69	<i>Skupaj poskušamo najti kakšne konstruktivne rešitve</i>	Soustvarjanje rešitev	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
A70	<i>Na odhod otroka iz družine pripravljamo že takoj</i>	Priprava na odhod otroka	Delo z rejniško družino	Zaključek rejništva
A71	<i>Mora biti s tem seznanjena</i>	Seznanjenost z vrnitvijo	Delo z rejniško družino	Zaključek rejništva
A72	<i>Se lahko dogovorimo za prehodno obdobje</i>	Prehodno obdobje	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva

A73	<i>Otrok še najprej ohrani stik z rejniško družino</i>	Ohranjanje stikov	Odnos otroka z rejniško družino po odhodu	Zaključek rejništva
A74	<i>Rejništvo je itak opredeljen kot kratkotrajen ukrep</i>	Kratkotrajen ukrep	Opredelitev rejništva	Začetek rejništva
A75	<i>Še vedno težko sprejmemo to dejstvo</i>	Težave pri sprejemanju	Delo z rejniško družino	Zaključek rejništva
A76	<i>Poteka v redu</i>	Dobro sodelovanje	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
A77	<i>Večje težave se pojavljajo v začetni fazi</i>	Težave v začetni fazi	Sodelovanje med rejniško in matično družino	Sodelovanje
A78	<i>Starši ne zaupajo rejnikom</i>	Ne zaupanje s strani staršev	Sodelovanje med rejniško in matično družino	Sodelovanje
A79	<i>Mislijo, da jim hočejo vzeti otroka</i>	Strah pred odvzemom otroka	Sodelovanje med rejniško in matično družino	Sodelovanje
A80	<i>Vidijo jih kot neke sovražnike</i>	Sovražniki za starše	Sodelovanje med rejniško in matično družino	Sodelovanje
A81	<i>Nasprotnike</i>	Nasprotniki za starše	Sodelovanje med rejniško in matično družino	Sodelovanje
A82	<i>Ko se vzpostavi zaupanje, pa se tudi njihovi odnosi izboljšajo</i>	Izboljšanje odnosa	Sodelovanje med rejniško in matično družino	Sodelovanje
A83	<i>Lepo sodelujejo zavoljo koristi otroka</i>	Sodelovanje v dobrobit otroka	Sodelovanje med rejniško in matično družino	Sodelovanje
A84	<i>Kasneje se sprijaznijo s tem, da so pač oboji vpleteni v vzgojo otroka</i>	Sodelovanje v korist otroka	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
A85	<i>Če hočejo najboljše za otroka morajo sodelovati</i>	Sodelovanje v korist otroka	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
A86	<i>Uvodno srečanje med matično in rejniško družino je nujno</i>	Spoznavanje družin	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
A87	<i>Iz tega vse potem izhaja</i>	Spoznavanje družin	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
A88	<i>Pomembno je, da se poleg rejniške družine IPS udeležijo tudi starši</i>	Sodelovanje na IPS	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
A89	<i>Prednost sodelovanja med matično in rejniško družino je definitivno korist otroka</i>	Sodelovanje v korist otroka	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje

A90	Otrok je pomirjen, če vidi da starši in rejniška družina med sabo dobro sodelujejo	Razbremenjenost	Počutje otroka	Otrok v procesu rejništva
A91	Prilagodijo se temu, da morajo sodelovati, ker je to dobro za otroka in njegov razvoj	Sodelovanje v korist otroka	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
A92	IPS sklicuje in vodi strokovni delavec centra otroka	SD otroka kot organizator	Vođenje IPS	IPS
A93	Vabljeni so starši	Starši	Udeleženci IPS	IPS
A94	Rejniki	Rejniki	Udeleženci IPS	IPS
A95	Strokovni delavec centra rejniške družine	Socialni delavec	Udeleženci IPS	IPS
A96	Druge, osebe, ki obravnavajo otroka	Drugi udeleženci	Udeleženci IPS	IPS
A97	IPS poteka po protokolu	IPS določen z zakonom	Potek IPS	IPS
A98	Preverijo se pogoji za vrnitev otroka v matično družino	Preverjanje pogojev za vrnitev	Namen IPS	IPS
A99	Na koncu se sprejmejo dogovori za naprej	Dogovarjanje	Namen IPS	IPS
A100	Proces rejništva se oblikuje ravno zaradi otroka	Zaščita Otroka	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
A101	Je v tem procesu potrebno zasledovati njegovo korist	Upoštevanje njegovega interesa	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
A102	Je treba pridobiti njegovo mnenje o stikih s starši	Mnenje o stikih s starši	Vloga otroka	Otrok v procesu rejništva
A103	Starejše otroke se vključi tudi na IPS	Otrok	Udeleženci IPS	IPS
A104	Potrebno je paziti na kak način otroku predstavimo celotno situacijo	Predstavitev situacije	Delo z otrokom	Otrok v procesu rejništva
B1	Sodelovanje z matično družino je različno	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
B2	Začne se običajno z vabilom na CSD	Vabilo CSD	Načini sodelovanja z matično družino	Sodelovanje
B3	Z obiskom strokovnega delavca	Obisk strokovnega delavca na domu	Načini sodelovanja z matično družino	Sodelovanje
B4	Z udeležbo na IPS	Preko IPS	Načini sodelovanja z matično družino	Sodelovanje
B5	Se tudi skozi čas spreminja	Spreminjajoče se sodelovanje	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje

B6	<i>V samem začetku sodelovanja običajno ni večjih težav</i>	Spreminjajoče se sodelovanje	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
B7	<i>Kjer pa matična družina ne more sprejeti, da je bila namestitev otroka nujno potrebna, takrat je sodelovanje oteženo</i>	Oteženo sodelovanje	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
B8	<i>Ga v skrajnem primeru ni</i>	Odsotnost sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
B9	<i>Zasvojenost staršev</i>	Zasvojenost	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
B10	<i>Duševna bolezen staršev</i>	Težave v duševnem zdravju	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
B11	<i>Zanemarjanje starševske skrbi zaradi različnih osebnostnih primanjkljajev</i>	Zanemarjanje starševske skrbi	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
B12	<i>Načina življenja</i>	Neprimeren način življenja	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
B13	<i>predvsem s pogovori</i>	Pogovor	Priprava matične družine	Začetek rejništva
B14	<i>Starši prepoznali, da je ukrep nujen</i>	Uvid staršev	Priprava matične družine	Začetek rejništva
B15	<i>Poskušali smo vedno doseči sporazum</i>	Doseganje Sporazuma	Priprava matične družine	Začetek rejništva
B16	<i>Jim predstaviti pozitivne primere uspešnega rejništva</i>	Predstavitev pozitivnih primerov	Priprava matične družine	Začetek rejništva
B17	<i>Spodbujamo, da se vključujejo v storitve CSD</i>	Spodbujanje	Pomoč matični družini	Pomoč družini
B18	<i>Storitve osebne pomoči</i>	Osebna pomoč	Pomoč matični družini	Pomoč družini
B19	<i>Vključitve v svetovalne procese v druge ustanove</i>	Napotitev na druge institucije	Pomoč matični družini	Pomoč družini
B20	<i>Umik matične družine</i>	Odtujenost staršev	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
B21	<i>neodzivnostjo</i>	Neodzivnost	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
B22	<i>obtoževanjem</i>	Obtoževanje	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
B23	<i>Grožnjami strokovnim delavcem</i>	Grožnje	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
B24	<i>Iskanjem krivca zunaj sebe</i>	Ne sprejemanje odgovornosti	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje

B25	<i>Obtoževanje rejniške družine</i>	Obtoževanje rejniške družine	Ovire pri sodelovanju matično družino	Sodelovanje
B26	<i>Odselitev družine</i>	Odselitev družine	Ovire pri sodelovanju matično družino	Sodelovanje
B27	<i>Razpadi matične družine</i>	Razpad matične družine	Ovire pri sodelovanju matično družino	Sodelovanje
B28	<i>So na začetku precej zagnane</i>	Zagnanost	Spremembe v matični družini	Začetek rejništva
B29	<i>Stremijo k spremembam</i>	Želja po spremembi	Spremembe v matični družini	Začetek rejništva
B30	<i>Se ves čas spodbuja k sodelovanju s CSD</i>	Spodbujanje sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
B31	<i>Otrokom – preko stikov</i>	Spodbujanje stikov	Odnos med otrokom in matično družino	Otrok v procesu rejništva
B32	<i>K rednemu udeleževanju na IPS</i>	Preko IPS	Načini sodelovanja z matično družino	Sodelovanje
B33	<i>Zaradi različnih ovir na strani staršev je potrebno veliko usklajevanja in priprav</i>	Oteženo sodelovanje	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
B34	<i>Odvisno od potreb staršev</i>	Prilagajanje pomoči glede na potrebe	Pomoč matični družini	Pomoč družini
B35	<i>Pomoč pri pisanju prošenj za zaposlitev</i>	Birokracija	Pomoč matični družini	Pomoč družini
B36	<i>Pomoč pri vključitvi v zdravljenje</i>	Napotitev na drugo institucijo	Pomoč matični družini	Pomoč družini
B37	<i>Sodelovanje z različnimi ustanovami RK</i>	Napotitev na drugo institucijo	Pomoč matični družini	Pomoč družini
B38	<i>Karitas</i>	Napotitev na drugo institucijo	Pomoč matični družini	Pomoč družini
B39	<i>Terapevti</i>	Napotitev na drugo institucijo	Pomoč matični družini	Pomoč družini
B40	<i>Zdravniki</i>	Napotitev na drugo institucijo	Pomoč matični družini	Pomoč družini
B41	<i>Podpiramo k vsaki spremembi</i>	Podpiranje	Pomoč matični družini	Pomoč družini
B42	<i>Le redka kljub različnim podporam uspe doseči potrebne spremembe</i>	Neuspešnost	Spremembe v matični družini	Začetek rejništva
B43	<i>Otroci so se sedaj le v posebnih primerih vrnili domov</i>	Dolgotrajno rejništvo	Vrnitev otroka	Otrok v procesu rejništva
B44	<i>preko pogostejših obiskov preko vikendov</i>	Pogostejši stiki	Načrtovaje vrnitve	Zaključek rejništva
B45	<i>Počitnic</i>	Pogostejši stiki	Načrtovaje vrnitve	Zaključek rejništva

B46	<i>Kasneje za stalno</i>	Vrnitev otroka	Načrtovaje vrnitve	Zaključek rejništva
B47	<i>Težavo vidim v nesodelovanju matične družine s CSD</i>	Nesodelovanje matične družine	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
B48	<i>Menim, da bi matične družine lahko dobile s strani CSD več</i>	Pomanjkljivo delo s strani CSD	Pomoč matični družini	Pomoč družini
B49	<i>V kolikor bi seveda zmogle sodelovati</i>	Oteženo sodelovanje	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
B50	<i>Mislim, da ne dobijo dovolj</i>	Pomanjkljivo delo s strani CSD	Pomoč matični družini	Pomoč družini
B51	<i>Sodelovanje z rejniškimi družinami je različno</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovaje
B52	<i>Po večini odprto</i>	Odprto sodelovanje	Kvaliteta odnosa z rejniško družino	Sodelovanje
B53	<i>Dobro</i>	Dobro sodelovanje	Kvaliteta odnosa z rejniško družino	Sodelovanje
B54	<i>Običajno je preko telefonskih pogovorov</i>	Telefonski pogovor	Načini Sodelovanja z rejniško družino	Sodelovanje
B55	<i>Z obiski v rejniški družini</i>	Obisk strokovnega delavca na domu	Načini Sodelovanja z rejniško družino	Sodelovanje
B56	<i>Sodelovanje na IPS</i>	preko IPS	Načini Sodelovanja z rejniško družino	Sodelovanje
B57	<i>Si je potrebno ves čas prizadevati</i>	Prizadevanje za sodelovanje	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
B58	<i>Potrebna je stalnost</i>	Vzdrževanje sodelovanja	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
B59	<i>Poskušamo si prizadevati najti otroku primerno družino</i>	Iskanje primerne družine	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
B60	<i>Vezano na njegove potrebe</i>	Iskanje primerne družine	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
B61	<i>Pogovor s strokovnim delavcem centra rejniške družine</i>	Stik s SD rejniške družine	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
B62	<i>Opravimo obisk</i>	Obisk rejniške družine	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
B63	<i>Pogovor s člani rejniške družine</i>	Pogovor	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
B64	<i>Otrok in rejniška družina že prej srečata</i>	Srečanje z matično družino	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
B65	<i>Pomoči rejniški družini so različne</i>	Prilaganje pomoči glede na potrebe	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
B66	<i>Predvsem pa so pogovori</i>	Pogovor	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
B67	<i>Usmeritve</i>	Usmerjanje	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini

B68	<i>Pomoč pri izpolnjevanju obrazcev</i>	Birokracija	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
B69	<i>Pomoč pri organiziranju letovanj</i>	Organizacija	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
B70	<i>Finančne pomoči</i>	Finančna pomoč	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
B71	<i>Sodelovanje s šolami</i>	Vzpostavljanje stikov	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
B72	<i>Sodelovanje pri stikih med starši in otroki</i>	Vzpostavljanje stikov	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
B73	<i>Različna načrtovanja</i>	Organizacija	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
B74	<i>Ni organizirane skupine za pomoč rejnicam</i>	Brez skupine za rejnike/rejnice	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
B75	<i>Je pa usmerjena na skupino rejnic na večjem CSD</i>	Napotitev na druge institucije	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
B76	<i>Se za načrtovanja odhodov otrok dogovarjamo</i>	Načrt za odhod otroka	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva
B77	<i>Načrtujemo na IPS</i>	Organiziranje IPS	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva
B78	<i>Si prizadevamo, da bi ostala otrok in rejniška družina v dobrih odnosih</i>	Ohranjanje stikov	Odnos otroka z rejniško družino po odhodu	Zaključek rejništva
B79	<i>Rejniške družine so zelo vesele, če se jim otroci javljajo</i>	Ohranjanje stikov	Odnos otroka z rejniško družino po odhodu	Zaključek rejništva
B80	<i>Jih po odhodu obiskujejo</i>	Ohranjanje stikov	Odnos otroka z rejniško družino po odhodu	Zaključek rejništva
B81	<i>Jih obveščajo</i>	Ohranjanje stikov	Odnos otroka z rejniško družino po odhodu	Zaključek rejništva
B82	<i>Vključujejo v njihove pomembne dogodke</i>	Ohranjanje stikov	Odnos otroka z rejniško družino po odhodu	Zaključek rejništva
B83	<i>Poteka sodelovanje preko socialnega delavca</i>	Potek preko CSD	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
B84	<i>Steče sodelovanje predvsem ob stikih z otrokom na IPS</i>	Sodelovanje na IPS	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
B85	<i>Na pogovornih urah v vrtcu</i>	Uspešen način sodelovanja	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
B86	<i>Šoli</i>	Uspešen način sodelovanja	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
B87	<i>Sodelovanje je ključno za vse udeležene</i>	Sodelovanje v korist otroka	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
B88	<i>Takrat je tudi prostor za dogovarjanje</i>	Sodelovanje v korist otroka	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje

B89	<i>IPS so vedno načrtovani</i>	Vnaprej organiziran	Vodenje IPS	IPS
B90	<i>Tudi predpisani</i>	IPS določen z zakonom	Potek IPS	IPS
B91	<i>In udeleženci vabljeni z vabilom</i>	Vnaprej organiziran	Vodenje IPS	IPS
B92	<i>IPS so na CSD</i>	CSD	Kraj poteka IPS	IPS
B93	<i>V šolah</i>	Šola	Kraj poteka IPS	IPS
B94	<i>V rejniški</i>	Rejniška družina	Kraj poteka IPS	IPS
B95	<i>Ali matični družini</i>	Matična družina	Kraj poteka IPS	IPS
B96	<i>CSD otroka</i>	Socialni delavec	Udeleženci IPS	IPS
B97	<i>CSD rejniške družine</i>	Socialni delavec	Udeleženci IPS	IPS
B98	<i>Rejnik</i>	Rejnik	Udeleženci IPS	IPS
B99	<i>Starši</i>	Starši	Udeleženci IPS	IPS
B100	<i>Vzgojitelj</i>	Drugi udeleženci	Udeleženci IPS	IPS
B101	<i>Učitelj</i>	Drugi udeleženci	Udeleženci IPS	IPS
B102	<i>V kolikor gre za starejšega otroka tudi otrok</i>	Otrok	Udeleženci IPS	IPS
B103	<i>Zakonsko predpisano najmanj enkrat letno</i>	IPS določen z zakon	Potek IPS	IPS
B104	<i>Običajno je pogostejše</i>	Pogostost	Potek IPS	IPS
B105	<i>Bi vsem vključenim morale biti poglavitne</i>	Upoštevanje njegovega interesa	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
B106	<i>Vloga se z odraščanjem otroka povečuje</i>	pogojena glede na starost	Vloga otroka	Otrok v procesu rejništva
B107	<i>Upam se trditi, da je glas otroka premalo slišan</i>	Neupoštevanje otroka	Vloga otroka	Otrok v procesu rejništva
B108	<i>Ni izražen</i>	Neupoštevanje otroka	Vloga otroka	Otrok v procesu rejništva
B109	<i>Saj so tukaj tako vplivi rejniške družine</i>	Vpliv rejniške družine na počutje	Počutje otroka	Otrok v procesu rejništva
B110	<i>Zelo omejene možnosti matične družine</i>	Omeje možnosti matične družine	Odnos med otrokom in matično družino	Otrok v procesu rejništva
B111	<i>Imamo občutek, da je otrokova vloga enakovrednega člana rej. Družine</i>	Občutek manjvrednosti	Počutje otroka	Otrok v procesu rejništva
B112	<i>Se kasneje ne izkaže vedno tako</i>	Občutek manjvrednosti	Počutje otroka	Otrok v procesu rejništva
B113	<i>Otroci se ne počutijo enako pripadni rej. Družini kot ostali člani</i>	Občutek manjvrednosti	Počutje otroka	Otrok v procesu rejništva
B114	<i>V matični družini pa ni pogojev oz. sprememb</i>	Neuspešnost	Spremembe v matični družini	Sodelovanje
B115	<i>Zagotovo so v odvisni vlogi</i>	Odvisna vloga otroka	Vloga otroka	Otrok v procesu rejništva

C1	<i>V treh primerih lepo sodelujemo</i>	Dobro sodelovanje	Kvaliteta sodelovanja	sodelovanje
C2	<i>V vseh ostalih pa ne</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
C3	<i>Da starši ne želijo sodelovati</i>	Odsotnost sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
C4	<i>Imajo težave in ne zmorejo sodelovati</i>	Nesodelovanje matične družine	Ovire pri sodelovanju z matično družino	sodelovanje
C5	<i>Zanemarjanje otrok</i>	Zanemarjanje	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
C6	<i>Nasilje</i>	Nasilje	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
C7	<i>Nezmožnost staršev za njihovo skrb</i>	Zanemarjanje	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
C8	<i>Sama tega primera še nisem imela</i>	Socialna delavka še ni imela take izkušnje	Priprava matične družine	Začetek rejništva
C9	<i>Se družini prilagodi glede na pomoč, ki jo potrebuje</i>	Prilaganje pomoči glede na potrebe	Pomoč matični družini	Pomoč družini
C10	<i>Pomoč družini za dom</i>	Pomoč družini za dom	Pomoč matični družini	Pomoč družini
C11	<i>Osebna pomoč</i>	Osebna pomoč	Pomoč matični družini	Pomoč družini
C12	<i>Kar se družini nudi med tem postopkom, je povsem odvisno od primera</i>	Prilagajanje pomoči glede na potrebe	Pomoč matični družini	Pomoč družini
C13	<i>Pa potreb, ki jih izrazijo matični starši</i>	Prilagajanje pomoči glede na potrebe	Pomoč matični družini	Pomoč družini
C14	<i>Večina staršev ne želi sodelovanja z nami</i>	Zavračanje sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	sodelovanje
C15	<i>Se na vabila ne odzivajo</i>	Neodzivnost staršev	Sodelovanje z matično družino	sodelovanje
C16	<i>Največ jih pride zaradi uveljavljanje pravic</i>	Uveljavljanje pravic	Pomoč matični družini	Pomoč družini
C17	<i>Na primer dodatna socialna pomoč</i>	socialna pomoč	Pomoč matični družini	Pomoč družini
C18	<i>Njihov odziv je negativen</i>	Negativen odziv	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
C19	<i>Starši nas velikokrat zavračajo</i>	Zavračanje CSD	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
C20	<i>In obtožujejo CSD</i>	Obtoževanje CSD	Ovire pri sodelovanju z matično družino	sodelovanje
C21	<i>Valijo krivdo na našo ustanovo zaradi nastale situacije</i>	Obtoževanje CSD	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
C22	<i>Obiščemo 2 matični družini na domu</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
C23	<i>Ostalih ne</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje

C24	<i>Se na naša vabila ne odzivajo</i>	Neodzivnost	Sodelovanje z matično družino	sodelovanje
C25	<i>Z njimi v stik poskušamo priti preko IPS</i>	Preko IPS	Načini sodelovanja z matično družino	sodelovanje
C26	<i>Matične družine našo pomoč zavračajo</i>	Odklanjanje pomoči	Pomoč matični družini	Pomoč
C27	<i>Z nami v večini nočejo sodelovati</i>	Odklanjanje sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
C28	<i>Smo jim vedno na voljo za pomoč</i>	CSD vedno na voljo	Priprava matične družine	Začetek rejništva
C29	<i>Jim pomagamo pri osebnem urejanju</i>	Pomoč pri osebnem urejanju	Priprava matične družine	Začetek rejništva
C30	<i>Pri pisanju predlogov</i>	Pomoč pri pisanju predlogov	Priprava matične družine	Začetek rejništva
C31	<i>Pri vlaganju vlog</i>	Pomoč pri vlaganju vlog	Priprava matične družine	Začetek rejništva
C32	<i>Se pogovorimo z njimi o ustreznih korakih, ki bi jih pripeljali do sprememb</i>	Pogovor z o spremembah	Priprava matične družine	Začetek rejništva
C33	<i>Na žalost take izkušnje sama še nimam</i>	Socialna delavka še ni imela take izkušnje	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva
C34	<i>Moje osebno mnenje je, da ne</i>	Pomanjkljivo delo s strani CSD	Pomoč matični družini	Pomoč družini
C35	<i>Z matičnimi družinami bi se moralo delati zelo pogosto</i>	Pomanjkljivo delo s strani CSD	Pomoč matični družini	Pomoč družini
C36	<i>Da se uredijo in pripravijo na vrnitev otroka</i>	Pomanjkljivo delo s strani CSD	Pomoč matični družini	Pomoč družini
C37	<i>Rejniške družine so zelo različne</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
C38	<i>Nekatere nas sprejmejo z odprtimi rokami</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
C39	<i>Smo v neprestanem kontaktu</i>	Stalen odnos z rejniško družino	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
C40	<i>Nekatere menijo, da lahko vse same uredijo</i>	Sposobnost rejniški družin, da vse uredijo same	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
C41	<i>So z nami v stiku le takrat, ko potrebujejo pomoč pri kakšni stvari</i>	Kontaktiranje CSD ko je potrebno	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
C42	<i>Potekajo na domu</i>	Obisk strokovnega delavca na domu	Načini Sodelovanja z rejniško družino	Sodelovanje
C43	<i>Enkrat na leto, ko je to zakonsko določeno z IPS</i>	Pogostost	Potek IPS	IPS
C44	<i>Z rejniki se mesečno srečujemo in vemo kdo želi namestitev otroka</i>	Izbor rejniške družine	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva

C45	<i>Se začne bolj poglobljeno delati z njimi</i>	Poglobljeno delo	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
C46	<i>Ovisno je tudi na katerem območju se nahaja rejniška družina</i>	Stik z rejniki	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
C47	<i>Če se nahaja na območju našega centra, potem smo s takimi rejnicami konstantno v stiku</i>	Stik z rejniki	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
C48	<i>Delamo z njimi skorajda vsak dan</i>	Stiki z rejniki	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
C49	<i>Če rejniške družine ne poznamo, potem se povežemo z njimi preko socialne delavke</i>	Stik s SD rejniške družine	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
C50	<i>Vzpostavimo z njo delovni odnos</i>	Stik s SD rejniške družine	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
C51	<i>Takrat se naše delo, ki temelji na spoznavanju začne</i>	Spoznavanje z rejniško družino	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
C52	<i>Da se jih spremlja v prvih mesecih namestitve</i>	Spremljanje	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
C53	<i>Se jim nudi oporo</i>	Poglobljeno delo	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
C54	<i>Imajo vprašanja glede upravnih zadev</i>	Birokracija	Pomoč družini	Pomoč družini
C55	<i>Urejanje osebne izkaznice</i>	Birokracija	Pomoč družini	Pomoč družini
C56	<i>Prijava bivališča</i>	Birokracija	Pomoč družini	Pomoč družini
C57	<i>Izbira zdravnika</i>	Usmerjanje	Pomoč družini	Pomoč družini
C58	<i>Vprašanja povezana z matično družino</i>	Informacije o matični družini	Pomoč družini	Pomoč družini
C59	<i>Stiki</i>	Vzpostavljanje stikov	Pomoč družini	Pomoč družini
C60	<i>Preživnina</i>	Finančna pomoč	Pomoč družini	Pomoč družini
C61	<i>Odprtje računa</i>	Finančna pomoč	Pomoč družini	Pomoč družini
C62	<i>Imamo mesečna srečanja vseh rejnikov, ki jih center pokriva</i>	Skupina za rejnike/rejnice	Pomoč družini	Pomoč družini
C63	<i>Včasih si želijo zgolj intervizijo</i>	Intervizija	Pomoč družini	Pomoč družini
C64	<i>S takim primerom se še nisem srečala</i>	Socialna delavka še ni imela take izkušnje	Delo z matično družino	Zaključek rejništva
C65	<i>Sodelovanje med matično in rejniško družino je slabo</i>	Slabo sodelovanje	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje

C66	<i>Teh stikov v večini skorajda ni</i>	Brez stikov	Sodelovanje med matično in rejniško družo	Sodelovanje
C67	<i>Sodelujejo le preko CSD</i>	Poteka preko CSD	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
C68	<i>Najbolj uspešno se mi zdi sodelovanje, ko je prisotna SD</i>	Uspešen način sodelovanja	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
C69	<i>Na centru za socialno delo</i>	Uspešen način sodelovanja	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
C70	<i>Je to v veliko korist otrok</i>	Sodelovanje v korist otroka	Dobrobit otroka	Otrok v procesu
C71	<i>IPS potekajo redno</i>	Pogostost	Potek IPS	IPS
C72	<i>Vsaj 1x letno</i>	Pogostost	Potek IPS	IPS
C73	<i>Na začetku namestitve pogosteje</i>	Pogostost	Potek IPS	IPS
C74	<i>V rejniški družini</i>	Rejniška družina	Kraj poteka IPS	IPS
C75	<i>Na CSD – ju</i>	CSD	Kraj poteka IPS	IPS
C76	<i>Starši</i>	Starši	Udeleženci IPS	IPS
C77	<i>Stari starši</i>	Stari starši	Udeleženci IPS	IPS
C78	<i>Rejniška družina</i>	Rejniki	Udeleženci IPS	IPS
C79	<i>Otrok glede na starost</i>	Otrok	Udeleženci IPS	IPS
C80	<i>Zunanje organizacije, ki so vpletene bodisi v življenje otroka</i>	Drugi udeleženci	Udeleženci IPS	IPS
C81	<i>IPS ima zakonsko določen obrazec</i>	Določen z zakonom	Potek IPS	IPS
C82	<i>Točke, ki jih je potrebno obdelati</i>	Program IPS	Potek IPS	IPS
C83	<i>Temeljijo na otrokovem razvoju</i>	Otrokov razvoj	Namen IPS	IPS
C84	<i>Pomembno je, da se zavaruje korist otroka</i>	Delo v korist otroka	Namen IPS	IPS
C85	<i>Otroka se vključuje v sam proces glede na njegovo starost</i>	Pogojena glede na starost	Vloga otroka	Otrok v procesu rejništva
C86	<i>Poskušamo upoštevati željo otroka</i>	Upoštevanje želja	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
C87	<i>In varujemo njegov glas</i>	Upoštevanje želja	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
C88	<i>Njegove interese</i>	Upoštevanje njegovega interesa	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
D1	<i>Imajo do nas zelo negativen pristop</i>	Negativen pristop matične družine	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
D2	<i>Se sodelovanje razlikuje od primera do primera</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
D3	<i>Z nekaterimi matičnimi družinami pozneje steče sodelovanje</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje

D4	<i>Z njimi sodelujemo na IPS</i>	Preko IPS	Načini sodelovanja z matično družino	Sodelovanje
D5	<i>Na socialne delavce ne gledajo kot na nekoga, ki jim želi pomagati</i>	Pogled matične družine	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
D6	<i>Na neke nasprotnike</i>	Pogled matične družine	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
D7	<i>Z njimi je zelo težko vzpostaviti nek delovni odnos</i>	Težave pri vzpostavljanju delovnega odnosa	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
D8	<i>Se od nas distancirajo</i>	Odtujenost staršev	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
D9	<i>Zasvojenost od alkohola</i>	Alkoholizem	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
D10	<i>Drog</i>	Zasvojenost	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
D11	<i>Smrt staršev</i>	Smrt staršev	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
D12	<i>Nasilje</i>	Nasilje	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
D13	<i>Zanemarjanje</i>	Zanemarjanje	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
D14	<i>Težave v duševnem zdravju</i>	Težave v duševnem zdravju	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
D15	<i>Pripravljamo skozi pogovor</i>	Pogovor	Priprava matične družine	Začetek rejništva
D16	<i>Delamo tako, da se odpravijo določene težave</i>	Načrt sprememb	Pomoč matični družini	Pomoč
D17	<i>Večkratnih neuspešnih poskusih tudi same vedo kaj sledi</i>	Uvid staršev	Priprava matične družine	Začetek rejništva
D18	<i>Družinam smo vedno na voljo za pogovor</i>	Pogovor	Pomoč matični družini	Pomoč
D19	<i>Pomoč družini za dom, kjer imajo možnost spremembe</i>	Pomoč družini za dom	Pomoč matični družini	Pomoč
D20	<i>Nudimo jim vodenje</i>	Vodenje	Pomoč matični družini	Pomoč
D21	<i>Urejanje</i>	Pomoč pri urejanje	Pomoč matični družini	Pomoč
D22	<i>Vse vrste pomoči in podpore, ki jih matična družina izrazi, da jih potrebuje</i>	Prilaganje pomoči glede na potrebe	Pomoč matični družini	Pomoč
D23	<i>Uveljavljanje socialnih transferjev</i>	Socialna pomoč	Pomoč matični družini	Pomoč
D24	<i>Nočejo sodelovati</i>	Nesodelovanje	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
D25	<i>Do nas čutijo odpor</i>	Negativen odziv	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
D26	<i>Vidijo nas kot sovražnike</i>	Negativen odziv	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje

D27	<i>Je sodelovanje zelo oteženo</i>	Težave pri vzpostavljanju delovnega odnosa	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
D28	<i>Družine pomoč po navadi odklanjajo</i>	Odklanjanje pomoči	Pomoč matični družini	Pomoč družini
D29	<i>Nočejo z nami sodelovati</i>	Nesodelovanje	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
D30	<i>Je zelo težko vzpostaviti kvaliteten delovni odnos</i>	Težave pri vzpostavljanju delovnega odnosa	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
D31	<i>Če pa sodelujejo je to samo zato, ker mislijo, da dobo potem lahko dobili svojega otroka nazaj</i>	Sodelovanje zaradi otroka	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
D32	<i>Smo jim vedno na voljo za pogovor</i>	Pogovor	Priprava matične družine	Začetek rejništva
D33	<i>Jim damo možnosti za spremembe in napredovanje</i>	Možnost sprememb	Spremembe v matični družini	Začetek rejništva
D34	<i>Odkar delam na področju rejništva še ni bilo takega primera</i>	Socialna delavka še ni imela take izkušnje	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva
D35	<i>Z njimi naredimo načrt, kjer so zapisane spremembe</i>	Načrt sprememb	Pomoč matični družini	Pomoč
D36	<i>Jih poskušamo skušaj z njimi uresničiti</i>	Podpora	Pomoč matični družini	Pomoč
D37	<i>A se vedno neke zaplete</i>	Neuspešnost	Spremembe v matični družini	Začetek rejništva
D38	<i>Se hitro vrnejo nazaj v svojo rutino</i>	Neuspešnost	Spremembe v matični družini	Začetek rejništva
D39	<i>Težko je delati z nekom, ki si pomoči ne želi</i>	Odklanjanje pomoči	Pomoč matični družini	Pomoč družini
D40	<i>Do sedaj takega primera še nismo imeli</i>	SD še ni imela take izkušnje	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva
D41	<i>Bi povečali stike z otrokom</i>	Pogostejši stiki otroka z matično družino	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva
D42	<i>Pogosteje bi bili tudi sami v stiku z matično družino</i>	Pogostejši stik med CSD in matično družino	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva
D43	<i>Na dom matične družine bi prišel izvedenec</i>	Obisk izvedenca	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva
D44	<i>Bi sklicali IPS</i>	Organiziranje IPS	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva
D45	<i>Matične družine dobijo dovolj podpore iz vseh strani</i>	Podpora	Pomoč matični družini	Pomoč

D46	<i>Se le te otepajo</i>	Odklanjanje pomoči	Pomoč matični družini	Pomoč
D47	<i>In izogibajo</i>	Odklanjanje pomoči	Pomoč matični družini	Pomoč
D48	<i>Nočejo sodelovati z nobeno institucijo</i>	Odklanjanje pomoči	Pomoč matični družini	Pomoč
D49	<i>Delajo na svoj način</i>	Neupoštevanje nasvetov CSD	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
D50	<i>Odklanja od rejniške družine</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
D51	<i>S katerimi je sodelovanje odvisno</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
D52	<i>Se slišimo pogosto</i>	Vzdrževanje sodelovanja	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
D53	<i>Nočejo imeti pretiranega stika z nami</i>	Ne želijo sodelovati	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
D54	<i>Hočejo narediti vse na svoj način</i>	Neupoštevanje nasvetov CSD	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
D55	<i>Naletimo na ovire</i>	Ovirano sodelovanje	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
D56	<i>So že same pripravljene na to</i>	Samostojno pripravljanje	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
D57	<i>Spoznamo jih z matično družino</i>	Srečanje matično družino	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
D58	<i>In pa z otrokom</i>	Srečanje z otrokom	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
D59	<i>Povemo bistvene podatke</i>	Posredovanje informacij	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
D60	<i>Nekako delajo sami a tem, da se pripravijo prav tako tudi svoje otroke</i>	Samostojno pripravljanje	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
D61	<i>Z rejnicami smo pogosto v stiku</i>	Vzdrževanje sodelovanja	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
D62	<i>Ko nastopijo težave jih poskušamo skupaj odpraviti</i>	Soustvarjanje rešitev	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
D63	<i>Se o njih pogovoriti</i>	Pogovor	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
D64	<i>Poskušajo rejnice celotno situacijo olepšati</i>	Prekrivanje težav	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
D65	<i>Ne, žal smo socialne delavke preobremenjene</i>	Brez skupine za rejnike/rejnice	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
D66	<i>Glede sodelovanja urejajo same</i>	Samostojno sodelovanje	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
D67	<i>Je zelo malo primerov, kjer poteka sodelovanje dobro</i>	Redkost uspešnega sodelovanja	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
D68	<i>Matične družine čutijo odpor do rejniških družin</i>	Zavračanje sodelovanja	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje

D69	<i>Nočejo sodelovati z njimi</i>	Zavračanje sodelovanja	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
D70	<i>Rejniške družine gledajo na matične starše z grozo</i>	Pogled na matično družino	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
D71	<i>Ohranjajo sodelovanje zgolj zaradi formalno in ker morajo</i>	Sodelovanje kot formalnost	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
D72	<i>Najboljši načini sodelovanja so tisti, ki so določeni</i>	Uspešen način sodelovanja	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
D73	<i>IPS</i>	Uspešen način sodelovanja	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
D74	<i>Dobrobit otroka</i>	Sodelovanje v korist otroka	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
D75	<i>Proces rejništva je tudi namenjen temu</i>	Zaščita otroka	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
D76	<i>ko matična ter rejniška družina sodelujejo dobro, pomeni to dobro tudi za otroka napredek</i>	Sodelovanje v korist otroka	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
D77	<i>IPS je zakonsko določen</i>	določen z zakon	Potek IPS	IPS
D78	<i>Poteka enkrat na leto</i>	Pogostost	Potek IPS	IPS
D79	<i>Nekateri IPS-ji so ogromni</i>	Drugi udeleženci	Udeleženci IPS	IPS
D80	<i>Se jih udeležijo tudi dedki in babice</i>	Stari starši	Udeleženci IPS	IPS
D81	<i>Pri nekaterih samo starši</i>	Starši	Udeleženci IPS	IPS
D82	<i>Namen IPS pa je spremljanje otrokovega razvoja in napredka</i>	Otrokov razvoj	Namen IPS	IPS
D83	<i>Je otrok v tem procesu najpomembnejši</i>	Pomembnost otroka	Vloga otroka	Otrok v procesu rejništva
D84	<i>Počnemo v njegovo korist</i>	Upoštevanje njegovega interesa	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
D85	<i>Vključevati v razne pogovore</i>	Vključevanje v pogovore	Delo z otrokom	Otrok v procesu rejništva
D86	<i>Tudi v IPS, ko vidimo da je otrok dovolj star</i>	Vključevanje v IPS	Delo z otrokom	Otrok v procesu rejništva
D87	<i>Mu dati prostor za glas</i>	Pomembnost otroka	Vloga otroka	Otrok v procesu rejništva
E1	<i>Je odvisno od pripravljenosti te družine za sodelovanje</i>	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
E2	<i>Sodelovanje poteka zelo različno</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje

E3	<i>Storitve pomoč družini za dom</i>	Pomoč družini za dom	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E4	<i>Preko svetovalnih razgovorov</i>	Svetovalno delo	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E5	<i>Preko IPS skupine</i>	Preko IPS	Načina sodelovanja z matično družino	Sodelovanje
E6	<i>Obiskov na domu</i>	Obisk strokovnega delavca na domu	Načini sodelovanja z matično družino	Sodelovanje
E7	<i>Odkvisno je od tega, do kakšne mere si matične družine želijo sodelovanja z nami</i>	Različne izkušnje sodelovanja	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
E8	<i>Koliko truda so pripravljene v to vložiti</i>	Sodelovanje odvisno od vloženega truda	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
E9	<i>Fizična zloraba</i>	Nasilje	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
E10	<i>Zanemarjanje</i>	Zanemarjanje	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
E11	<i>Zapustitev otroka</i>	Zapustitev otroka	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
E12	<i>Odkvisno je od tega kaj se dogaja v matični družini</i>	Priprava odkvisna od situacije	Priprava matične družine	Začetek rejništva
E13	<i>Če je odvzem nujen, priprave ni</i>	Priprava odkvisna od situacije	Priprava matične družine	Začetek rejništva
E14	<i>Poteka preko pogovorov</i>	Pogovor	Priprava matične družine	Začetek rejništva
E15	<i>Družino tudi obiščemo na domu</i>	Obisk na domu	Priprava matične družine	Začetek rejništva
E16	<i>Omogočimo jim tudi obisk rejniške družine</i>	Snidenje z rejniško družino	Priprava matične družine	Začetek rejništva
E17	<i>Posredujemo vse potrebne informacije</i>	Posredovanje informacij	Priprava matične družine	Začetek rejništva
E18	<i>Pomoč družini za dom</i>	Pomoč družini za dom	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E19	<i>Osebna pomoč</i>	Osebna pomoč	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E20	<i>Prva socialna pomoč</i>	socialna pomoč	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E21	<i>Družinam vedno ponudimo vse</i>	Potrebna pomoč	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E22	<i>Odkvisno pa je tudi od tega, kaj družina potrebuje</i>	Prilagajanje pomoči glede na potrebe	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E23	<i>Nekatere lepo sodelujejo z nami</i>	Dober odnos	Kvaliteta sodelovanja z matično družino	Sodelovanje
E24	<i>Nesodelovanje</i>	Nesodelovanje	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
E25	<i>družine se tudi raje preselijo v drugo občino, da poskušajo na nek način ulti ukrepom.</i>	Odselitev družine	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
E26	<i>Težave v duševnem zdravju</i>	Težave v duševnem zdravju	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje

E27	<i>Je težko z njimi delati, če so pod raznoraznimi vplivi</i>	Starši pod vplivom substanc	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
E28	<i>Nekateri se tudi zelo nasilno vedejo do nas</i>	Nasilno vedenje	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
E29	<i>Nam grozijo</i>	Grožnje	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
E30	<i>Izbor pomoči se prilagodi njihovim potrebam</i>	Prilagajanje pomoči glede na potrebe	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E31	<i>Jih lahko potem napotimo še na kakšno drugo institucijo</i>	Napotitev na drugo institucijo	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E32	<i>ni prizadevala za spremembe v tolikšni meri, da bi se lahko otrok preselil nazaj v njihovo družino</i>	Neuspešnost	Spremembe v matični družini	Začetek rejništva
E33	<i>skupaj z njimi naredimo načrt po korakih</i>	Načrt sprememb	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E34	<i>Ga skupaj z njimi uresničujemo</i>	Podpora	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E35	<i>Jim nudimo podporo</i>	Podpora	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E36	<i>Smo jim na voljo za vsakršna vprašanja</i>	CSD vedno na razpolago	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E37	<i>Še nisem imela izkušenj, da bi se matična družina spremenila v tolikšni meri, da bi se lahko otrok vrnil nazaj domov.</i>	Neuspešnost	Spremembe v matični družini	Začetek rejništva
E38	<i>Mislim da ja.</i>	Zadosti podpore s strani CSD	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E39	<i>Družinam smo vedno na voljo</i>	CSD vedno na razpolago	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E40	<i>Družine tega nočejo izkoristiti</i>	Odklanjanje pomoči	Pomoč matični družini	Pomoč družini
E41	<i>Se distancirajo od centra</i>	Odtujenost staršev	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
E42	<i>Je skorajda na vsakodnevni ravni</i>	Vzdrževanje sodelovanja	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
E43	<i>Precej pogosto smo v stikih z njimi</i>	Vzdrževanje sodelovanja	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
E44	<i>Sodelovanje poteka zelo tekoče</i>	Tekoče sodelovanje	Kvaliteta odnosa z rejniško družino	Sodelovanje
E45	<i>Zelo redko naletimo na kakršnekoli ovire</i>	Neovirano sodelovanje	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
E46	<i>S pomočjo pogovora jih</i>	Pogovor	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva

	<i>seznanimo s celotno zadevo</i>			
E47	<i>Rejniško družino takrat tudi obiščemo na domu</i>	Obisk na domu	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
E48	<i>Organiziramo obisk rejnice v kriznem centru</i>	Srečanje z otrokom	Priprava rejniške družine	Začetek rejništva
E49	<i>Nudimo jim svetovanje</i>	Svetovanje	Pomoč družini	Pomoč družini
E50	<i>Vodenje</i>	Vodenje	Pomoč družini	Pomoč družini
E51	<i>Obveščamo jih o vsem potrebnem v zvezi z matično družino</i>	informacije o matični družini	Pomoč družini	Pomoč družini
E52	<i>Nudimo jim podporo čez celoten proces</i>	Podpora	Pomoč družini	Pomoč družini
E53	<i>Poskušamo jim dati vtis, da se lahko na nas obrnejo</i>	CSD vedno na razpolago	Pomoč družini	Pomoč družini
E54	<i>Zelo jih cenimo, saj so rejniki naši sodelavci</i>	Rejniki kot sodelavci CSD	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
E55	<i>Žal ne</i>	Brez skupine za rejnike/rejnice	Pomoč družini	Pomoč družini
E56	<i>Trenutno nimamo ničesar podobnega organiziranega na centru</i>	Brez skupine za rejnike/rejnice	Pomoč družini	Pomoč družini
E57	<i>S pomočjo IPS</i>	S pomočjo IPS	Delo z rejniško družino	Zaključek rejništva
E58	<i>Naše orodje s katerim delamo je pogovor</i>	Pogovor	Delo z rejniško družino	Zaključek rejništva
E59	<i>Oblikujemo načrt prehoda</i>	Prehodno obdobje	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva
E60	<i>Določijo se večkratni stiki z matičnimi starši</i>	Pogostejši stiki otroka z matično družino	Načrtovanje vrnitve	Zaključek rejništva
E61	<i>Vse to lahko uredimo tudi na tinskem sestanku</i>	Timski sestanek	Delo z rejniško družino	Zaključek rejništva
E62	<i>Poteka preko IPS</i>	Preko IPS	Sodelovanje matične in rejniške družine	Sodelovanje
E63	<i>osebno</i>	Osebno	Sodelovanje matične in rejniške družine	Sodelovanje
E64	<i>In pa po telefonu</i>	Preko telefona	Sodelovanje matične in rejniške družine	Sodelovanje
E65	<i>Sodelovanja so zelo različna</i>	Raznoliko sodelovanje	Sodelovanje matične in rejniške družine	Sodelovanje
E66	<i>Rejniški starši z njimi nočejo sodelovati</i>	Zavračanje sodelovanja	Sodelovanje matične in rejniške družine	Sodelovanje

E67	<i>Matični starši se dostikrat distancirajo</i>	Distanciranje matične družine	Sodelovanje matične in rejniške družine	Sodelovanje
E68	<i>Nočejo sodelovati</i>	Zavračanje sodelovanja	Sodelovanje matične in rejniške družine	Sodelovanje
E69	<i>Pomembno je, da matična in rejniška družina navežejo zdrav, funkcionalen odnos</i>	Pomen dobrega odnosa	Sodelovanje matične in rejniške družine	Sodelovanje
E70	<i>sodelujejo skupaj za voljo otroka</i>	Sodelovanje dobro otroka v	Sodelovanje matične in rejniške družine	Sodelovanje
E71	<i>V dobrobit otroka</i>	Sodelovanje dobro otroka v	Sodelovanje matične in rejniške družine	Sodelovanje
E72	<i>Če dobro sodelujejo si lahko vse informacije, ki se tičejo otroka lepo izmenjujejo</i>	Sodelovanje dobro otroka v	Sodelovanje matične in rejniške družine	Sodelovanje
E73	<i>In omogočajo da se otrok razvija</i>	Sodelovanje dobro otroka v	Sodelovanje matične in rejniške družine	Sodelovanje
E74	<i>Otroku je lažje videti, da se obe družini dobro razumeta</i>	Razbremenjenost	Počutje otroka	Otrok v procesu rejništva
E75	<i>Se počuti manj obremenjenega</i>	Razbremenjenost	Počutje otroka	Otrok v procesu rejništva
E76	<i>In ujetega v sredini</i>	Razbremenjenost	Počutje otroka	Otrok v procesu rejništva
E77	<i>IPS poteka po zakonu</i>	Določen z zakonom	Potek IPS	IPS
E78	<i>Udeležba staršev</i>	Starši	Udeleženci IPS	IPS
E79	<i>Otroka</i>	Otrok	Udeleženci IPS	IPS
E80	<i>Rejniške družine</i>	Rejniki	Udeleženci IPS	IPS
E81	<i>Socialni delavec otroka</i>	Socialni delavec	Udeleženci IPS	IPS
E82	<i>Socialni delavec rejnice</i>	Socialni delavec	Udeleženci IPS	IPS
E83	<i>Šola</i>	Učitelji	Udeleženci IPS	IPS
E84	<i>Drugi strokovnjaki</i>	Drugi udeleženci	Udeleženci IPS	IPS
E85	<i>Točke v IPS – ju so zakonsko določene</i>	Program IPS	Potek IPS	IPS
E86	<i>Otrok je najpomembnejši v celotnem procesu</i>	Pomembnost otroka	Vloga otroka	Otrok v procesu rejništva
E87	<i>Delamo za dobro otroka</i>	Zaščita otroka	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
E88	<i>Otroka z določeno starostjo oziroma ko vidimo, da lahko neke stvari že razume vključimo v IPS</i>	Vključevanje v IPS	Delo z otrokom	Otrok v procesu rejništva

E89	<i>njim pa potekajo tudi neformalni pogovori</i>	Neformalni pogovori	Delo z otrokom	Otrok v procesu rejništva
F1	<i>Poteka večinoma vnaprej dogovorjeno</i>	Vnaprej dogovorjeno	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
F2	<i>Nimamo težav s sodelovanjem matičnih družin</i>	Neovirano sodelovanje	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
F3	<i>So vedno pripravljene sodelovati s centrom</i>	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
F4	<i>Se na povabila odzovejo</i>	Odzivnost	Sodelovanje z matično družino	Sodelovanje
F5	<i>Visoka ogroženost otroka zaradi zanemarjanja</i>	Zanemarjanje	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
F6	<i>Nezmožnosti izvrševanja starševske skrbi</i>	Nezmožnosti izvrševanja starševske skrbi	Razlogi za odvzem	Začetek rejništva
F7	<i>Ji moramo predstaviti razloge, zakaj gre njihov otrok v rejniško družino</i>	Odhod v rejniško družino	Priprava matične družine	Začetek rejništva
F8	<i>Morajo biti seznanjeni s tem, kar se od njih pričakuje v tem procesu</i>	Seznanjenost s pričakovanji	Priprava matične družine	Začetek rejništva
F9	<i>Nudimo jim socialno varstveno pomoč</i>	Socialna pomoč	Pomoč matični družini	Pomoč družini
F10	<i>Svetovanje</i>	Svetovalno delo	Pomoč matični družini	Pomoč družini
F11	<i>Vodenje</i>	Vodenje	Pomoč matični družini	Pomoč družini
F12	<i>Pomoč družini za dom</i>	Pomoč družini za dom	Pomoč matični družini	Pomoč družini
F13	<i>Se potem same odločijo, katere pomoči bodo sprejele</i>	Prilaganje pomoči glede na potrebe	Pomoč matični družini	Pomoč družini
F14	<i>nekateri tudi izrazijo svoje želje</i>	Samostojna izbira pomoči	Pomoč matični družini	Pomoč družini
F15	<i>Jih potem napotimo v različna društva</i>	Napotitev v druge institucije	Pomoč matični družini	Pomoč družini
F16	<i>Ne vem če so sploh kakšne.</i>	Neovirano sodelovanje	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
F17	<i>V redu sodelujejo z nami</i>	Dobro sodelovanje	Kvaliteta sodelovanja	Sodelovanje
F18	<i>Edini problem je, da pač niso zainteresirani za spremembe</i>	Brez želje po spremembah	Ovire pri sodelovanju z matično družino	Sodelovanje
F19	<i>Naredimo načrt pomoči</i>	Načrt pomoči	Pomoč matični družini	Pomoč družini

F20	<i>Družino vodimo</i>	Vodenje družine	Pomoč matični družini	Pomoč družini
F21	<i>Ji svetujemo</i>	Svetovalno delo	Pomoč matični družini	Pomoč družini
F22	<i>Ali jo napotimo v vključitev v druge programe pomoči</i>	Napotitev na druge institucije	Pomoč matični družini	Pomoč družini
F23	<i>Ter sproti spremljamo napredek družine</i>	Spremljanje napredka družine	Spremembe v matični družini	Začetek rejništva
F24	<i>Evalviramo</i>	Spremljanje napredka družine	Spremembe v matični družini	Začetek rejništva
F25	<i>Stiki potekajo skozi celoten proces rejništva</i>	Ohranjanje stikov	Delo z matično družino	Zaključek rejništva
F26	<i>Sproti se preverja kako je napredovala družina</i>	Spremljanje napredka družine	Delo z matično družino	Zaključek rejništva
F27	<i>Se tudi pogovarjamo o tem, da preverimo kje še potrebujejo pomoč</i>	Dodatna pomoč	Delo z matično družino	Zaključek rejništva
F28	<i>Menim, da družine dobijo dovolj podpore</i>	Zadosti podpore s strani CSD	Pomoč matični družini	Pomoč družini
F29	<i>na njih je, da se odločijo ali bodo vso to pomoč izkoristili ali ne.</i>	Samostojna izbira pomoči	Pomoč matični družini	Pomoč družini
F30	<i>Na našem centru za socialno delo nimamo nobene rejniške družine</i>	CSD ne dela z rejniško družino	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
F31	<i>rejniške družine prihajajo iz drugih centrov</i>	CSD ne dela z rejniško družino	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
F32	<i>je naše sodelovanje zgolj preko telefonskih pogovor</i>	Telefonski pogovor	Načini sodelovanja z rejniško družino	Sodelovanje
F33	<i>občasnih obiskov na domu</i>	Obisk strokovnega delavca na domu	Načini sodelovanja z rejniško družino	Sodelovanje
F34	<i>na občasnih srečanjih na pobudo rejniške družine</i>	Srečanja na pobudo rejnikov	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
F35	<i>Z njimi delajo socialne delavke, ki so zaposlene na centru iz njihovega kraja</i>	CSD ne dela z rejniško družino	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
F36	<i>se z družino slišimo preko telefona</i>	Telefonski pogovor	Načini sodelovanja z rejniško družino	Sodelovanje
F37	<i>se vidimo na občasnih obiskih na domu</i>	Obisk strokovnega delavca na domu	Načini sodelovanja z rejniško družino	Sodelovanje
F38	<i>Družina nas po navadi kontaktirajo takrat, ko nastopijo težave</i>	Kontaktiranje CSD ko je potrebno	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje

F39	<i>so naša srečanja namenjena predvsem pri krepitvi moči za vzgojo otroka</i>	Podpora	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
F40	<i>pomagamo družinam pri načrtovanju konkretnih ciljev</i>	Načrtovanje	Pomoč rejniški družini	Pomoč družini
F41	<i>ne delamo z rejniškimi družinami</i>	CSD ne dela z rejniško družino	Sodelovanje z rejniško družino	Sodelovanje
F42	<i>Ker gre v našem primeru za večletno rejništvo, CSD konkretnih načrtov za spodbujanje sodelovanja med rejniško družino in matično družino ne izvaja</i>	Samostojno sodelovanje	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
F43	<i>Sama bi rekla, da verjetno IPS</i>	Uspešen način sodelovanja	Sodelovanje med rejniško in matično družino	Sodelovanje
F44	<i>so pod nekakim nadzorom socialne delavke, zato tudi sodelovanje poteka bolj tekoče</i>	Dobro sodelovanje	Sodelovanje med rejniško in matično družino	Sodelovanje
F45	<i>Prednost sodelovanja vidim v razvoju otroka</i>	Sodelovanje v korist otroka	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
F46	<i>za uspešno vrnitev otroka nazaj v svojo matično družino</i>	Sodelovanje v korist otroka	Sodelovanje med matično in rejniško družino	Sodelovanje
F47	<i>Na rednem letnem srečanju na IPS se za otroka oblikuje načrt</i>	Oblikovanje načrta	Namen IPS	IPS
F48	<i>je namenjen sodelovanju</i>	Sodelovanje med družinama	Namen IPS	IPS
F49	<i>raziskovanju</i>	Raziskovanje	Namen IPS	IPS
F50	<i>dogovarjanju</i>	Dogovarjanje	Namen IPS	IPS
F51	<i>in iskanju skupnih rešitev</i>	Iskanje rešitev	Namen IPS	IPS
F52	<i>v načrtovanju</i>	Oblikovanje načrta	Namen IPS	IPS
F53	<i>sodelujejo matična družina</i>	Starši	Udeleženci IPS	IPS
F54	<i>rejniška družina</i>	Rejniki	Udeleženci IPS	IPS
F55	<i>otrok</i>	Otrok	Udeleženci IPS	IPS
F56	<i>brat/sestra</i>	Sorojenci	Udeleženci IPS	IPS
F57	<i>CSD rejnika</i>	Socialni delavec	Udeleženci IPS	IPS
F58	<i>CSD otroka</i>	Socialni delavec	Udeleženci IPS	IPS
F59	<i>Na IPS se izdelava konkreten načrt</i>	Oblikovanje načrta	Namen IPS	IPS
F60	<i>Otrok je v procesu rejništva najpomembnejša oseba</i>	Pomembnost otroka	Vloga Otroka	Otrok v procesu rejništva

F61	<i>katero je potrebno zaščiti</i>	Zaščita otroka	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
F62	<i>ji nuditi nove vrste izkušnje</i>	Razvoj otroka	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
F63	<i>in osebne rasti, da se razvije v samostojno osebo</i>	Razvoj otroka	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
F64	<i>Je oseba, ki jo je potrebno slišati</i>	Upoštevanje želja	Varovanje koristi otroka	Otrok v procesu rejništva
F65	<i>ji dati prostor za sodelovanje</i>	Možnost sodelovanja	Delo z otrokom	Otrok v procesu rejništva
F66	<i>potrebna je vključitev otroka v načrt pomoči.</i>	Vključevanje v pogovore	Delo z otrokom	Otrok v procesu rejništva

9.3 OSNO KODIRANJE

SODELOVANJE

Kvaliteta odnosa z matično družino

- Dober odnos (A2, E23)
- Slabši odnos (A3)

Kvaliteta odnosa z rejniško družino

- Dobro sodelovanje (A59, B53,)
- Odprto sodelovanje (B52)
- Tekoče sodelovanje (A58, E44)

Sodelovanje z matično družino

- Različne izkušnje sodelovanja (A1, B1, C2, C23, D2, D3, E2, E7)
- Sodelovanje zaradi otroka (A5, D31)
- Zavračanje sodelovanja (A6, C14)
- Spreminjajoče se sodelovanje (B5, B6)
- Oteženo sodelovanje (B7, B49)
- Odsotnost sodelovanja (B8, C3)
- Spodbujanje sodelovanja (B30)
- Neodzivnost (C15, C24)
- Negativen pristop matične družine (D1)
- Pogled matične družine na SD (D5, D6)
- Sodelovanje odvisno od vloženega truda (E8)
- Vnaprej dogovorjeno (F1)
- Pripravljenost na sodelovanje (E1, F3)
- Odzivnost matične družine (F4)

Sodelovanje z rejniško družino

- Kontaktiranje CSD ko je potrebno (A61, C41, F38)
- Posredovanje informacij o otroku (A62, A63)
- Različne izkušnje sodelovanja (B51, C37, C38, D50, D51)
- Vzdrževanje sodelovanja (B58, D52, E42, E43)
- Ne želijo sodelovati (D53)
- Neupoštevanje nasvetov CSD (D54, D61)
- Ovirano sodelovanje (D55)
- Prekrivanje težav (D64)
- Neovirano sodelovanje (E45)
- Rejniki kot sodelavci CSD (E54)
- CSD ne dela z rejniško družino (F30, F31, F35, F41)
- Srečanje na pobudo rejnikov (F34)

Sodelovanje med matično in rejniško družino

- Spoznavanje družin (A65, A86, A87)
- Sodelovanje na IPS (A88, B84)
- Slabo sodelovanje (C65)

- Dobro sodelovanje (A76, F44)
 - Poteka preko CSD (B83, C67)
 - Uspešen način sodelovanja (B85, B86, C68, C69, D72, D73, F43)
 - Samostojno sodelovanje (D66, F42)
 - Redkost uspešnega sodelovanja (D67)
 - Zavračanje sodelovanja (D68, D69)
 - Pogled na matično družino (D70)
 - Sodelovanje kot formalnost (D71)
 - Sodelovanje v korist otroka (A84, A85, A89, B87, B88, D74, D76, F46)
- Načini sodelovanja z matično družino
- Vabilo CSD (B2)
 - Obisk strokovnega delavca na domu (B3, E6)
 - Preko IPS (B4, B32, C25, D4, E5)
- Načini sodelovanja z rejniško družino
- Telefonski pogovor (B54, F32, F46)
 - Obisk strokovnega delavca na domu (B55, C42, F33, F37)
 - Preko IPS (B56)
- Ovire pri sodelovanju z matično družino
- Zavračanje CSD (A32, C19)
 - Odtujenost staršev (A33, B20, D8, E41)
 - Ne zaupanje (A38)
 - Neodzivnost (B21)
 - Grožnje (B23, E29)
 - Ne sprejemanje odgovornosti (B24)
 - Obtoževanje rejniške družine (B25)
 - Odselitev družine (B26, E25)
 - Razpad matične družine (B27)
 - Nesodelovanje matične družine (B47, C4, D24, D29, E24)
 - Negativen odziv (C18, D25, D26,)
 - Obtoževanje CSD (C20, C21)
 - Težave pri vzpostavljanju delovnega odnosa (D7, D27, D30)
 - Neupoštevanje nasvetov CSD (D49)
 - Težave v duševnem zdravju (E26)
 - Starši pod vplivom substanc (E27)
 - Nasilno vedenje (E28)
 - Neovirano sodelovanje (F2, F16)
 - Brez želje po spremembah (F18)

ZAČETEK REJNIŠTVA

Opredelitev rejništva

- Skrajni ukrep (A17)
- Kratkotrajen ukrep (A74)

Razlogi za odvzem

- Alkoholizem (A7, D9)
- Zasvojenost (A8, B9, D10)
- Zanimanje (A9, C5, C7, E10, F5)
- Nasilje (A10, A11, C6, D12, E9)
- Neprimerni vzgojni pristopi (A12)
- Težave v duševnem zdravju (B10, D14)
- Zanimanje starševske skrbi (B11)
- Neprimeren način življenja (B12)
- Smrt staršev (D11)
- Zapustitev otroka (E11)
- Nezmožnost izvrševanja starševske skrbi (F6)

Priprava matične družine

- Zanimanje situacije (A13)
- Zavedanje (A14)

- Odhod v rejniško družino (A15, F7)
- Seznanitev staršev z odločitvijo (A20)
- Spoznanje staršev (A21)
- Pogovor (B13, D15, D32, E14)
- Doseganje sporazuma (B15)
- Predstavitev pozitivnih primerov (B16)
- SD še ni imela take izkušnje (C8)
- CSD vedno na voljo (C28)
- Pomoč pri osebnem urejanju (C29)
- Pomoč pri pisanju predlogov (C30)
- Pomoč pri vlaganju vlog (C31)
- Pogovor o spremembah (C31)
- Priprava odvisna od situacije (E12, E13)
- Obisk na domu (E15)
- Posredovanje informacij (E17)
- Snidenje z rejniško družino (E16)
- Seznanjenost s pričakovanji (F8)

Priprava rejniške družine

- Srečanje z matično družino (A64, B64, D57)
- Uvajalno obdobje (A66)
- Stik s SD rejniške družine (B61, C49, C50)
- Obisk rejniške družine (B62, E47)
- Pogovor (B63, E46)
- Izbor rejniške družine (C44)
- Poglobljeno delo (C45, C53)
- Stik z rejniki (C46, C47, C48)
- Spoznavanje z rejniško družino (C51)
- Spremljanje (C52)
- Samostojno pripravljajanje (D56, D60)
- Srečanje z otrokom (D58, E48)
- Posredovanje informacij (D59)

Spremembe v matični družini

- Spremljanje napredka družine (A46, F23, F24)
- Zagnanost (A44, B28)
- Opuščanje dogovorov (A45)
- Želja po spremembi (B29)
- Neuspešnost (B42, B114, D37, D38, E32, E37)
- Možnost sprememb (D33)

ZAKLJUČEK REJNIŠTVA

Delo z rejniško družino

- Priprava na odhod otroka (A70)
- Seznanjenost z vrnitvijo (A71)
- Težave pri sprejemanju (A75)
- S pomočjo IPS (E57)
- Pogovor (E58)
- Timski sestanek (E61)

Delo z matično družino

- Sprejetje situacije (A18, A19)
- Upoštevanje dogovorov (A48)
- Spodbujanje (A49)
- Priprava na vrnitev (A50)
- SD še ni imela take izkušnje (C64)
- Ohranjanje stikov (F25)
- Spremljanje napredka družine (F26)
- Dodatna pomoč (F27)

Odnos otroka z rejniško družino po odhodu

- Ohranjanje stikov (A52, A73, B78, B79, B80, B81, B82)

Načrtovanje vrnitve

- Pogostejši stiki otroka z matično družino (A47, D42, E60)
- Načrt za odhod otroka (B76)
- SD še ni imela take izkušnje (D40)
- Obisk izvedenca (D43)
- Organiziranje IPS (D44, B77)
- Prehodno obdobje (E59, A51, A72)

OTROK V PROCESU REJNIŠTVA

Odnos med otrokom in matično družino

- Prekinitev stikov z otrokom (A35, A36)
- Spodbujanje stikov (B31)
- Omeje možnosti matične družine (B110)

Varovanje koristi otroka

- Sodelovanje v korist otroka (A91, F45)
- Upoštevanje njegovega interesa (A101, B105, C88, D84)
- Iskanje primerne družine (B59, B60)
- Upoštevanje želja (C86, C87, F64)
- Zaščita otroka (A100, D75, E87, F61)
- Razvoj otroka (F63, F64)

Vloga otroka

- Mnenje o stikih s starši (A102)
- Pogojena glede na starost (B106, C85)
- Neupoštevanje otroka (B107, B108)
- Odvisna vloga otroka (B115)
- Pomembnost otroka (D83, D87, E86, F60)

Počutje otroka

- Razbremenjenost (A90, E74, E75, E76)
- Vpliv rejniške družine na počutje (B109)
- Občutek manjvrednosti (B111, B112, B113)

Delo z otrokom

- Predstavitev situacije (A104)
- Vključevanje v pogovore (D85, F66)
- Vključevanje v IPS (D86, E88)
- Neformalni pogovori (E89)
- Omogočanje sodelovanja (F65)

POMOČ DRUŽINI

Pomoč matični družini

- Načrt sprememb (A24, D16, D35, E33, F19)
- Napotitev na drugo institucijo (A25, A26, A27, A28, A90, A30, B19, B36, B37, B38, B39, B40, B75, E31, F15, F22)
- Prilagajanje pomoči glede na potrebe (A31, B34, C9, D22, E22, E30, F13)
- Odklanjanje pomoči (A34, A57, C12, C13, C26, D28, D39, D46, D47, D48, E40)
- Svetovalno delo (A41, E4, F10, F21)
- Osebna pomoč (A42, B18, C11, E19)
- Socialna pomoč (A43, C17, D23, E20, F9)
- Pomanjkljivo delo s strani CSD (A54, B48, B50, C34, C35, C36)
- Prizadevanje za boljše delo (A55)
- Zakonodaja v korist matične družine (A56)
- Spodbujanje (B17)
- Birokracija (B35)
- Pomoč družini za dom (C10, D19, E3, E18, F12)
- Uveljavljanje pravic (C16)
- Pogovor (D18)
- Vodenje (D20, F11, F20)
- Urejanje (D21)

- Podpora (D36, D45, E34, E35)
- Potrebna pomoč (E21)
- CSD vedno na razpolago (E36, E39)
- Zadosti Podpore s strani CSD (E38, F28)
- Samostojna izbira pomoči (F14, F29)

Pomoč rejniški družini

- Skupina za rejnike/rejnice (A67, C62)
- Pogovor (A68, B66, D63)
- Soustvarjanje rešitev (A69, D62)
- Prilagajanje pomoči glede na potrebe (B65)
- Usmerjanje (B67, C57)
- Birokracija (B68, B54, B55, B56)
- Organizacija (B69, B73)
- Finančna pomoč (B70, C60, C61)
- Vzpostavljanje stikov (B71, B72, C59)
- Brez skupine za rejnike/rejnice (B74, D65)
- Napotitev na drugo institucijo (B75)
- Informacije o matični družini (C58, E51)
- Intervizija (C63)
- Svetovanje (E49)
- Vodenje (E50)
- Podpora (E52, F39)
- CSD vedno na razpolago (E53)
- Načrtovanje (F40)
- CSD ne dela z rejniško družino (F41)

INDIVIDUALNA PROJEKTNNA SKUPINA (IPS)

Udeleženci IPS

- Starši (A93, B99, C76, D81, E78, F53)
- Rejniki (A94, B98, C78, E81, F54)
- Socialni delavec (A95, B96, B97, E81, E82, F57, F58)
- Drugi udeleženci (A96, B100, B101, C80, D79, E84)
- Otroci (A103, B102, C79, E79, F55)
- Stari starši (C77, D80)
- Sorojenci (F56)

Vodenje IPS

- SD otroka kot organizator (A92)
- Vnaprej organiziran (B89, B91)

Kraj poteka IPS

- CSD (B92, C75)
- Šola (B93)
- Rejniška družina (B94, C74)
- Matična družina (B95)

Namen IPS

- Dogovarjanje (A99, F50)
- Preverjanje pogojev za vrnitev (A98)
- Otrokov razvoj (C83, D82)
- Delo v korist otroka (C84)
- Oblikovanje načrta (F47, F52, F59)
- Sodelovanje med družinama (F48)
- Raziskovanje (F49)
- Iskanje rešitev (F51)

Potek IPS

- Določen z zakonom (B90, C81, D77, E77)
- Pogostost (B104, C4, C71, C72, C73, D78)
- Program IPS (C82, E85)